

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

ΠΟΝΗΡΜΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΛΟΓΟΥΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΥΣ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ·

ΕΝΑ ΚΑΤΑ ΠΡΩΤΟΝ ΝΕΚΡΩΣΙΜΟΝ, ΤΟΥΣ ΔΕ ΛΟΙΠΟΥΣ ΑΚΟΛΟΥΘΩΣ ΚΑΤΑ
ΣΕΙΡΑΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ ΜΕΧΡΙ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ. ΠΡΟΣ ΤΟΥΤΟΙΣ ΔΕ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ
ΤΡΕΙΣ ΜΕΓΑΛΑΣ ΑΡΕΤΑΣ, ΚΑΙ ΑΣΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΙΝΑΣ ΔΕΣΠΟΤΙ-
ΚΑΣ ΕΟΡΤΑΣ. ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΨΥΧΩΦΕΛΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΑ ΕΙΣ
ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΜΑΘΕΙΣ
ΠΑΙΔΑΣ.

ΦΙΛΟΠΟΝΗΘΕΝ

Ὑπὸ τοῦ Αἰδεσίμου ἐν Ἱερεῶσι Κυρίου ΠΑΠΑ-ΚΩΝΣΤΑΝ-
ΤΙΝΟΥ Ζ. ΚΥΡΤΣΩΝΗ τοῦ ἐκ Δρακίας, χωμοπόλεως
τῆς Θεσσαλομαγνητίας.

Θεοφάνης Πάριος

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Ι. ΜΑΓΝΗΤΟΣ.

1861. *Αρχαίου: 18.*

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

ERKLAERUNG

Πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας.

Ὅτι ὡς Κώνωψ πρὸς Ἐλέφαντα δὲν εἶμαι παραβλλόμενος πρὸς τοὺς σημερινούς πεπαιδευμένους ὁμογενεῖς μου, καὶ ὁ ἴδιος τὸ ὁμολογῶ, καὶ ἐκ τοῦ ἀνά χειρὸς τούτου πονήματός μου κατὰδῆλον γίνεται. Ὅτι ὅμως ἐπεχειρίσθην ἔργον, καὶ τοι ὑπὲρ τὴν ἐμὴν δύναμιν, ψυχωφελὲς καὶ σωτήριον πρὸς πάντας τοὺς εὐσεβεῖς φιLANAγνώστας, κανεῖς δὲν εἶναι, σοχαζομαι, ὅστις δὲν ἤθελε τὸ συνομολογήσει. Ὑπερβολικὴν χαρὰν αἰσθάνομαι, βλέπων τοὺς συγχρόνους μου πεπαιδευμένους καὶ λογίους, νὰ γίνωνται Γραμματικογράφοι, Σύντακτικογράφοι καὶ Λεξικογράφοι πολλὸ καλλήτεροι καὶ ὠφελιμώτεροι εἰς τὸ ἔθνος παρὰ τοὺς προγενεστέρους των, ἀλλ' ἐνταύτῳ καὶ ὑπερλυποῦμαι, βλέπων αὐτοὺς ὅτι ἀμελοῦσι νὰ κινήσωσι τὸν κάλαμον καὶ εἰς σύνθεσιν βιβλίων, μὲ τὰ ὅποια θέλουσιν ὠφελῆσαι τοὺς ὁμογενεῖς των καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, τῆς ὁποίας τὴν ὠφέλειαν ἔπρεπε νὰ θεωρῶσι προτιμωτέραν καὶ ἀπὸ τὴν τῆς γλώσσης ἐκμάθησιν, καὶ ἀπὸ τὴν τοῦ νοῦς βελτίωσιν, καὶ ἀπ' αὐτὴν τοῦ Κόσμου ὅλου τὴν κατὰκτησιν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον· « Τί γὰρ ὠφελῆσει ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ τὸν Κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

Ἐὰν λοιπὸν ἐστοχάζοντο οἱ νῦν ἐπὶ παιδείᾳ διαπρέποντες, ὅτι δὲν ὑπάρχει ψυχὴ, ἢ ὅτι ὑπάρχει μὲν ἐντὸς τοῦ σώματος, συναποθνήσκει ὅμως μὲ αὐτὸ, εἶχον δίκαιον νὰ μὴ συμβουλεύωσι τι ὑπὲρ αὐτῆς· καθότι οὕτω δὲν ἤθελον δαπανᾶ ἐπὶ ματαίῳ τὸν καιρὸν, καταγινόμενοι εἰς πράγματα ἀνύπαρκτα καὶ ἀνώφελῃ. Ἀφ' οὗ ὅμως φρονοῦσιν ὅτι ἐξάπαντος καὶ ὑπάρχει ψυχὴ, καὶ ἀθάνατος εἶναι, καὶ ὅτι ποτὲ μετὰ θάνατον ὁμοῦ μὲ τὸ σῶμα θέλει αἰωνίως δοξασθῇ ἢ κολασθῇ κατὰ τὰς πράξεις τῆς, πῶς δὲν ἀδικοῦσι τοὺς ὁμογενεῖς καὶ ὁμοπίστους Χριστιανοὺς, μὴ γράφοντες πᾶν ὅ,τι συντείνει πρὸς τὴν ὠφέλειαν τῆς πολυτίμου ταύτης ψυχῆς; ἢ δὲν ἐξέφρουσιν ὅτι καὶ αὐτοὶ θέλουσι κολασθῇ βρύτερα ἀπὸ τοὺς ἀμαρτίαις, καὶ μάλιστα ὅτι θέλουσιν ἀναδεχθῇ καὶ αὐτὰς ἐκείνων τὰς ἀμαρτίας; Ἐπειδὴ, ἐκεῖνοι μὲν, ὡς ἂν ἐαυτῶν μὴ γινώσκοντες, καὶ ἂν ἐτέρων μὴ διδαχθέντες τὰ συμφέροντα τῇ ψυχῇ των, ὀλιγώτερον καὶ θέλουσι κολασθῇ, αὐτοὶ ὅμως πολὺ περισσότερον, διότι παραμελοῦσι τὸ πρὸς ἐκεῖνους χρέος των· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, θέλουσι γείνει κοινωνοὶ τῶν ἀμαρτημάτων ἐκείνων, ὅσοι ἐξ ἀγνοίας ἡμαρτον. Καθότι ὅσοι ἔχουσιν ἰκανότητα νὰ ἐμποδίσωσιν ὁπωσδήποτε ἐν κακὸν καὶ δὲν προσπαθοῦσιν, εἶναι ἐξίσου ὑπεύθυνοι μὲ τοὺς αὐτὸ πράξαντας.

Ἀλλὰ μήπως εἶναι σπάνις τοιοῦτων Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, ἵσω; ἤθελε μ' εἴπη τις; μήπως εἶναι ὀλίγα Κυριακοδρόμια, ὀλίγα Εὐαγγελικαὶ Σάλπιγγες, ὀλίγοι Αὐλοὶ Ποιμενικοὶ, ὀλίγα ἄλλα Ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, πραγματευόμενα περὶ τῆς ψυχικῆς ὠφελείας; Ταῦτα δ' ἐνῶ εἶναι, τίς ἢ ἀνάγκη νὰ συνθέτῃ τις καὶ ἄλλα τοιαῦτα; Μήπως δὲν ὑπῆρχον πολλοὶ, τὸν ἀπαντῶ καὶ ἐγώ, Γραμματικοσυντάκται καὶ Λεξικογράφοι προγενέστεροί μας; Τίς λοιπὸν ἡ χρεῖα νέων τοιούτων; Ἀλλὰ

καθὼς πλῆθος Γραμμτικῶν καὶ Λεξικῶν παλαιῶν εὐρίσκονται ἕως τώρα, οὐδὲν δὲ τούτων ὑπάρχει σήμερον ἐν χρήσει, παρομοίως καὶ Ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, εἰ καὶ εὐρίσκονται πλεῖστα παλαιά, τὴν σήμερον ὅμως εἰσι σχεδὸν ἄχρηστα· ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν διὰ περιττολογίαν, ἄλλα δι' ἀμεθοδείαν, ἄλλα διότι εἶναι γεγραμμένα εἰς Ἑλληνικὴν φράσιν, καὶ ἄλλα τέλος πάντων, διότι εἶναι χυδαῖστί γεγραμμένα, καὶ ὅχι σύμφωνα μὲ τὴν ἐνεστῶσαν τοῦ γένους κατάστασιν, καὶ συντόμως εἰπεῖν, διὰ τὰς αὐτὰς σχεδὸν αἰτίας, δι' αἷ μένουσιν ἄχρηστα εἰς ἡμᾶς καὶ τῶν προγενεστέρων μας τὰ πονήματα.

Τὸ σφάλμα τοῦτο τῶν σημερινῶν λογίων τοῦ ἔθνους, αἰσθανθεὶς πρὸ πολλοῦ ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος μετὰξὺ αὐτῶν, ἐτόλμησα νὰ γράψω, καὶ ἐπομένως νὰ ἐκδώσω, καὶ τοι φωτὸς ἀνάξιον, τὸ πόνημά μου τοῦτο τὸ ὁποῖον ὠνόμασα Ἐκκλησιαστικόν, ὡς πραγματευόμενον περὶ λόγων ἐκφωνησίμων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Λέγων δὲ ἀνωτέρω ἐτόλμησα, θέλω διὰ τούτου νὰ ἀποδείξω, ὅτι δὲν ἦτο τῆς ἱκανότητός μου νὰ ἀναλάβω καὶ νὰ οἰκιοποιηθῶ βραχύτατον ὡς πρὸς τὴν σμικρότητα τῶν δυνάμεών μου ἁγῶνα. Ἡ παράφορος ὅμως αὕτη τόλμη μου, ἐλπίζω νὰ δώσῃ νύξιν εἰς τοὺς μᾶλλον ἐκ τῶν νῦν πεπαιδευμένους καὶ λογίους, διὰ νὰ συνθέσωσιν ἄλλα πολὺ καταλληλότερα παρὰ τοῦτο ψυχωφελῆ πονήματα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ πονήματος τούτου, εἶναι, ὡς προεῖπον, ἡ ψυχικὴ ὠφέλεια τῶν ἀκρατῶν, διὰ τοῦτο συνέταξα κατὰ πρῶτον λόγον νεκρώσιμον, στοχαζόμενος αὐτὸν ὡς ψυχωφελέστατον. Ἐπειτα δὲ καὶ ἄλλους κατὰ σειρὰν ἐκφωνησίμους, ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου μέχρι τῆς τῶν Βαβυλ. Εἶναι δὲ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον ἢ ἐπ' Ἐκκλησίαις ἐκφωνησις αὐτῶν. Ἐπειδὴ ἡ ἐποχὴ αὕτη τοῦ ἔτους διωρίσθη, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τῶν Ἀγίων Πατέρων ἐπίτηδες, διὰ νὰ λαμβάνωμεν φροντίδα περὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν. Καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτας πρὸ πάντων τὰς Κυριακὰς συντρέχουσι περισσότεροι Χριστιανοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς ὅλους δὲ τούτους τοὺς λόγους ἐφρόντισα νὰ κάμω ὑπόθεσιν ἐκείνην, ἥτις ἀρμύζει καὶ χρησιμεύει περισσότερον εἰς ἐκάστην Κυριακὴν. Μετὰ δὲ τούτους παρατήρησιν εἰς τὰς τρεῖς μεγάλας Ἀρετάς, καὶ Ἄσματα δεσποτικῶν ἐορτῶν, τὰ ὅποια ἐπεκράτησε συνήθεια ἐν τῇ πατρίδι μου, ἴσως δὲ καὶ ἀλλαχοῦ, νὰ ἄδωνται ὑπὸ τῶν παίδων.

Αὕτη εἶναι ἐν συντόμῳ ἡ πραγματεία τοῦ παρόντος πονήματος, ὅπερ ἐκδίδων ἤδη εἰς φῶς, δι' οὗ ἀνωτέρω ἐξέθετα λόγους, παρακαλῶ τοὺς εὐμενεῖς πεπαιδευμένους καὶ λογίους, νὰ μὲ συγχωρήσωσι δι' ὅσα λάθῃ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀπροσεξίας μου ἔγειναν, ἀφ' οὗ στοχασθῶσιν ὅτι εἶνα ἀδύνατον νὰ φθάσῃ κατὰ πρῶτον τὴν ἐντέλειαν ὁποιονδήποτε σύγγραμμα

Ἐρῶσθε!

Ὁ ἐλάχιστος ἐν ἱερεῦσι

Κ. Ζ. ΚΥΡΤΣΩΝΗΣ.

Ἐπὶ συνδροεὶ ἀνθρώπων πολλῶν τοῦ νεκροῦ προκειμένου.

Τίς ἡ αἰτία δι' ἣν συνηθροίσθητε σήμερον, Ἀδελφοί μου, ὅλοι ὁμοῦ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ; Τί σᾶς παρεκίνησεν, ἐρωτῶ, νὰ συρρέυσητε ἐδῶ τόσοι κατὰ τὸ πλῆθος, ὅσοι καὶ εἰς χαρμόσυνον ἢ δεσποτικὴν ἑορτὴν μόλις συντρέχετε; Τίποτε ἄλλο βέβαια, στοχάζομαι, δὲν σᾶς παρεκίνησε, παρὰ ἡ εἰς ἓν ὑποκείμενον ὁμοιον μὲ ἡμᾶς γενομένη μεταβολή, ἥγουν ἡ αἰφνίδιος μεταλλαγή ἐνός ὁμοίου μὲ ἡμᾶς ὑποκειμένου, τοῦ ὁποίου ἡ κοκκινόχροος καὶ ἀνθοῦσα ὄψις, μετεβλήθη εἰς μεμελανωμένην καὶ ὀλότελα ἄσχημον, τὰ χαροπὰ ἢ μέλανα ὄμματα τοῦ ὁποίου, ἔμειναν βαθουλὰ καὶ ἀνενέργητα, ἡ ἀδιακόπως μέχρι τοῦδε λαλοῦσα γλῶσσα ἐδέθη καὶ ἐσιώπησε, τὰ δεχόμενα πρότερον ὅλας τὰς ἀκοὰς ὧτα ἐκώφευσαν, αἱ πρόχειροι εἰς ὅλας τὰς ἐργασίας χεῖρες ἐδέθησαν καὶ ἔμειναν ἄπρακτοι, οἱ πρὸς τὸ προπατεῖν ἑτοιμοὶ πόδες ἐδέθησαν ὁμοίως καὶ ἀκίνητοι ἔμειναν, καὶ συντόμως νὰ εἶπω, τοῦ ὁποίου ὅλα τὰ μέλη ἔμειναν ἄπρακτα καὶ ἀκίνητα. Μεταβολὴ τῷ ὄντι παράδοξος, θαυμασία, ἀξιοθέατος τρομερὰ καὶ εἰς τὸν βλέποντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα!

Τίς λοιπόν, ἀκούων τὴν εἰς ὁμοιον μ' αὐτὸν ὑποκείμενον τοιαύτην γενομένην μεταβολήν, δὲν θέλει ἔλθει πρὸς θεωρίαν του; Ποῖος, ἂφ' οὗ μάθῃ τοιοῦτον αἰφνίδιον συμβάν, δὲν θέλει τρέξει νὰ τὸ θεωρήσῃ; Εὐλόγως ὅθεν ἐγείνεν ἡ τωρινὴ συνάθροισίς σας, καὶ ὅχι ματαίως ἢ ἀνωφελῶς. Καθότι εἶναι παράδοξον τὸ θέαμα! αἰφνίδιον τὸ συμβάν! Διότι πῶς ἤθελεν εἶναι δυνατόν νὰ μὴν ἔλθῃ τις, ἂν εὐκαιρῇ, εἰς τὴν παράδοξον θέαν ἐνός, τώρα μὲν νεκροῦ καὶ ὀλότελα ἀκινήτου, μὲ τὸν ὁποῖον ὁμως πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, ἢ νὰ εἶπω καλλίτερα, μέχρι τῆς χυθιστίνης ἡμέρας συνωμίλει καὶ συνεπεριπάτει; Εἶναι ἀδύνατον, λέγω, ὁ τοιοῦτος νὰ μὴν ἔλθῃ νὰ θεωρήσῃ ἓνα ὁμοίον του, τὸν ὁποῖον χθὲς ἐβλεπε νὰ ὁμιλῇ, νὰ περιπατῇ, νὰ ἔχῃ ἐνεργὰς ὅλας του τὰς αἰσθήσεις, καὶ σήμερον νὰ τὸν βλέπῃ ἄφωνον, ἄπνουν, ἀκίνητον καὶ ὀλότελα ἀναίσθητον. Ὅτι λοιπόν δὲν ὑπάρχει ματαία καὶ ἀνεύλογος ἡ πρὸς τὴν τοιαύτην φρικωδεστάτην θέαν συνάθροισίς σας, ἱκανῶς, στοχάζομαι, ἀπεδείχθη ἐκ τῶν προηγουμένων· ὅτι δὲ οὔτε ἀνωφελὴς ἢ ἀχρησίμευτος ὑπάρχει πρὸς ἡμᾶς ἡ τοῦ νεκροῦ τούτου θέα, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα συντείνει πρὸς διόρθωσιν καὶ ρύθμισιν τῆς κακῆς διαγωγῆς μας, καὶ μᾶς ἐλκύει πρὸς ἀποφυγὴν μὲν τῶν συνηθισμέ-

νων μας κακῶν ἔργων, ἐπιθυμίαν δὲ εἰς τὸ ἐξῆς τῶν καλῶν καὶ θεαρέστων, θέλει ἀποδειχθῇ ἐκ τῶν ὧν μέλλω νὰ σᾶς εἴπω.

Πρὶν δὴ αὖτις ἀρχίσω, ζητῶ συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀκριβῆ ἢ ὀλίγην πείραν τῆς Ἑλληνικῆς ἔχοντας ἐξ ὑμῶν, διὰ τὴν ἀπὸ ἀπλουστάτας σχεδὸν λέξεις σύνθεσιν τῶν παρ' ἐμοῦ λεγομένων. Καθότι αὐτὰ δὲν συνετέθησαν πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἱκανότητός μου, ἀλλὰ πρὸς ὠφέλειάν τινα καὶ αὐτῶν σχεδὸν τῶν ἀναλφαβήτων, οἵτινες οὔτε ἀκρόασιν νὰ δώσωσι προθυμοῦνται, ἀκούοντες Ἑλληνικὰς καὶ δυσνοήτους ὡς πρὸς αὐτοὺς λέξεις, οὔτε καὶ ἂν προθυμῶνται νὰ ἀκροάζωνται, λαμβάνουσι χαμίαν ὠφέλειαν, ἀφ' οὗ δὲν ἐννοοῦσι παντελῶς τὰ λεγόμενα. Δικαίως ὅθεν παρέξαντές μοι τὴν ὁποίαν ἀπαιτῶ συγγνώμην, ἀκροασθῆτε, παρακαλῶ, ὅλοι μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰ λεγόμενα καὶ διὰ νὰ καρπωθῆτε τὴν ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν, ἐντυπώσατε αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν σας, καὶ φυλάξατε διὰ παντὸς εἰς τὴν μνήμην σας.

Περὶφημοὶ ὑπῆρξαν τὸ πάλαι, Ἀδελφοί μου χριστιανοί, οἱ κατόικοι τῆς Αἰγύπτου, δι' ἐν ἐπωφελὲς ἔθιμον, τὸ ὅποιον εἶχον. Διότι διὰ ν' ἀποτρέπωνται ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν καὶ πολυποσίαν, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὴν ἀσωτίαν, ὅσας ἤθελον κάμει μέγα συμπόσιον, εἰς τὸ ὅποιον ἦσαν πολλοὶ οἱ καλεσμένοι, συνήθιζον νὰ θέτῳσιν εἰς τὸ μέσον τῆς τραπέζης ἓνα ξύλινον νεκρὸν, καὶ νὰ διατάττωσιν ἓνα ἄνθρωπον λέγοντα ὡς ἀκολούθως· Τὸν ξύλινον τοῦτον νεκρὸν βλέποντες, ὦ καλεσμένοι, ἀπολαύσατε τῆς τραπέζης στοχαζόμενοι καὶ τὸ τέλος σας. Ἀλλὰ πολὺ καταλληλότερον καὶ ἀρμοδιώτερον, στοχαζομαι, ἤθελεν εἶναι εἰς ἐμὲ, νὰ προσφέρω εἰς σᾶς ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως, καθ' ἣν πρόκειται ἐνταῦθα ὁ κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ νεκρὸς παρόμοιον μὲ τὸν τῶν Αἰγυπτίων λόγον· Τὸν προκείμενον τοῦτον νεκρὸν βλέποντες οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σήμερον συνελθόντες, πολιτεύεσθε εἰς τὸ ἐξῆς εὐσεβῶς καὶ θεαρέστως, καὶ ὅχι καθὼς ἕως τώρα ἀσελγῶς καὶ ἀσώτως, στοχαζόμενοι τὴν αἰφνίδιον καὶ ἄδηλον ὥραν τοῦ θανάτου. Τοῦτον, λέγω, βλέποντες οἱ ἐνασχολούμενοι εἰς πότους καὶ τρυφάς, οἱ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξοδεύοντες εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ ἡδονὰς τοῦ σώματος, οἱ ἀδικοῦντες καὶ ζημιοῦντες τοὺς ἄλλους, οἱ κλέπται καὶ ἄρπαγες, οἱ φθονεροὶ καὶ ἐχθροπαθεῖς, οἱ ἐπίορκοι καὶ ψευδομάρτυρες, οἱ καταγινόμενοι μ' ἓνα λόγον εἰς ὅλας τὰς ἀδίκους καὶ αἰσχυρὰς πράξεις, ἀπέχετε εἰς τὸ ἐξῆς ὅλων αὐτῶν τῶν πράξεων σας, ἀφ' οὗ βάλητε κατὰ νοῦν ὅτι ὅχι μετὰ πολὺν καιρὸν θέλετε πάθει τὰ αὐτὰ μὲ τὸν προκείμενον, μετανοοῦντες τότε ἀνωφελῶς δι' ὅλα τὰ ἐν τῇ ζωῇ σας πεπραγμένα κακά.

Τὸν ἐνταῦθα προκείμενον βλέπουσαι καὶ αἱ γυναῖκες, αἱ περιέργως καλλωπιζόμεναι καὶ στολιζόμεναι, αἱ φυλάττουσαι ἐχθραν καὶ μνησικαχίαν ἀναμεταξύ σας, αἱ παρεκτρεπόμεναι ἀκολούθως τῆς καλῆς καὶ θεαρέστου διαγωγῆς, παρατηρήσατε ὅποιον θὰ ᾖ τὸ τέλος σας, ἐννοήσατε ποίας λογῆς θὰ γείνητε, καὶ ἀπέχετε ὅλων τῶν προτέρων σας κακῶν ἔργων, πολιτευόμεναι εἰς τὸ ἐξῆς θεαρέστως, καὶ πράττουσαι πᾶν ὅ,τι ψυχωφελές καὶ σωτήριον.

Πρὸς τὸν ἐνταῦθα προκείμενον ἀποβλέποντες, ὅσοι σοφοὶ καυχῶνται διὰ τὴν σοφίαν των, ὅσοι δυνατοὶ διὰ τὴν δυνάμιν των, ὅσοι πλούσιοι καυχῶνται διὰ τὸν πλοῦτον ἢ διὰ τὴν δόξαν των, ὅσοι ὠραῖοι ἄνδρες ἢ γυναῖκες διὰ τὴν ὠραιότητά των καὶ δι' ὅ,τι ἄλλο γήινον ἀγαθόν, ἅς στοχασθῶσιν ὅτι ὅλα ταῦτα ἐπὶ τέλους μαραίνονται ὡς ἄνθος, ἀφανίζονται ὡς καπνός, διαλύονται ὡς ἀράχνη, εἶναι παρόμοια μὲ σκιάν, καὶ παρέρχονται ὡσεὶ ὄνειρον. Τοῦτον, λέγω, βλέποντες οὗτοι, ἅς παύσωσι μὲν τοῦ νὰ ὑπερηφανεύωνται καὶ νὰ καυχῶνται διὰ ταῦτα, ἅς φρονῶσι δὲ καὶ ἅς λέγωσι τὰ αὐτὰ μὲ τὸν σοφὸν Σολομῶντα « Ματαιότης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης. »

Πρὸς αὐτὸν ἀποβλέποντες οἱ φυλάργυροι καὶ πλεονέκται, οἱ πολλάκις ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς ταύτης ἐξέως των, ὅχι μόνον μὴ ἐλεοῦντες τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς, τοὺς ἀδελφοὺς, λέγω, τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ διαρπάζοντες οἰωδῆποτε τρόπῳ τὴν ὀλίγην αὐτῶν περιουσίαν ἅς ἰδῶσι πόσον θὰ τοῖς χρησιμεύσωσι τὰ χρήματά των, καὶ ἅς μάθωσιν ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ θέλουσι παραλείψει ὅλα καὶ χρήματα καὶ κτήματα εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ ἀκούσει τῆς ἁρμοζούσης πρὸς αὐτοὺς φωνῆς· « Ἄφρων, Ἄφρων! ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ μέλει χωρισθῆναι τοῦ σώματος ἢ ψυχῇ σου· ἃ δὲ ἡτοίμασας τίνι ἔσται; »

Πρὸς αὐτὸν ἅς ἀποβλέψωσι καὶ οἱ ἱερεῖς, οἱ παραμελοῦντες τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτοῖς ποιμνίου, καὶ μὴ ὁδηγοῦντες αὐτὸ διὰ τῶν διδασκῶν εἰς δρόμον ψυχωφελῆ καὶ σωτήριον, ἀλλὰ καταγιγόμενοι μόνον εἰς τὸ νὰ θρέψωσι καὶ ἐνδύσωσι τὸ σῶμά των, τὸ ὅποιον ὅχι μετὰ πολὺν καιρὸν θέλει γεῖναι ὡς τοῦ προκειμένου. Ὁ ἐνταῦθα προκείμενος, λέγω, ἅς χρησιμεύσῃ πρὸς σωφρονισμὸν ὅλων ἡμῶν τῶν συνελθόντων, καὶ νέων, καὶ γερόντων, καὶ ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ πάσης ἄλλης τάξεως ἢ ἡλικίας, καὶ ἅς ἐντυπώσῃ εἰς τὸν νοῦν ὅλων ἡμῶν τὸν θάνατον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἔλευσιν τίποτε ἄλλο δὲν συντελεῖ, οὔτε πλοῦτος δηλαδὴ, οὔτε δύναμις, οὔτε δόξα, οὔτε ἄλλο τι τῶν νομιζομένων ἐδῶ ἀγαθῶν, ἐκτὸς τῶν καλῶν καὶ θεαρέστων πράξεων.

Ἀρνούμενος ἐν τοσούτῳ εἰς ὅσα ἕως ἐδῶ εἶπον πρὸς σωφρονισμόν μας, ἀκροαταί μου, σὰς διηγοῦμαι προσέτι ἀρμοδίως ὀλίγα τινα καὶ περὶ σώματος καὶ ψυχῆς. Ὅλοι σχεδὸν γινώσκομεν, Ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς ἔκαμε συνθέτους ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς· καὶ ὅτι τὸ μὲν σῶμα, καθότι ἐπλάσθη ἀπὸ χῶμα, εἶναι ὁρατὸν εἰς ἡμᾶς καὶ θνητὸν καθὼς βλέπομεν. ἡ δὲ ψυχὴ, καθότι εἶναι φύσημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀόρατος εἰς ἡμᾶς, ἐπομένως αὐλὸς καὶ ἀθάνατος· ἀλλ' ἐμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ, καὶ πῶς δύναμαι νὰ γνωρίσω ἐγὼ ὅτι ὑπάρχει ψυχὴ, ἐνῶ αὕτη δὲν φαίνεται; ὁ τοιοῦτος ἂς πληροφορηθῇ ἀπὸ μέρους μου, ὅτι ἐντὸς τοῦ σώματός μας, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἀπὸ κρέας καὶ ὀστά, κατοικεῖ ἄλλο ὄν αὐλόν, ἀόρατον καὶ ἀθάνατον· τὸ ὄν τοῦτο ὀνομάζεται ψυχὴ· αὕτη διανοεῖται, αἰσθάνεται καὶ διευθύνει ὅλας τὰς πράξεις ὡς θέλει, μεταχειριζομένη ὄργανον εἰς αὐτὰς τὸ σῶμα. Οἱ κυρίως ἡμεῖς λοιπὸν, δὲν εἶναι τὸ σῶμά μας, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μας· διότι τὸ μὲν σῶμα ἀποθνήσκει ὡς βλέπομεν, καὶ διαλύεται μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν του εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη· ἀλλ' οἱ κυρίως ἡμεῖς, δηλαδὴ ἡ ψυχὴ μας, χωρισθεῖσα τοῦ σώματος, μεταβαίνει εἰς ἄλλην ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸ τῆς δευτέρας παρουσίας μόνῃ ἡ ψυχὴ, μετὰ δὲ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁμοῦ μὲ ἡφθαρτισμένον τὸ σῶμα θέλει εὐφραίνεσθαι ἢ κολάζεσθαι αἰωνίως κατὰ τὰς πράξεις της.

Ἄς παρατηρήσωμεν λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, ὁποίαν φροντίδα καὶ προμήθειαν λαμβάνομεν διὰ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον, ὡς βλέπομεν, ἀποθνήσκει μετ' ὀλίγον καὶ φθείρεται, καὶ ὁποίαν διὰ τὸν κυρίως ἄνθρωπον, δηλαδὴ διὰ τὴν ψυχὴν, ἣτις εἶναι αἰωνίως ἀθάνατος. Καὶ πρῶτον μὲν καθημερινῶς σχεδὸν ἐργαζόμεθα, κοπιᾶζομεν, ἰδρῶνομεν, ἄλλος διὰ νὰ σπεῖρῃ, ἄλλος διὰ νὰ θερίσῃ, ἄλλος διὰ νὰ καλλιεργήσῃ ἀμπελῶνας καὶ ἐλαιῶνας, καὶ ἄλλος δι' ἄλλην ἐργασίαν. Διατί κάμομεν ταῦτα; βέβαια διὰ τὸ σῶμα. Ἐπειτα ὀσπίτια κτιζομεν, τὰ καλοευτρεπίζομεν, ἐνδύματα διάφορα κάμομεν· πρὸς τί ἄλλο τέλος παρὰ πρὸς περίθαλψιν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος; Τὰ ἐμπόρια πρὸς τούτοις μετερχόμεθα, χάριν τῶν ὁποίων τόσας θαλάσσας διαπλέομεν μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς μας, καὶ εἰς ξενιτεῖαν περιπλανώμεθα, ἀφίνοντες εἰς τὴν πατρίδα γυναῖκας, τέκνα, συγγενεῖς, φίλους· δὲν κάμομεν ὅλα ταῦτα διὰ νὰ ἔχωμεν πλουσιοπάροχα τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ σῶμα; Πόσῃ φροντίδᾳ λαμβάνομεν δι' αὐτὸ ὅταν ἀσθενήσῃ, ἢ τῷ συμβῇ κανὲν πάθος ἀνίατον; δὲν τρέχομεν εἰς τοὺς ἰατροὺς, προσφέροντες εἰς αὐτοὺς ὅσα καὶ ἂν ζητήσωσι χρήματα διὰ τὴν θεραπείαν του; Διὰ ποίαν αἰτίαν πίνομεν πικρότατα βότανα, ὑποφέρομεν δριμυτάτους πό-

νους, ὅταν καίωσιν ἢ κόπτωσι τὸ σαπρὸν καὶ ἀσθενὲς μέλος τοῦ σώματός μας; ὄχι διὰ νὰ ἰατρεύσωμεν αὐτὸ, καὶ μάλιστα ἀφ' οὗ γνωρίζομεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι μὲ ὅλας αὐτὰς τὰς περιποιήσεις μας πάλιν θέλει ἀποθάνει; Τὰ πάντα μὲ συντομίαν δὲν κάμνομεν, μόνον πρὸς εὐχαρίστησιν καὶ ἀνάπαυσιν τοῦ φθαρτοῦ σώματός μας;

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα ὅποιαν φροντίδα λαμβάνομεν καὶ διὰ τὸ κυριώτερον μέρος ἡμῶν, δηλαδή διὰ τὴν ψυχὴν μας, ἡ ὅποια ὡς εἵπομεν εἶναι ἀθάνατος. Ἡ Ἐκκλησία μᾶς κράζει διὰ νὰ προσευχηθῶμεν, καὶ οἱ περισσότεροι καταγίνονται εἰς τὰ παιγνίδια καὶ τὰς χαρτοπαιξίας. Ἐκ τῶν ὅσοι δὲ ἔλθωσιν, ἄλλοι μὲν ἐβγαίνουν εἰς τὸν νάρθηκα καὶ βαττολαλοῦσιν, ἄλλοι δὲ μέσα χαχανίζονται γελῶντες καὶ ὁμιλοῦσι, παντελῶς μὴ προσέχοντες εἰς τὴν ἀκολουθίαν. Πολλοὶ δὲ καὶ πρὶν τῆς ἀπολύσεως ἐξέρχονται διὰ νὰ θεωρῶσι τὰς γυναῖκας, ἐνῶ καὶ αὗται τρέχουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὄχι διὰ νὰ προσευχηθῶσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὰς ἴδωσιν ἑστολισμένας. Λοιπὸν μὲ τοιαύτην προσευχὴν δὲν βλάπτεται ἡ ψυχὴ μᾶλλον παρὰ ὠφελεῖται; Ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη γινώσκομεν ὅτι ὠφελεῖ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν ἐχθρόν μας δὲν θέλομεν νὰ συγχωρήσωμεν· μάλιστα παρακαλοῦμεν τὸν Θεόν, ἂν δὲν δυνηθῶμεν νὰ τὸν ἐκδικηθῶμεν ἡμεῖς, νὰ κάμῃ ἐκεῖνος τὴν ἐκδίκησιν. Καὶ ἐνῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μας θέλομεν ἡμερον καὶ εὐσπλαγχνον τὸν Θεόν, διὰ τὸν ἐχθρόν μας παρακαλοῦμεν νὰ γείνῃ ἀνήμερος καὶ ἀπάνθρωπος· ὦ τῆς κουφότητος καὶ ἀνοησίας μας! Ἡ ἐλεημοσύνη παρομοίως, ἂν καὶ μεγάλως ὠφελῇ τὴν ψυχὴν μας, καὶ ἐξεύρομεν κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα, ὅτι « ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δαίνει· ὁ Θεὸς, » ἡμεῖς ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν ἐλεοῦμεν τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ προσέτι ἀρπάζομεν τὰ τῶν ἄλλων. Ἡ νηστεία γινώσκομεν ὅτι ὠφελεῖ καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν, καὶ ἡμεῖς καταλύομεν πολυτρώγοντες καὶ πολυπίνοντες ὄχι μόνον εἰς τὸν καιρὸν, ὅστις μᾶς εἶναι συγκεχωρημένος παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων, ἀλλὰ καταλύομεν καὶ εἰς τὰς Τεσσαρακοστὰς προσέτι Τετράδας καὶ Παρασκευάς. Καὶ συντόμως νὰ εἴπω, οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνομεν περὶ τῆς ψυχῆς, μολονότι ἐξεύρομεν ὅτι αὕτη εἶναι ὁ κυρίως ἄνθρωπος, καὶ ὅτι ὡς ἀθάνατος μέλλει νὰ ἀνταμειφθῇ αἰωνίως κατὰ τὰς πράξεις τῆς. Δὲν εἶναι τοῦτο, Ἀδελφοί μου, μεγάλη μωρία καὶ ἀνοησία εἰς ἡμᾶς; λέγω δὲ εἰς ἡμᾶς, καὶ δὲν ἐξαίρω τὸν ἑαυτόν μου, καθότι καὶ ἐγὼ παντελῶς δὲν διαφέρω ἀπὸ σᾶς, μάλιστα εἰμαι ἁμαρτωλότερος. Περὶ τῆς ψυχῆς λοιπὸν ἄς φροντίζομεν περισσότερο εἰς τὸ ἐξῆς, Ἀδελφοί μου, διότι αὕτη εἶναι τὸ πολυ-

τιμότερον εἰς ἡμᾶς κτῆμα τὸ ὁποῖον ἂν χάσωμεν τί θέλουν μᾶς ὠφελήσῃ· ἔπειτα ὅλα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἀγαθὰ; καθὼς καὶ ὁ ἴδιος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς τὸ λέγει· «Τὶ γὰρ ὠφελήσῃ ἄνθρωπος, εἰάν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;

Ἴσως δὲ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν νομίζουσιν ὅτι ποτὲ δὲν θέλουσιν ἀποθάνει, οὔτε πάθει τὰ ὁμοία μὲ τὸν προκείμενον, διὰ τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον θρηνοῦσι μεγάλως καὶ ὀδύρονται, ὡς νὰ ἦσαν αὐτοὶ ἀθάνατοι, ἢ ὡς νὰ μὴ ἦτον εἰς ὅλους ἀπαραίτητος καὶ ἄφευτος ὁ θάνατος, ἀλλὰ μόνον εἰς μερικοὺς, εἰς ἐκ τῶν ὁποίων ἴσως κατὰ δυστυχίαν νὰ ἦτο καὶ αὐτὸς ὁ προκείμενος. Προφανὴς δὲ ἀπόδειξις τοῦ τοιοῦτου στοχασμοῦ τῶν εἶναι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ μεγάλη λύπη τὴν ὁποίαν δεικνύουσι δι' αὐτὸν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἄκρα παραμέλεια τοῦ νὰ σωφρονίζωσι τὸν ἑαυτὸν των. Καθότι ἂν δὲν ἐνόμιζον τὸν ἑαυτὸν των ὡς ἀθάνατον οἱ τοιοῦτοι, δὲν ἤθελον βέβαια λυπεῖσθαι διὰ τὸν θάνατον τούτου, ὅστις ἐπλήρωσε τὸ χρέος του, ἔπῃε τὸ κοινὸν ποτήριον, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἤθελον λυπεῖσθαι διὰ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν των, φοβούμενοι μήπως πῖωσι τὸ αὐτὸ ποτήριον ἀνέτοιμοι ὡς αἱ πέντε μωραὶ παρθένοι. Ἄς μὴ νομίζωσι λοιπὸν παντελῶς οἱ τοιοῦτοι ὅτι θὰ ἀποφύγωσι τὸν θάνατον· ἀλλ' ἔχοντες αὐτὸν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἅς προσπαθῶσι ν' ἀποκτήσωσιν ὅλα τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ καλὰ ἐφόδια· καὶ ἀντὶ νὰ κλαίωσι καὶ νὰ λυπῶνται περὶ τοῦ προκειμένου νεκροῦ, νὰ κλαίωσι πολὺ περισσότερον περὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ των. Ἐπειδὴ ὡς ἀνόητοι ἐκλαμβάνονται οὗτοι, εἰάν διὰ μὲν τὸν πληρώσαντα τὸ κοινὸν χρέος, καὶ ἐλευθερωθέντα ἤδη ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, φαίνωνται ὅτι λυποῦνται καὶ ἀνασθενάζουσι, διὰ δὲ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν των καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνοντα, καὶ καθ' ὥραν περιμένοντα τὸν θάνατον, ὁλότελα δὲν λυπῶνται ἢ ὀδύρωνται.

Ἀφοῦ πληροφορηθῶμεν ὅθεν, ἀκροαταί μου, ὅτι τὸν μὲν θάνατον κανεῖς δὲν θέλει ἀποφύγει, τὴν δὲ ἡμέραν ἢ ὥραν τῆς ἐλεύσεως του δὲν δύναται τις νὰ προῖδῃ, ἅς τὸν ἔχωμεν διὰ τοῦτο πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, ἵνα μὴ ἐλθὼν αἰφνιδίως ἀνετοιμούς ἀρπάσῃ ἡμᾶς. Ἀποφεύγοντες προσέτι εἰς τὸ ἐξῆς ὅλας τὰς κακὰς καὶ αἰσχρὰς πράξεις μας, ἅς προσπαθῶμεν παντοιοτρόπως διὰ ν' ἀποκτήσωμεν ὅλα τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ καλὰ ἐφόδια. Ποῖα δὲ εἶναι ταῦτα; ἢ πρὸς τοὺς πένητας ἐλεημοσύνη, ἢ πρὸς τὰ θεῖα εὐλάβεια, ἢ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη, ἐν ἐνὶ λόγῳ ἢ ἐκτέλεισις ὧν τῶν χριστιανικῶν χρεῶν. Καὶ οὕτω πολιτευόμενοι, ἐδῶ μὲν νὰ περάσωμεν τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς μας μὲ ὁμόνοιαν, μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, μὲ ἐπιθυμίαν τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ ἀγα-

θῶν, μὲ φόβον τῶν ἀτελευτήτων τῆς κολάσεως τιμωριῶν ἐκεῖ δὲ ν' ἀξιωθῶμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, τῇ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΟΥ ΤΕΛΩΝΟΥ
ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ.

Περὶ τῆς μεγίστης ζημίας, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς ὑπερηφανίας, καὶ τῆς μεγίστης ὠφελείας, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ὑψοποιοῦ ταπεινώσεως.

Ἡ παροῦσα Κυριακὴ καὶ ὅλη προσέτι ἡ ἐβδομὰς αὕτη, παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, ὡς προκήρυξις μεγάλου ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον μέλλομεν νὰ κάμωμεν μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν καὶ τῶν σαρκικῶν παθῶν μας. Καὶ καθὼς προκηρύττεται ἡ ἐναρξίς τοῦ πολέμου, ὅστις θὰ συμβῇ μεταξὺ δύο ἐχθρικῶν μερῶν, εἰς ῥητὴν τινα ἡμέραν, διὰ νὰ γείνη εἰς αὐτὰ ἡ ἀναγκαία προετοιμασία, οὕτω καὶ εἰς ἡμᾶς σήμερον προκηρύττεται ὁ πόλεμος, τὸν ὁποῖον μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας θέλομεν σὺν Θεῷ ἀρχίσει, διὰ νὰ μὴ διάγωμεν πλεόν ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἀμελείᾳ τὴν ζωὴν μας, ἀλλ' ἔχοντες αὐτὸν ὑπ' ὄψιν, νὰ φροντίσωμεν διὰ ν' ἀποκτήσωμεν ὅλα τὰ προφυλακτικὰ τοῦ ἑαυτοῦ μας μέσα, καὶ νὰ ὀχυρώσωμεν τὰ ἀδύνατα μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ προσβάλλωσιν εἰς ἡμᾶς εὐκόλως οἱ ἀόρατοι καὶ ἀδιάλλακτοι ἐχθροί μας. Διὸ προεπόντως καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐπονομάζουσι προφώνησιν τὴν ἐβδομάδα ταύτην, ἐπειδὴ εἰς ταύτην προεκφωνεῖται καὶ προμηνύεται ὁ μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν δαιμόνων πόλεμος. Πρέπει ὁμῶς νὰ μάθωμεν ἐνταυτῷ, Ἀδελφοί μου, ὅτι καὶ ἂν πρὸς ὅλας τὰς μεθοδείας καὶ παρατάξεις τοῦ διαβόλου ἀντιπαραταχθῶμεν γενναίως, καὶ τέλος πάντων ἀναδειχθῶμεν νικηταί, δὲν πρέπει πάλιν ν' ἀποδίδωμεν τὴν νίκην εἰς τὴν ἰδίαν μας δύναμιν, οὔτε εἰς τὰ ἀμυντικά καὶ πρόσφορα ὅπλα μας (ὅποια εἶναι ἡ προσευχή, ἡ νηστεία, ἡ ἐλεημοσύνη καὶ λοιπὰ), ἀλλὰ νὰ ἀποδίδωμεν ταύτην εἰς τὴν βοήθειαν καὶ συνδρομὴν αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ Θεοῦ. Ἐὰν δηλαδὴ μὲ τὴν προσευχὴν ἀποσχορακίσωμεν τοὺς ἀοράτους ἡμῶν ἐχθροὺς, ἐὰν μὲ τὴν ἐλεημοσύνην ἀποτινάξωμεν τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας, ἐὰν μὲ τὴν νηστείαν ἀποδιώξωμεν τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονάς,

πάλιν δὲν πρέπει νὰ καυχώμεθα ὅτι ἐξ ἰδίας ἡμῶν δυνάμεως ἐπράξαμεν ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ. Ἡμεῖς πρέπει νὰ ἡμεθα νικηταί, καὶ νὰ φαινώμεθα νικημένοι· νὰ ἡμεθα δίκαιοι καὶ ἐνάρετοι, καὶ νὰ φαινώμεθα ὥσοι πλέον ἄδικοι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ πᾶς ὅστις κυχᾶται εἰς τὰς ἀρετάς του, κατασταίνεται μισητὸς εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐπομένως ἀσυγχώρητος καὶ κολάσεως ἄξιος· καὶ τὸ ἐναντίον πᾶς ὅστις ταπεινῶνται καὶ ἐξευτελιζέται διὰ τὰς ἁμαρτίας του, ἐλκύει διὰ τοῦτο τὴν εὖνοιαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως δικαιούται καὶ συγχωρεῖται ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο κάλλιστα πληροφореῖται τις ἀπὸ τὴν ὁποίαν σήμερον μᾶς διηγείται ὁ Κύριος παραβολὴν τοῦ Τελῶνου καὶ Φαρισαίου, τὴν ὁποίαν διὰ τοῦτο ἀρμοδίως προέταξαν εἰς τὴν παροῦσαν Κυριακὴν οἱ θεῖοι καὶ πνευματοφόροι Πατέρες.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, Ἀδελφοί μου, θέλων νὰ παραστήσῃ ζωηρότατα εἰς ἡμᾶς τὴν μεγίστην ζημίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει ἡ ὑπερηφανία, καὶ τὸ μέγιστον ὄφελος, τὸ ὅποιον προκύπτει εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ταπείνωσιν, προβάλλει διὰ τοῦτο εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ δύο ἀνθρώπων, τὸν μὲν Φαρισαῖον ὡς τύπον τῆς ὑπερηφανίας, τὸν δὲ Τελῶνιν ὡς τῆς ταπεινώσεως τύπον. Καὶ τοῦτο κάμνει προσφύεστατα ὁ Κύριος ἡμῶν· Διότι οἱ Φαρισαῖοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφύλαττον τὰς ἐντολάς, καὶ ἐξεπλήρουν τὰ τοῦ νόμου ἀπαραβάτως, ἐπεὶ δὴ καὶ τὸ ἐπάγγελμά των δὲν τοῖς ἐσυγχώρει νὰ πράξωσι παρανομίαν τινά. Οἱ Τελῶναι ὅμως ἦσαν καὶ εἶναι συνήθως ἄρπαγες, ἄδικοι καὶ πάσης κακουργίας ἐκτελεσταί, καθότι καὶ ἡ τελωνιακὴ θέσις των συνεργεῖ εἰς τὸ νὰ γίνωσι τοιοῦτοι. Καθὼς δὲ παρασκαίνει αὐτοὺς ὁ Κύριος διαφόρου χαρακτῆρος, τοιοῦτοτρόπως παρασταίνει διάφορον καὶ τὴν προσευχὴν των. Ὁ Φαρισαῖος δηλαδὴ προσευχόμενος, ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἀρετῆς, ὁ δὲ Τελῶνης ὡμολόγει ὅτι κατήντησεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς κακίας· ὁ Φαρισαῖος ἐκόμπαζε διὰ τὰς ἀρετάς του, ὁ δὲ Τελῶνης ἐλυπεῖτο καὶ ἀνεστέναζεν ἐκ βάθους καρδίας διὰ τὰς ἁμαρτίας του. Ὁ ἓνας ἔλεγεν, ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ σοι διότι δὲν εἶμαι ἁμαρτωλὸς καθὼς οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, οὔτε καθὼς οὗτος ὁ ἀδικώτατος Τελῶνης· ὁ δὲ ἄλλος συναισθανόμενος τὰ ὅποια ἔπραξεν ἀδικήματα, μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ ἄκρας ταπεινώσεως τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἔλεγεν « ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ » καὶ οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς του δὲν ἤθελε νὰ σηκώσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς ἀνάξιος συγχωρήσεως, ἀλλὰ μακρόθεν ἰστάμενος προσηύχετο, ἐνῷ ὁ Φαρισαῖος μετὰ παρρησίας καὶ ἀφοβίας ἐστάθη νὰ προσευχηθῇ ὡς πάντῃ ἀθῶος καὶ ἀναμάρτητος. Καὶ ἀφ' οὗ μᾶς ἐδιηγήθη ὁ Κύριος

τὴν διαφορὰν, ἣτις ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς προσευχῆς μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν, μᾶς λέγει τέλος πάντων καὶ τί τὸ ἐκ ταύτης ἀποτελέσμα· « λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος ἢ ἐκεῖνος· » ἡγοῦν σὰς λέγω, ὅτι οὗτος (δηλ. ὁ Τελώνης) μᾶλλον ἐδικαιώθη, παρὰ ἐκεῖνος (δηλ. ὁ ὑπερήφανος Φαρισαῖος). Ὁ Τελώνης μὲ τὴν ταπεινώσιν τῆς καρδίας του ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του δεδικαιωμένος, ὁ δὲ Φαρισαῖος μὲ τὴν ἐκφώνησιν τῶν ἀρετῶν του καταδικασμένος· ὁ Τελώνης ἐσυγχωρήθη, ὁ δὲ Φαρισαῖος κατεκρίθη· ὁ Τελώνης ταπεινωθεὶς καὶ κηρύξας τὰς βδελυράς του ἀνομίας, ἐλευθερώθη ἀπ' αὐτὰς· ὁ δὲ Φαρισαῖος ὑπερηφανευθεὶς καὶ ἀπαραριθήσας τὰς ἀρετάς του, ἐστερήθη αὐτάς, καὶ ἐπομένως ἐκολάσθη· ὁ Φαρισαῖος μὲ τὴν μακρολογίαν τῆς προσευχῆς του ἀπεδοκιμάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν, ὁ δὲ Τελώνης μὲ μόνον τὸ « ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι » ἡγαπήθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐσυγχωρήθη. Τελευταῖον παύει τὴν παραβολήν, Ἀδελφοί μου, ὁ Κύριος μὲ τὸ ἀξιομνημόνευτον τοῦτο ῥητόν· « ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. »

Παρατηρήσεως ἀξίον, Ἀδελφοί μου, εἶναι, τὸ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τῆς κτίσεως τοῦ Κόσμου ἕως τοῦ παρόντος καιροῦ, δὲν ἔπαυσεν, οὔτε παύει, οὔτε θέλει παύσει ποτὲ τοῦ νὰ ἐνεργῇται τὸ Εὐαγγελικὸν τοῦτο ῥητόν, « ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. » Καὶ πρῶτον βλέπομεν τὸν πρωτάγγελον Ἐωσφόρον, ἐκπεσόντα τῆς ἀρχαγγελικῆς του ἀξίας καὶ τιμῆς, καὶ σκοτοφόρον διάβολον γεγεννημένον, διότι ὑπερηφανεύθη, καὶ ἠθέλησε νὰ στήσῃ τὸν θρόνον του ὑπεράνω τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ γείνη ὁμοῖος τῷ ὑψίστῳ. Δεύτερον τοὺς δύο πρωτοπλάστους, οἵτινες ἐξωρίσθησαν τοῦ Παραδείσου, καὶ καταδικάσθησαν εἰς θάνατον, διότι ἠθέλησαν νὰ γείνωσι Θεοὶ φαγόντες ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπόν. Ἐπειτα ποῖον δὲν ἔβλαψεν ἡ ἐπάρατος καὶ θεομίσητος αὐτῇ ὑπερηφανία; Τὸν Ναβουχοδονόσωρα βασιλέα τῆς Βαβυλωνίας, δὲν ἔκαμεν αὐτῇ ἐπὶ τέλους βῶδιον, διότι ἔστηтен εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ ἠνάγκασεν ὅλους νὰ τὴν προσκινήσωσι; Τὸν ὑπὸ Θεοῦ κεχρισμένον Σαοὺλ, δὲν ἔκαμεν αὐτῇ νὰ τὸν ταράττῃ πνεῦμα πονηρὸν, διότι ὑπερηφανευθεὶς ἐξετέλει ἔργα ἀνήκοντα εἰς μόνους τοὺς ἱερεῖς, καὶ δὲν ἐφύλαττε τὰς διὰ τοῦ Σαμουὴλ παραγγελίας τοῦ Θεοῦ; Τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, τὸν κατακτητὴν ὅλου τοῦ κόσμου, δὲν ἐθανάτωσε πρόωρα ἡ ὑπερηφανία, διότι ἐτόλμησε νὰ θεοποιήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἐζητοῦσεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θείας τιμᾶς; Εἰς ὅλους λοιπὸν τούτους, καθὼς καὶ μέχρι σήμερον τὸ βλέπομεν εἰς πολλοὺς, τοὺς ὁποίους

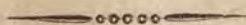
ὅλους εἶναι ἀδύνατον νὰ διηγηθῶ, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἡμῖς ῥη-
τὸν « ὅτι πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται; »

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα καὶ ὡς ἴδωμεν τί συμβαίνει εἰς ὅσους τα-
πεινοῦσι τὸν ἑαυτὸν τῶν, καὶ μόνον εἰς τὸν Θεὸν ἔχουσι τὴν ἐλπί-
δα τῆς ζωῆς καὶ σωτηρίας τῶν. Καὶ πρῶτον βλέπομεν τὸν ἄκα-
κον καὶ ἀπονήρευτον Ἰωσήφ, τὸν διὰ τὰς ἀρετάς του δικαίως ἐπο-
νομασθέντα Πάγκαλον· ὅτι ἀπὸ φθόνου τῶν ἀδελφῶν του, ἐρρί-
φθη εἰς λάκκον βαθύν, ἐπωλήθη εἰς ἐμπόρους Ἰσμαηλίτας, μετε-
πωλήθη ἀπ' αὐτοὺς εἰς ἄρχοντα τῆς Αἰγύπτου, τὸν Πετεφρὴν·
μὲ τὴν ταπείνωσιν του ὁμως καὶ μὲ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα
καὶ ἀφωσίωσιν του, ἀφοῦ μὲ γενναιότητα ὑπέφερε δύο ἐτῶν φυλά-
κισιν διὰ τὴν ψευδῆ κατ' αὐτοῦ συκοφαντίαν τῆς γυναικὸς τοῦ Πε-
τεφρῆ, ἥτις τὸν ἐβίαζεν εἰς μοιχείαν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἐκλινε παν-
τελῶς εἰς τὴν γνώμην τῆς, τέλος πάντων διὰ τῆς βοηθείας τοῦ
Θεοῦ, καὶ τῆς δοθείσης εἰς αὐτὸν σοφίας, γίνεται ὄνειροκρίτης, ἐξ-
άγεται ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τιμᾶται ἀπὸ τὸν Φαραὼ καὶ γίνεται δεύ-
τερός του ὑπέρτατος ἐξουσιαστὴς τιμώμενος ὡς βασιλεὺς εἰς τὴν
Αἴγυπτον. Καὶ τίς ἢ ἀνάγκη νὰ πολυλογῶ ἀναφέρων ἄλλους
πολλοὺς, ἐνῷ στοχάζομαι ὅτι ἀρκετὰ δύνασθε νὰ πληροφορηθῆτε
ὅτι ὁ Θεὸς τόσον πολὺ ἀγαπᾷ τὴν ταπείνωσιν, ἀφοῦ σὰς ἀναφέρω
μόνον τὸν Προφητάνασκτα Δαβὶδ, τὸν ὁποῖον διὰ τὴν ταπείνωσιν
του τόσον πολὺ ἠγάπησεν ὁ Θεός, ὥστε ὁ ἴδιος μὲ εὐχαρίστησιν
του λέγει « ὕψωσα ἐκλεκτὸν ἐκ τοῦ λαοῦ μου, εὗρον Δαβὶδ τὸν
δοῦλόν μου »

Καὶ ὅτι ὅχι μόνον τοὺς δικαίους καὶ ταπεινοὺς ἀγαπᾷ ὁ Θεός,
ἀλλὰ καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς συγχωρεῖ καὶ ἔπειτα ἀγαπᾷ ἐὰν τα-
πεινωθῶσι καὶ μετανοήσωσι καθὼς ὁ Τελώνης, τοῦτο πληροφο-
ροῦμεθα ὅτι ἔγεινεν εἰς πολλοὺς, καὶ πρὸ πάντων εἰς αὐτὸν τὸν
Δαβὶδ. Διότι οὗτος γινώσκομεν ὅτι ἔκαμε διπλὴν παρανομίαν, μοι-
χείαν δηλαδὴ καὶ φόνον. Μόλον τοῦτο ἀφοῦ προσέπεσε μετὰ τα-
πεινώσεως εἰς τὸν Θεόν, φορέσας σάκκον, καὶ βαλὼν στάκτην
εἰς τὴν κεφαλὴν του, καὶ εἰπὼν ἐν κατανύξει ψυχῆς τὸ « Ἐλέησόν
με ὁ Θεός » καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ κατανυκτικοῦ τούτου ψαλμοῦ, ὅχι
μόνον ἐσυγχωρήθη, ἀλλὰ καὶ τόσον φαίνεται εὐηρεστημένος εἰς
αὐτὸν ὁ Θεός, ὥστε ἐνῷ ἔπρεπε, λέγει, νὰ ἀφαιρέσῃ τὴν βασιλεί-
αν ἀπὸ τὸν υἱόν του Σολομῶντα (διότι ἀπὸ το γῆράς του παρε-
σύρθη εἰς εἰδωλολατρείαν), καὶ νὰ τὴν δώσῃ εἰς δοῦλόν του, διὰ
χάριν ὁμως τοῦ πατρὸς του Δαβὶδ, τῷ χαρίζει μέχρι τέλους τὴν
βασιλείαν καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν ἐγγονόν του Ῥοβοάμ, χαρίζει μέ-
ρος τῆς βασιλείας ὁ Θεός, διὰ χάριν τοῦ πάππου του Δαβὶδ. Ἰδοὺ

λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τοὺς δύο, προσέτι εἰς τὸν Μανασσῆν βασιλέα τῆς Ἰουδαίας, εἰς τὸν Ἰσαπόστολον καὶ πρῶτον βασιλέα τῶν χριστιανῶν Κωνσταντῖνον, καὶ εἰς ἄλλους ἀκόμη πολλοὺς, ἐφαρμόζεται τὸ ἄλλο ἡμισυ ρητόν· « ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. »

Ἔως ἐδῶ, Ἀδελφοί μου, στοχάζομαι ὅτι ἐπληροφορήθητε ἀρκετὰ καὶ τὴν μεγίστην ζημίαν, ἣτις προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐπάρατον καὶ θεομίσητον ὑπερηφανίαν, καὶ τὸ μέγιστον ὄφελος, ὅπερ προκύπτει ἀπὸ τὴν ὑποποιὸν ταπείνωσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, Ἀδελφοί μου, ἐάν θέλωμεν νὰ ἀγαπώμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ λάβωμεν εὐκόλως τὴν συγχώρησιν παρ' αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἔχωμεν μεγίστην ταπείνωσιν. Καὶ ὅχι μόνον νὰ μὴν ὑπερηφανεύωμεθα διὰ τὰς ἀρετάς μας, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ κατακρίνωμεν ἄλλους διὰ τὰς ἀμαρτίας των, καθὼς ὁ Φαρισαῖος κατέκρινε τὸν Τελώνην. Αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν νὰ μιμώμεθα, ὅστις διὰ νὰ δώσῃ παράδειγμα ταπεινοφροσύνης εἰς ἡμᾶς, μολοντί ἦτο καὶ εἶναι Θεός, κατεδέχθη νὰ λάβῃ δούλου μορφήν, καὶ νὰ ὑπομείνῃ θάνατον σταυρικόν (τὸν πλέον ἀτιμον δηλ.), ὑπακούων εἰς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα του ὡς υἱὸς γνησιώτατος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καθὼς τοῦτο λέγει ρητῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Φιλιππισίους ἐπιστολὴν του. Οὕτω λοιπὸν ἅς κάμωμεν καὶ ἡμεῖς, ἐάν θέλωμεν νὰ ὑψώσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἐπουράνιον αὐτοῦ βασιλείαν· διότι ἀφεύκτως ὁ ταπεινὸς ὑψοῦται, ἢ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν μόνον καθὼς ὁ πτωχὸς Λάζαρος, τὸν ὅποιον παραβολικῶς ἀναφέρει ὁ Κύριος, ἢ καὶ εἰς τὴν παρούσαν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καθὼς οἱ ἀνωτέρω ρηθέντες. Ἄς ἀποφύγωμεν πλέον τὸ γέννημα τοῦ Διαβόλου, τὴν βδελυκτὴν εἰς τὸν Θεὸν ὑπερηφανίαν, καὶ ἅς δεικνύωμεν πάντοτε ἄκραν ταπείνωσιν καὶ εὐλάβειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ δούλοι αὐτοῦ τοῦ μορφήν δούλου λαβόντος καὶ ἐνανθρωπίσαντος δι' ἡμᾶς Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

Περὶ Μετανοίας.

Καὶ ὄλων μὲν τῶν παραβολῶν τοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἐξηγήτης καὶ εἰς τὸ ἀπλοῦν μετάφρασις, Ἀδελφοί μου, εἶναι ἀναγκαία, ἀλλ' ἡ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου εἶναι ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαία, ὡς προσενοῦτα περισσοτέραν ὠφέλειαν εἰς τοὺς ἀκροατάς. Καθότι διὰ ταύτης μανθάνομεν τὴν ἀνείκαστον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸν οὐράνιον Θεὸν καὶ πατέρα μας, καὶ νὰ ζητῶμεν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων μας. Τὴν πικραβολὴν ταύτην μέλλων νὰ ἐξηγήσω ἐπὶ τοῦ παρόντος, καθ' ὅσον μοι εἶναι δυνατόν, καὶ κατὰ τὰ ὁποῖα ἡδυνήθην νὰ τὴν ἐπεκτείνω ἀπὸ τὸν εἰς αὐτὴν λόγον τοῦ Χρυσοῦ-ρρήμονος, σᾶς παρακαλῶ ν' ἀκροασθῆτε προσεκτικώτατα, ἐὰν θέλητε νὰ προκύψῃ καὶ εἰς σᾶς τὸ ὄφελος οὐκ ὀλίγον.

Ἐνας ἄνθρωπος, λέγει ὁ Κύριος παραβολικῶς, εἶχε δύο υἱούς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων υἱοί του δὲ εἶναι οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοί: οἱ φυλάττοντες μὲ ἀκρίβειαν τὰ προστάγματά του, καὶ οἱ παραβαίνοντες τὰς θείας αὐτοῦ ἐντολάς. Ὁ δὲ νεώτερος ἀπ' αὐτοὺς εἶπε πρὸς τὸν Πατέρα. Νεώτερος υἱὸς εἶναι ὁ ἔχων τὴν γνώμην τοῦ ἄστατον, καὶ ἀχαλινώτους τὰς ὁρμὰς τῆς νεότητος. Πάτερ μου, λέγει ὁ νεώτερος, δός μοι τὸ ὁποῖόν μοι τυχαίνει μερίδιον τῆς περιουσίας σου. Καλῶς ἐζήτησε τὰ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ κακῶς ἐδαπάνησε τὰ ὁποῖα ἔλαβε. Καὶ ἐμοίρασεν εἰς αὐτοὺς ὁ πατὴρ τὰ ὑπάρχοντά του. Τοῖς ἔδωκε δηλαδὴ ὁ Θεὸς πρὸς κατοικίαν των ὅλον τὸν κόσμον: τοῖς ἔδωκεν ὡς κτίστης ὅλην τὴν κτίσιν: τοῖς ἔδωκε σώματα καὶ ψυχὰς λογικὰς, διὰ νὰ μὴ πράττωσι κανέν παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ λογικοῦ των: τοῖς ἔβαλεν ἐπιστάτας τοὺς νόμους του, τὸν φυσικὸν καὶ τὸν γραπτὸν, ἵνα ὀδηγούμενοι ὑπὸ τούτων ἐκτελῶσι τοῦ νομοθέτου τὸ θέλημα. Ἀλλ' ὅχι μετὰ πολλὰς ἡμέρας, ἀφοῦ ἔλαβε τὸ μερίδιόν του ὅλον ὁ νεώτερος υἱὸς, ἀνεχώρησεν εἰς τόπον μακρυνόν. Ἐμακρύνθη δηλαδὴ ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ὁ Θεὸς ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτόν. Καθότι ὁ Θεὸς δὲν βιάζει τὸν μὴ θέλοντα νὰ δουλεύῃ εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἀγαπᾷ νὰ ἐργαζώμεθα ἐκ προαιρέσεως τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅχι ἐξ ἀνάγκης. Ἐκεῖ δὲ διεσκόρπισε τὴν περιουσίαν τοῦ ζῶν ἁσώτως. Ἐκεῖ δηλαδὴ ἔχασεν ὅλον τὸν πλοῦτον τῆς ψυχῆς: ἐπειδὴ τὰς μὲν ἀρετὰς τὰς ὁποίας εἶχεν ἐστερήθη, τὰς δὲ κακίας τὰς ὁποίας δὲν εἶχεν ἀπέκτησεν. Ἀφοῦ

δὲ ἐξώδευσεν ὅλον τὸ μερίδιόν του εἰς τὰς σωματικὰς ἀπολαύσεις καὶ ἡδονὰς, ἔγεινε πεῖνα μεγάλη εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Καὶ βέβαια ὅπου δὲν καλλιεργεῖται ὁ σῖτος τῆς σωφροσύνης, ἐκεῖ εἶναι πεῖνα μεγάλη· ὅπου δὲν εἶναι πεφυτευμένη ἡ ἀμπελος τῆς ἐγκρατείας, ἐκεῖ εἶναι πεῖνα μεγάλη. Ὅπου εἶναι εὐκαρπία κακῶν, ἐκεῖ ἐξάπαντος εἶναι ἀκαρπία τῶν ἀγαθῶν ὅπου εἶναι πλῆθος πράξεων πονηρῶν, ἐκεῖ χωρὶς ἄλλο εἶναι ἔλλειψις τῶν ἀρετῶν. Ὅπου δὲν ἀναβρύει τὸ ἔλαιον τῆς φιλανθρωπίας, ἐκεῖ εἶναι πεῖνα μεγάλη.

Τότε λοιπὸν καὶ αὐτὸς ἤρχισε νὰ στερεῖται τὴν τροφήν· καθότι τίποτε ἄλλο δὲν ἔμεινεν εἰς αὐτόν, παρὰ μόνον τὰ ἀπὸ τὴν ἀσωτίαν κακὰ. Ὑπῆγε διὰ τοῦτο καὶ προσεκολλήθη εἰς ἓνα πολίτην τῆς χώρας ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν μετώκησε. Καὶ τὸν ἐστείλειν ὁ πολίτης ἐκεῖνος (δηλ. ὁ δαίμων) νὰ βόσκη χοίρους (γουρούνια). Διότι οὕτω τιμῶσιν οἱ δαίμονες τοὺς τιμῶντας αὐτούς· τοιοῦτοτρόπως ἀγαπῶσι τοὺς ἀγαπῶντας αὐτούς· τοιαύτας ὠρεὰς χαρίζουσιν εἰς τοὺς ὑποτασσομένους εἰς αὐτούς. Καὶ ἐπιθυμοῦσεν ὁ Ἀσωτος οὗτος υἱὸς νὰ γεμίσῃ τὴν κοιλίαν του ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα, ἐκ τῶν ὁποίων ἔτρωγον οἱ χοῖροι. Ἀρμοδιώτατα, Ἀδελφοί μου, παραβάλλει ὁ Κύριος τὰ ξυλοκέρατα μὲ τὰς ἀμαρτίας· διότι καθὼς τῶν ξυλοκεράτων ἡ γεῦσις γλυκεῖα μὲν εἶναι, ἀλλὰ σκληρὰ ἐνταύτῳ καὶ τραχεῖα, παρομοίως καὶ τὸ φυσικὸν τῆς ἀμαρτίας εὐφραίνει μὲν τὸν ἄνθρωπον ὀλίγον, τὸν κολάζει δὲ πολὺ· τῷ φαίνεται γλυκεῖα προσωρινά, καὶ τὸν παιδεύει παντοτινά. Ἀφοῦ δὲ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ ἐνεθυμήθη τὴν πρώτην μακαριότητα τὴν ὁποίαν εἶχε, καὶ τὴν δευτέραν ἀθλιότητα εἰς τὴν ὁποίαν κατήντησε, καὶ ἀφοῦ ἔβλεπε κατὰ νοῦν, ὁποῖος μὲν ἦτον, ὅτε ἦτο μὲ τὸν Θεόν καὶ Πατέρα του ἡνωμένος, ὁποῖος δὲ ἔγεινεν ὅτε ὑπετάγη εἰς τοὺς δαίμονας· Ἀφοῦ λέγω, ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν του, εἶπε· πόσοι ἐργάται δουλεύουσι μὲ μισθὸν εἰς τὸν Πατέρα μου καὶ τοῖς περισσεύουσι τροφαί, ἐγὼ δὲ λιμᾶζω ἐδῶ ἀπὸ τὴν πείναν· πόσοι δηλαδὴ κατηχούμενοι ἀπολαμβάνουσι κατακόρως τὴν γλυκύτητα τῶν ἁγίων Γραφῶν, ἐγὼ δὲ τυραννοῦμαι ἀπὸ τὴν πείναν τῶν ἱερῶν λογίων. Ὡ πόσα καλὰ ἐστερήθην! ἔλεγεν ἀναστενάζων. Ὡ εἰς πόσα κακὰ ἐμβῆκα ὁ ταλαίπωρος! Καὶ διατὶ ἀπεχωριζόμενη ὁ ἀνόητος ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἐκείνην διαγωγὴν; διατὶ κατήντησα εἰς τὴν θανατηφόρον ταύτην ζωὴν; ἔμαθον τώρα ἀφ' ὅσα ἔπαθον νὰ μὴ παραιτῶ τὸν Θεόν. Ἐμαθον νὰ κρατῶ τὸν φυλάττοντα τοὺς κρατοῦντας αὐτόν· Ἐμαθον νὰ μὴ δίδω πίστιν εἰς τοὺς ἀκαθάρτους δαίμονας, τοὺς διδάσκοντας πᾶσαν ἀκαθαρσίαν καὶ ἀχρεϊότητα.

Τί λέγει ἐπομένως μέ τόν νοῦν του; Ἄς σηκωθῶ νά ὑπάγω πρὸς τόν Πατέρα μου· ἄς ἐπιστρέψω καλῶς ἐκεῖ, ὁπόθεν ἐξήλθον καί ἐφυγον κακῶς· ἄς ὑπάγω ὀπίσω πρὸς τόν Πατέρα μου καί Ποιητὴν καί Δεσπότην καί Προνοητὴν μου· ἄς ὑπάγω νά εὔρω τὸν πρὸ πολλοῦ περιμένοντα καί προλαμβάνοντα τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτόν· καί ἅμα ὑπάγω, ἄς εἶπω πρὸς αὐτόν· Πάτερ μου, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καί ἐνώπιόν σου, καί δὲν εἶμαι πλέον ἄξιος νά ὀνομασθῶ υἱός σου· πλην κάμε με ὡσάν ἓνα ἀπὸ τοὺς μισθωτούς σου. Ἀρκοῦσι διὰ τὴν σωτηρίαν μου ταῦτα τὰ λόγια· Ἀρκεῖ μόνον τὸ, Πάτερ μου, νά εἶπω εἰς τὴν μεσιτείαν αὐτήν· διότι δὲν δύναται, ὁ Πατήρ μου, ἀφοῦ ὀνομασθῇ ἀπὸ ἐμὲ Πατήρ, νά μὴ φανῇ ἐμπράκτως Πατήρ· δὲν δύναται ὅταν ἀκούσῃ ἀπὸ ἐμὲ τὸ ἡμαρτον, νά μὴ συγχωρήσῃ τὰ σφάλματά μου· γνωρίζω πόσῃν δυνάμειν ἔχει σιμὰ εἰς αὐτόν ἡ μετάνοια, ἐξεύρω πόσῃν δυνάμειν ἔχουσι σιμὰ εἰς αὐτόν τὰ δάκρυα. Εἶμαι πληροφορημένος ὅτι καθ' ἓνας ἁμαρτωλὸς ἀφοῦ ἐπιστρέψῃ καί κλαύσει θερμῶς ὡς ὁ Πέτρος, λαμβάνει ἀμέσως τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτημάτων του. Γνωρίζω τοῦ Θεοῦ μου τὴν ἀγαθότητα. Ἐξεύρω τοῦ Πατρός μου τὴν ἡμερότητα. Καί ὅχι μόνον εἶπε μὲν ταῦτα μέ τόν νοῦν του, δὲν τὰ ἐπραξε δέ· ἀλλ' ἀμέσως ἐσηκώθη καί ἐπῆγε πρὸς τόν Πατέρα του. Εἰς τὸν καλὸν του στοχασμὸν ἐπρόσθεσεν εὐθὺς καί τὴν πρᾶξιν τὴν ἀγαθὴν· διότι χρειάζεται ὅχι μόνον νά σκεπτώμεθα τὰ συμφέροντά μας, ἀλλὰ καί νά τὰ ἐκτελῶμεν ἀμέσως.

Μὲ τοιαύτην λοιπὸν ταπείνωσιν τῆς καρδίας του ἐπιστρέφων πρὸς τόν Πατέρα του, ἐνῷ ἦτον ἀκόμῃ μακρὰν κατὰ τὸν τόπον, πλησίον ὅμως κατὰ τὸν τρόπον, εἶδεν αὐτόν ὁ Θεὸς, ὁ βλέπων τοὺς ἁμαρτάνοντας, καί παραβλέπων αὐτοὺς μετανοοῦντας. Εἶδεν αὐτόν ὁ Πατήρ αὐτοῦ καί τὸν εὐσπλαγχνίσθη· διότι Πατήρ ἦτο κατὰ τὴν χρηστότητα, ἂν καί Θεὸς ὑπῆρχε κατὰ τὴν φύσιν. Καί δραμῶν ἐπέσεν ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλόν του καί κατεφίλησεν αὐτόν. Βλέπετε, Ἀδελφοί μου, ὅτι δὲν ἐπρόσμεινεν ὁ Θεὸς τὸν μετανόησαντα νά ἔλθῃ πρὸς αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς τὸν ἀπῆντησε προτῆτερα προθύμως; Βλέπετε ὅτι δὲν ἐβδελύχθη τὸν τράχηλόν του, ἐνῷ ἦτο λερωμένος καί μεμολυσμένος μέ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς ἀσωτίας, ἀλλὰ καί μέ τὰς ἀχράντους χεῖρας αὐτοῦ ἐνηγκαλίσθη, καί κατεφίλησεν ἀχόρταστα τὸν ὅποιον πρὸ πολλοῦ ἐποθοῦσε; Δὲν θαυμάζετε λοιπὸν βλέποντες τὸν Θεὸν νά κολακεύῃ τὸν ἁμαρτωλόν; Ποῖος εἶδε ποτὲ κριτὴν νά περιποιητῇ τὸν κατὰδικον; Ποῖος εἶδε ποτὲ τίνα νά κολακεύῃ ἄνθρωπον καταδεδικασμένον εἰς θάνατον; μ' ὅλα ταῦτα τοιοῦτοτρόπως θέλει ὁ εὐδιάλλακτος καί

ἐλεήμων Θεός. Τοιουτοτρόπως συνειθίζει νά νικᾶται ἀπό τήν ἀγαθότητά του, καί νά συγχωρῇ ἀμέσως τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς Αὐτόν.

Ἄλλ' ὁμως δὲν ἠὺχαριστήθη εἰς μόνα ταῦτα ὁ Ἄσωτος οὗτος υἱός, ἀλλὰ καθὼς προτῆτερα ἦτον ἀχόρταστος εἰς τὰς ἀσωτίας, τοιουτοτρόπως καὶ ἔπειτα εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς μετανοίας· καὶ τὰ ὅποια προτῆτερα ἐμελέτησε νά εἴπῃ πρὸς τὸν Πατέρα του, ταῦτα καὶ παρόντος τοῦ Πατρὸς ἔλεγε μὲ ταπεινὸν σχῆμα· Πάτερ μου, εἶπεν, ἂν μοὶ εἶναι συγχωρημένον νά σέ ὀνομάσω Πατέρα, ἂν δὲν σφάλλῃ ἔτι μᾶλλον ἀναφέρων τὸ ὄνομά σου, ἂν δὲν ὑβρίζω μὲ τὴν ὀνομασίαν αὐτὴν τὸ ἀνύβριστόν σου ὄνομα, ἂν δὲν μοῦ δένη τὴν γλῶσσαν ὁ τρόπος τῆς πράξεως, ἂν δὲν μοῦ κλείῃ τὰ χεῖλη ἢ συνείδησις, δέξαι, Πάτερ ἅγιε, δέησιν ῥυπαρὰν ἀπὸ στόμα ἀκάθαρτον. Ἡμαρτον, Πάτερ μου, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ δὲν εἶμαι πλεόν ἄξιος νά ὀνομασθῶ υἱός σου. Ὁμολογῶ τὰ παραπτώματά μου· δὲν κρύπτω τὰ ὅποια βλέπεις· δὲν ἀρνοῦμαι τὰ ὅποια γνωρίζεις· ὡς ὑπεύθυνος εἶμαι ἔμπροσθέν σου· ὡς παράνομος ἀφ' ἑαυτοῦ μου καταδικάζομαι, ἀλλὰ σὺ ὡς κριτὴς ἐλέησόν με· Ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· φοβοῦμαι νά σηκώσω τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὸν οὐρανόν, ἐπεὶδὴ τὴν μορφὴν τοῦ στερεώματος στοχάζομαι ὡς φωνὴν κατηγόρου· φοβοῦμαι νά κυττάξω εἰς τὸ φῶς τῆς Θεότητος, ἐπεὶδὴ ἔχω ἀκαθάρτους τοὺς ὀφθαλμούς τῆς διανοίας μου. Ἰδοὺ μόνος ἐγὼ κηρύττω καὶ καταδικάζω τὸν ἑαυτόν μου· δὲν χρειάζομαι κριτὴν διὰ ν' ἀποφασίσῃ· δὲν χρειάζομαι κατηγόρους νά με ἐλέγξωσι· δὲν χρειάζομαι μάρτυρας πρὸς τὰ ἔγγραφα. Ἐντός μου ἔχω τὴν συνείδησιν προκαθεζομένην ὡς κριτὴν· μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μου βαστάζω τὸ φοβερόν κριτήριον· εἰς τὴν συνείδησίν μου περιφέρω τοὺς μάρτυρας, εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπιφέρω τοὺς κατηγόρους. Ἡ ἄσωτος διαγωγὴ μου μὲ πομπεύει· τὰ ὅποια ἔκαμα συχνάκις συμπόσια μὲ δημοσιεύουσι· ἡ μέχρι τοῦδε ἀδιάκοπος χαρτοπαιξία μὲ φανερώνει· καὶ συντόμως νά εἴπω, ὅλαι αἱ κακαὶ πράξεις, ὅσας ἕως τώρα ἔκαμα μὲ κηρύττουσι. Καὶ ἐπεὶδὴ δὲν εἶμαι ἄξιος νά ὀνομασθῶ υἱός σου, κάμε με ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς μισθωτούς σου· μὴ μὲ διώξης ἀπὸ τὴν αὐλήν σου, Δέσποτα, μήπως μὲ εὕρῃ πάλιν ὁ ἐχθρὸς πεπλανημένον, καὶ μ' ἐπάρῃ αἰχμάλωτον· ἀλλὰ μήτε πάλιν πλησίον τῆς φοβερᾶς σου καὶ μυστικῆς Τραπεζῆς νά μὲ φέρῃς, καθότι δὲν τολμῶ νά βλέπω μὲ ἀκαθάρτους λογισμοὺς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Ἀφες με δὲ νά σταθῶ μὲ τοὺς κατηχουμένους ἐντός τῶν θυρῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἵνα θεωρῶν τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα μυστήρια, ποθήσω πάλιν μετ'

ὀλίγον νὰ τ' ἀπολαύσω. Ἵνα θεωρῶν αὐτὰ μεταδιδόμενα εἰς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους χριστιανοὺς, ἐπιθυμήσω καὶ ἐγὼ νὰ ἀποκτήσω χειρὰς ἀξίας τῆς τούτων ὑποδοχῆς.

Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα μετὰ δακρύων ὁ Ἄσωτος, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ δηλαδὴ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς του· Ἐκδύσατε ὀγλίγῳρα τὴν πρώτην του ἐνδύμασίαν, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν· ἐνδύσατε αὐτόν, τὸν ὅποιον ἐγύμνωσεν ὁ διάβολος· στολίσσατε τοῦτον, διὰ τὸν ὅποιον ἐστόλισα τὸν κόσμον· καλλωπίσατε τὰ φίλτατα μέλη τοῦ υἱοῦ μου, διότι δὲν ὑποφέρω νὰ βλέπω αὐτὸν ἀκαλλώπιστον· δὲν ὑποφέρω ν' ἀφήσω γεγυμνωμένην τὴν εἰκόνα τὴν ἰδικήν μου. Ἰδικήν μου ἀτιμίαν στοχαζομαι τὴν ἀτιμίαν τοῦ υἱοῦ μου. Ἰδικήν μου δόξαν καὶ τιμὴν θεωρῶ τὴν τιμὴν καὶ δόξαν αὐτοῦ. Δότε καὶ δακτυλίδιον εἰς τὴν χεῖρα του, διὰ νὰ φορῇ τὸν ὀβραβῶνα τοῦ πνεύματος, καλοῦτω νὰ προφυλάττῃται ὑπ' αὐτοῦ· διὰ νὰ περιφέρῃ τὴν σφραγίδά μου, καὶ νὰ ᾔηται φοβερός εἰς τοὺς πολεμίους καὶ ἐναντίους του (δηλαδὴ τοὺς δαίμονας)· διὰ νὰ φαίνεται ἀπὸ μακρὰν τίνος πατρὸς υἱὸς εἶναι οὗτος. Δότε καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας του, διὰ νὰ μὴν εὕρῃ πάλιν ὁ Ὀφίς (δηλ. ὁ Δαίμων) γυμνὴν τὴν πτέρναν του καὶ τὸν δαγκάσῃ, ἀλλὰ, διὰ νὰ εἶπω καλῆτερα, αὐτὸς νὰ καταπατῇ τὴν κεφαλὴν τοῦ Δράκοντος, καὶ διὰ νὰ περιπατῇ τὸν κατὰ Θεὸν δρόμον. Λάβετε προσέτι καὶ τὸ θρεμμένον μοσχάριον, καὶ σφάζατε αὐτό. Θυσιάσατε δηλαδὴ τὸ γεννηθὲν ἀπὸ τὴν ἀειπάρθενον Μαρίαν μοσχάριον, ἡγουν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν Παρθένον καὶ ἐκ Παρθένου γεννηθέντα, τὸν ἀκολουθοῦντα εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν ὅχι ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ θεληματικῶς. Θυσιάσατε τὸν ζωοποιῶντα τοὺς θυσιάζοντας, τὸν παντοτινὰ ἐσθιόμενον, καὶ μηδέποτε ἐξοδευόμενον· τὸν ἀγιάζοντα τοὺς ἐσθιόντας αὐτόν, καὶ ἃς φάγωμεν ὅλοι νὰ εὐφρανθῶμεν, καθότι ὁ υἱὸς μου οὗτος νεκρὸς ἦτο καὶ ἀνέζησε, χαμένος ἦτο καὶ εὗρέθη. Ἦρχισαν λοιπὸν νὰ εὐφραίνωνται τὴν πνευματικὴν δηλαδὴ εὐφροσύνην, τὴν ὅποιαν αἰσθάνεται καθεὶς χριστιανὸς ὅταν τελεῖται ἡ ἀναίμακτος θυσία. Διότι οἱ Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι εἶναι ὡς Ἄγγελοι, οἱ ὅποιοι μὲ τοὺς Ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ συμψάλλουσι καὶ δοξολογοῦσι, προσφέροντες ὕμνους εἰς τὸν Θεὸν ἀσυγκρίτως καλλιτέρους ἀπὸ τὰ μουσικὰ ὄργανα.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα μέσα ἐτελοῦντο, ἦλθεν ἀπὸ τὸν ἀγρόν καὶ ὁ μεγαλύτερος υἱὸς, καὶ πλησιάσας εἰς τὴν οἰκίαν, ἤκουσε παιγνίδια καὶ χοροὺς· καὶ ἀφοῦ προσεκάλεσεν ἕνα ἀπὸ τοὺς δούλους, τὸν ἠρωτοῦσε τί εἶναι αὐτά· ἐκεῖνος δὲ εἶπεν εἰς αὐτόν· ὅτι ὁ Ἀδελφός σου ἦλθε καὶ ἐθυσίασεν ὁ Πατὴρ σου τὸ θρεμμένον μοσχάριον, καὶ

Πῶς, εἶπε πρὸς τὸν δοῦλον, χωρὶς νὰ ἦμαι παρὼν ἐγὼ, μερίζονται ἄλλοι εἰς τὴν αὐλήν μου τὰ ἰδικά μου μυστήρια; ὠργίσθη δὲ ἐκ τούτου ὁ δίκαιος, καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἔμβῃ μέσα. Ἀλλ' ἐνῶ ἐθυμώθη ὁ δίκαιος, στοχάζεσθε, Ἀδελφοί μου, ὅτι ἔγεινε καὶ ὑπόδουλος τοῦ φθόνου; ἐκεῖνος ὅστις κατεφρόνησε τὰς ἡδονὰς τῆς παρούσης ζωῆς, νομίζετε ὅτι ἐκυριεύθη ἀπὸ φθόνου; Καὶ πῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, προτιμῶν τὴν σωτηρίαν τῶν κατὰ σάρκα ἀδελφῶν του παρὰ τὴν ἰδικήν του, λέγει· « Ἐπεθύμουν νὰ ἦμαι ἀνάθεμα ἀπὸ τὸν Χριστὸν διὰ τοὺς ἀδελφούς μου, τοὺς συγγενεῖς μου κατὰ σάρκα; » Ἦσὲν λοιπὸν δὲν γίνεται νὰ φθονήσῃ ὁ δίκαιος τὸν ἁμαρτωλόν; ἀλλ' ἐσχημάτισε τοιοῦτοτρόπως τὸν λόγον ὁ Σωτὴρ, ὅχι διὰ νὰ δείξῃ φθονερὸν τὸν δίκαιον, ἀλλὰ διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν ὑπερβολικὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Καὶ τοῦτο γίνεται φανερόν ἀπὸ τὰ ὅποια λέγει ἀκολούθως. Τὸ λοιπὸν, ὁ Πατὴρ αὐτοῦ, λέγει, ἐβῆκε καὶ παρεκαλοῦσεν αὐτὸν διὰ νὰ ἔμβῃ μέσα. Ἡ σοφία ἀνεκδιήγητος! ὦ προμήθεια Θεοφίλης! καὶ τὸν ἁμαρτωλὸν ἠλέησε, καὶ τὸν δίκαιον ἐκολάκευσε· καὶ τὸν στεχόμενον (δηλαδὴ τὸν δίκαιον) δὲν ἄφησε νὰ πέσῃ, καὶ τὸν πεσόντα ἐσήκωσε· καὶ τὸν πτωχὸν ἔκαμε πλούσιον, καὶ τὸν πλούσιον δὲν ἄφησε νὰ γείνη ἀπὸ τὸν φθόνον τοῦ πτωχός.

Ὁ δὲ μεγαλήτερος υἱὸς εἶπε πρὸς τὸν πατέρα· Ἐγὼ, Πάτερ μου, ἔχω τόσα ἔτη δουλεύων εἰς σέ, καὶ ποτὲ δὲν παρέβην καμμίαν ἐντολήν σου· ἀλλ' οὔτε ἔριφον δὲν μοι ἔδωκας πώποτε διὰ νὰ συνευφρανθῶ με τοὺς φίλους μου· ὅτε δὲ ἦλθεν ὁ υἱός σου οὗτος, ὅστις σέ κατεφρόνησε καὶ κατέφαγε τὸν βίον σου με τὰς πόρνas, ἀμέσως ἐθυσίασας τὸ θρεμμένον μοσχάριον· καὶ οὔτε κατηγορίαν τινὰ τὸν ἔκαμες, οὔτε σχῆμα βαρετὸν ἔδειξας πρὸς αὐτόν, ἀλλ' εὐθύς τὸν ἐξενοδόχησας, καὶ με ὄλην τὴν στολήν σου τὸν κατεσόλισας, καὶ με τὸ χρυσοῦν δακτυλίδιον τὸν ἐτίμησας, καὶ με τὰ ὑποδήματα τὸν περιέφραξας, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἤνοιξας, καὶ τὴν τράπεζαν ἐκαλλώπισας, καὶ τοιαύτας καὶ τοσαύτας δωρεὰς ἐξάρισας εἰς τὸν καταφρονήσαντα τὴν ἀγαθότητά σου, καὶ καθυβρίσαντα με τὴν ἀγρείαν διαγωγὴν του τοῦ ἐνδοξοῦ ὀνομά σου. Ὁ δὲ Πατὴρ αὐτοῦ εἶπε πρὸς αὐτόν· Τέκνον μου, σὺ πάντοτε μαζὶ μου εἶσαι· Σὺ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μου δὲν ἔλλειψας. Σὺ πάντοτε ἦσο προσηλωμένος εἰς ψαλμοὺς καὶ ὕμνους· Σὺ ὁμοῦ με τοὺς ἀγγέλους προσεύχεσαι διὰ παντός. Οὗτος δὲ προσῆλθεν εἰς ἐμέ καταδεδικασμένος, κατησχυμένος, ἔχων τὸ πρόσωπόν του κατὰ γῆς, καὶ μετὰ συντετριμμένης καὶ ταπεινῆς φωνῆς ἀνεβόησε· Πάτερ μου, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ δὲν εἶμαι πλέον

ἄξιός νά ὀνομασθῶ Υἱός σου· πλὴν κάμε με ὥσάν ἓνα ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς σου. Τί ἡδυνάμην νά κάμω ἐγὼ εἰς ταῦτα τὰ λόγια; Ἡδυνάμην νά μὴν ἐλεήσω τὸν υἱόν μου προσπίπτοντα εἰς ἐμέ; Σὺ κάμε τὴν κρίσιν ὅστις θυμῶνεσαι. Ἄλλ' ἐπεὶ εἶμαι φιλόανθρωπος, δὲν συνειθίζω νά κάμω κανὲν ἀπάνθρωπον· δὲν δύναμαι νά μὴν ἐλεήσω τὸν ὅποιον ἐγὼ ἐπλάσα. Ἀλλὰ σὺ, Τέκνον μου, πάντοτε μαζὶ μου εἶσαι, καὶ τὰ ἰδικά μου ὅλα ἰδικά σου εἶναι· ὁ Οὐρανός, ἡ Γῆ, ἡ Θάλασσα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, ὁ ἥλιος, ἡ Σελήνη, οἱ Ἀστέρες, ὁ Κόσμος, τὸ Θρεμμένον μοσχάριον, τὸ Θυσιαστήριον, ὅλα ἰδικά σου εἶναι· οἱ Ἄγγελοι προσέτι, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Μάρτυρες, τὰ παρόντα, τὰ μέλλοντα, ἡ Ἀνάστασις, ἡ Ἀθανασία, ὁ Παράδεισος, ὅλα ὅσα φαίνονται, καὶ ὅσα θεωροῦνται ὅτι ὑπάρχουσιν, ἰδικά σου εἶναι, καὶ διὰ σέ ἐγείναν. Μήπως ἐπῆρα τὰ ἰδικά σου καὶ τὰ ἐπρόσφερα εἰς ἐκεῖνον; μήπως ἐξέδυσα ἐσένα, καὶ ἐνέδυσα ἐκεῖνον; δὲν ἔκαμα τὸ ἔλεος εἰς ἐκεῖνον ἀπὸ τὰ ἰδικά μου πράγματα; δὲν εἶμαι ἐπίσης καὶ σοῦ καὶ ἐκείνου Πατήρ; καὶ Σὲ τιμῶ διὰ τὴν ἀρετὴν, καὶ ἐκεῖνον συγχωρῶ διὰ τὴν καλλίστην ἐπιστροφὴν· καὶ Σὲ ἀγαπῶ διὰ τὴν ἐνάρετον διαγωγὴν σου, καὶ ἐκεῖνον διὰ τὴν καθαρὰν μετάνοιάν του.

Ἐπρεπε δὲ νά εὐφρανθῇς καὶ νά χαρῇς καὶ σὺ, καθότι ὁ Ἀδελφός σου οὗτος, νεκρὸς ἦτο καὶ ἀνέζησε, χαμένος ἦτο καὶ εὐρέθη. Ποῖος βλέπει νεκρὸν ὅτι ἀνασταίνεται καὶ δὲν χαίρεται; Καὶ ποῖος ἀφοῦ εὗρη τὰ ὅποια ἔχασε δὲν εὐφραίνεται; Ἐλθέ καὶ σὺ, Τέκνον μου, συνευφράνθητι μετ' ἡμᾶς, καὶ συγχόρευσον με τοὺς Ἀγγέλους, καὶ ἐναγκάλιτε μετ' ἡμᾶς τὸν ἀδελφόν σου, καὶ σύμφαλλε με τὸν Δαβὶδ τὸ πνευματικόν ἐκεῖνο μέλος· « Μακάριοι ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ τῶν ὁποίων ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι. Μακάριος ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου δὲν θέλει λογαριάσει ὁ Κύριος ἁμαρτίαν. »

Αὕτη εἶναι, Ἀδελφοί μου, ἡ ἐξηγήσις τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, δι' ἧς καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς ἐγνώρισατε, καὶ τὴν ἐννοίαν τῆς προσέτι ἐκαταλάβετε. Ἐμάθατε διὰ ταύτης ὅτι ἔχομεν Κύριον φιλόανθρωπον, πολυεύσπλαγχνον, μακρόθυμον καὶ προθύμως συγχωροῦντα τοὺς μετανοοῦντας καὶ προστρέχοντας με ταπεινῶσιν εἰς αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡμεῖς παντελῶς δὲν διαφέρομεν ἀπὸ τὸν Ἀσῶτον Υἱόν, ὡς πρὸς τὴν διαγωγὴν μας, αὐτόν ὥς μιμηθῶμεν τέλος πάντων καὶ ἡμεῖς, καὶ ὥς προσδράμωμεν μετὰ δακρύων εἰς τὸν Θεόν καὶ Πατέρα μας, παρακαλοῦντες αὐτόν ἵνα συγχωρήσῃ μὲν ὡς φιλόανθρωπος τὰ μέχρι τοῦδε παραπτώματα ἡμῶν, καταξιώσῃ δὲ νά περάσωμεν τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μας

ἀμέμπτως καὶ θεαρέστως ὅπως κληρονόμοι γενώμεθα τῆς αὐτοῦ βασιλείας· Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ.

Περὶ Ἐλεημοσύνης.

Επειδὴ κατὰ τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν, Ἀδελφοί μου, ἐμάθομεν διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, πόσον πολυεύσπλαγχνος εἶναι ὁ Θεός, καὶ ὅτι δέχεται ὡς φιλοστοργότατος Πατὴρ τοὺς μετανοοῦντας καὶ ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτόν, ἀνάγκη εἶναι νὰ μάθωμεν εἰς τὴν παρούσαν ὅτι εἶναι καὶ δικαιοκρίτης ὅτι δηλαδὴ καὶ θέλει κολάσει αἰωνίως τοὺς ἀμετανοήτους ἁμαρτωλοὺς. Πρόχθες εἶδομεν τὴν μεγάλην εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ σήμερον βλέπομεν τὴν δικαιοκρισίαν αὐτοῦ. Καθότι θέλει ἔλθει αὐτὸς πάλιν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὅστις ἐπραγματεύθη τὴν σωτηρίαν μας, ὅχι ὅμως καθὼς ὅτε κατέβη ἐπὶ τῆς γῆς ἡμερος, ταπεινὸς καὶ εὐσπλαγχνος, ἀλλὰ φοβερός, ἐνδοξος καὶ δίκαιος κριτής. Τότε ἤλθε διὰ νὰ σώσῃ τὸν Κόσμον, ἀλλ' εἰς τὴν δευτέραν αὐτοῦ Παρουσίαν θέλει ἔλθει διὰ νὰ κρίνῃ τὸν Κόσμον. Πολὺ εὐστόχως καὶ ἀρμοδίως λοιπὸν διέταξαν οἱ ἅγιοι Πατέρες τὴν ὑποτύπωσιν τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, ὡς ὑπόθεσιν τῆς σημερινῆς Κυριακῆς. Καθότι μανθάνοντες σήμερον παρ' αὐτοῦ τοῦ στεφοδότου Βασιλέως Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, πόσον θέλουσιν ἀνταμειφθῆ καὶ βραβευθῆ ὑπ' αὐτοῦ οἱ νομίμως ἀθλοῦντες καὶ γενναίως ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν δαιμόνων, ἐνθαρρυνόμεθα ἐπομένως, καὶ ἔτι μᾶλλον προθυμούμεθα εἰς τὸν ὅποιον μετὰ μίαν ἐβδομάδα θέλομεν ἀρχίσει κατὰ τῶν δαιμόνων πόλεμον. Βλέποντες ἀφ' ἐτέρου ὁποίας καὶ πόσον μεγάλας ἀμοιβὰς θέλουσι σερηθῇ οἱ δειλοὶ καὶ λειποτάκται, ὁποίας προσέτι καὶ πόσον μεγάλας κολάσεις καὶ τιμωρίας θὰ λάβωσιν οὗτοι, ἐὰν δὲν ἀγωνισθῶσι γενναίως, δὲν δειλιώμεν διὰ τοῦτο παντελῶς, ἀλλὰ προθύμως τρέχομεν εἰς τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα.

Στέφανος δάφνης ἐδίδετο, Ἀδελφοί μου, τὸ πάλαι εἰς τοὺς νεκητάς τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀφ' ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος συνέτρεχον οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, διὰ νὰ βραβευθῶσι με' αὐτόν. Πόσον ἀνόητοι λοιπὸν θέλομεν εἶσθαι ἡμεῖς, ἐὰν δὲν προθυμηθῶμεν ν' ἀγωνισθῶμεν ἐδῶ προσωρινῶς, διὰ

νὰ λάβωμεν πρὸ Θεοῦ τὸν ἁμαράντινον στέφανον, διὰ νὰ κληρονομήσωμεν τὴν ἡτοιμασμένην ἡμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου; Πόσον μωροὶ καὶ ἀνόητοι θέλομεν φανῆ, ἐὰν μὲ ὀλίγα καλὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τὰ ὅποια χρειάζεται νὰ κάμωμεν εἰς τοὺς πένητας, δὲν θέλομεν νὰ ἀγοράσωμεν τὰ αἰῶνια ἐκεῖνα τοῦ Παράδεισου ἀγαθὰ, τὰ ὅποια « ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη » κατὰ τὸν οὐρανοδόμον Παῦλον; Πόσον ἀνόητοι καὶ ἀξιόπτυστοι ἀπὸ τοὺς Ἀγίους Ἀγγέλους θέλομεν εἶσθαι, ὅταν ἀπὸ φιλαργυρίαν μας δεῖξωμεν ἀσπλαγχνίας πρὸς τοὺς πένητας, καὶ διὰ τοῦτο τότε παραδοθῶμεν « εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ Διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ;

Καὶ διατί ν' ἀκούσωμεν, Ἀδελφοί μου, τὴν φρικτὴν ἐκείνην καὶ ἀπευκταίαν ἀπόφασιν τοῦ χριτοῦ « Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, » ἀφοῦ ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν ἐν μέσον (δηλαδὴ τὴν ἐλεημοσύνην) διὰ τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον τὴν κόλασιν δυνάμεθα νὰ ἀποφύγωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν Παράδεισον εὐκόλως νὰ κληρονομήσωμεν; Καὶ ἂν ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν δόξαν τινὰ καὶ τιμὴν προσωρινήν, τόσον πολὺ προσπαθοῦμεν, καὶ πάμπολλα χρήματα ἐξοδεύομεν διὰ τὴν αἰωνίαν δὲ τιμὴν καὶ δόξαν, δὲν πρέπει πολλῶ μᾶλλον νὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀποκτήσωμεν, δίδοντες τὸ κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πένητας; Διὰ νὰ κάμωμεν ἐν λαμπρὸν παλάτιον πρὸς κατοικίαν μας εἰς τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν, ἀναρίθμητα χρήματα μετὰ προθυμίας ἐξοδεύομεν, ἐνῷ ἐξεύρομεν μετὰ βεβαιότητος, ὅτι πολὺ ὀλίγον καιρὸν θέλομεν κατοικήσει εἰς αὐτό· ἔπειτα, τὸν Παράδεισον, ὃν ἔχαμεν ὁ Θεὸς πρὸς αἰωνίαν κατοικίαν μας εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, δὲν εἶναι ἀνοησία μεγίστη εἰς ἡμᾶς, ὅταν δὲν φροντίζωμεν νὰ τὸν κληρονομήσωμεν, διὰ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ μεταδώσωμεν καὶ εἰς τοὺς πένητας ὀλίγα ἀπ' ὅσα ἔχομεν; Καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἀρκοῦσιν ἕως ἐδῶ. Ἄς ἀκούσωμεν δὲ τώρα καὶ τί μᾶς διηγεῖται αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις θὰ γείνη καὶ Κριτὴς μας, διὰ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

Εἰς τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν, μᾶς λέγει, ὅταν δηλαδὴ ἔλθῃ ἐκ δευτέρου διὰ νὰ κρίνῃ ἅπαντας ἡμᾶς, θέλει στήσῃ τὰ μὲν πρόβατα (δηλ. τοὺς δικαίους καὶ ἐναρέτους) ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, διότι ἔπραξαν δεξιὰ ἔργα, ὅποια εἶναι τὰ τῆς ἐλεημοσύνης. Τὰ δὲ ἐρίφια (δηλ. τοὺς πονηροὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς) θέλει στήσῃ ἐξ ἐκωνύμων, ἥτοι ἐξ ἀριστερῶν, διότι διεστραμμένά καὶ ἀντιθετὰ τῶν δεξιῶν ἔργα ἔπραξαν. Ἐπειτα διὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἰς καμμίαν ἄλλην ἀρετὴν δὲν εὐαρεστεῖται τόσον πολὺ, ὅσον εἰς τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τὴν

πρὸς τὸν πλησίον εὐσπλαγχνίαν, διὰ τοῦτο θέλει προσκαλέσει εἰς τὴν ἡτοιμασμένην βασιλείαν τοὺς δικαίους ὁ Κύριος, ὅχι διότι προσηύχοντο συχνάκις ἢ ἐνήστευον, ὅχι διότι εἶχον μεγάλην καὶ ἄκραν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ὅχι διότι δὲν ἔβλαψαν ἢ ἠδίκησαν κανένα, ἀλλὰ διότι τὸν ἔθρεψαν πεινῶντα, τὸν ἐπότισαν διψῶντα, τὸν ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν οἰκίαν των ἐνῶ ἦτο ξένος, τὸν ἐνέδυσαν ἐνῶ ἦτο γυμνός, τὸν περιεποιήθησαν ἐνῶ ἦτον ἀσθενής καὶ εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ ἐνῶ τότε θέλousι διατάζει οἱ δίκαιοι καὶ ἐπομένως τὸν ἐρωτᾷ, Πότε ὑπῆρξεν ἡ περίστασις αὕτη τῆς πρὸς αὐτὸν εὐποιίας των; Θέλει ἔπειτα τοὺς πληροφορήσει, ὅτι ὅσα καλὰ καὶ ἂν ἔκαμον πρὸς ἓνα ἀπὸ τοὺς συγχληρονόμους του πένητας, τοὺς ὁποίους καὶ Ἀδελφούς του ὀνομάζει, αὐτὰ τὰ καλὰ ἔκαμον εἰς τὸν ἴδιον αὐτόν. Θέλει τοῖς εἶπῃ κατὰ τὸν Σολομῶντα· ὅστις ἠλέησε πτωχόν, ἐδάνεισεν εἰς ἐμέ· Ὅ,τι καλὸν ἐπράχθη ἀπὸ σᾶς εἰς τὸν πτωχόν Ἀδελφόν μου, ἀναφέρεται τοῦτο εἰς ἐμέ. Θεωρῶ τοῦτο ὡς ἰδικόν μου. Διὰ τοῦτο Σᾶς τοὺς ἐλεήμονας ἀνταμείβω μὲ τὴν ἡτοιμασμένην διὰ σᾶς βασιλείαν. Δεῦτε λοιπὸν ἀνεμποδίστως οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου, καὶ κληρονομήσατε αὐτήν. Δὲν λέγει δὲ λάβετε, ἀλλὰ κληρονομήσατε, ὡτὰν πατρικὴν τινα καὶ ὀφειλομένην περιουσίαν.

Τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς πάλιν θέλει καταδικάσει εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν, ὅχι διὰ τὰς ἄλλας παρανομίας καὶ ἁμαρτίας των, ἀλλὰ διότι δὲν τὸν ἔθρεψαν πεινῶντα, δὲν τὸν ἐπότισαν διψῶντα, δὲν τὸν ὑπεδέχθησαν εἰς τὴν οἰκίαν των ἐνῶ ἦτο ξένος, δὲν τὸν περιεποιήθησαν εἰς τὴν ἀσθενείαν του καὶ εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ ἐνῶ τότε καὶ αὐτοὶ θέλousιν ἀπορεῖ καὶ τὸν ἐρωτᾷ, Πότε ὑπῆρξεν ἀνάγκη ἐλέους καὶ βοήθειας εἰς αὐτόν καὶ δὲν ἔτρεξαν πρὸς βοήθειάν του; Τότε θέλει πληροφορήσει ὁμοίως καὶ αὐτοὺς, ὅτι ὅσα καλὰ καὶ ἂν δὲν ἔκαμον πρὸς ἓνα ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς Ἀδελφούς του, εἰς τὸν ἴδιον αὐτόν δὲν τὰ ἔκαμον. Ὅταν ἐδίωξαν πτωχόν ἀνελέητον ἀπὸ τὴν οἰκίαν των, αὐτὸν τὸν ἴδιον ἐδίωξαν· τὴν ὁποίαν ἔκαμον καταδυναστείαν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ὀρφανοὺς, θεωρεῖ ὡς ἰδικήν του· καὶ ὅτι τέλος πάντων τοὺς τιμωρεῖ καὶ ἐκδικεῖται, στέλλων αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον διὰ τὸν Διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. Καὶ οὗτοι μὲν θέλousιν ὑπάγει εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς χαρὰν αἰώνιον.

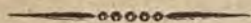
Βλέπετε λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, πόσον μεγάλη εἶναι ἡ δύναμις καὶ ἡ ὠφέλεια τῆς ἐλεημοσύνης, ἐνῶ δι' αὐτῆς ἀξιούμεθα τοῦ Πα-
ραδείσου, καὶ χωρὶς αὐτῆς καταδικαζόμεθα εἰς ἀτελεύτητον κόλα-
σιν; Βλέπετε ὅτι οἱ ἐλεήμονες πρὸ τῶν ἄλλων δικαίων καλοῦνται

εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν, οἱ δὲ ἀνελεήμονες καὶ ἄσπλαγχοι πρὸ τῶν ἄλλων ἁμαρτωλῶν παραδίδονται εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ; Στοιχάζεσθε προσέτι ὅτι ὁ Θεὸς εὐαρεστεῖται εἰς τὴν ἐλεημοσύνην πολὺ περισσότερον, παρ' ὅσον εἰς τὰς ἄλλας ἀρετάς; Ἐμάθετε ὅτι τὸ ὅποιον κάμνομεν εἰς τὸν πτωχὸν ἔλεος, δέχεται αὐτὸς ὁ Θεός, καὶ τὸ θεωρεῖ ὡς ἰδικόν του; Καταλαμβάνετε ὅτι μὲ τὸ καλὸν τὸ ὅποιον πράττομεν εἰς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πτωχοὺς, κάμνομεν χρεώστην εἰς ἡμᾶς αὐτὸν τὸν Θεόν, καὶ ὅτι τέλος πάντων, μὲ τὴν καταδυναστείαν καὶ ἀδικίαν, τὴν ὁποίαν ἀνοήτως κάμνομεν εἰς τοὺς ἀπόρους καὶ πένητας, κάμνομεν ἐκδικητὴν καὶ τιμωρὸν τὸν ἴδιον πάλιν Θεόν; Διατί λοιπὸν δὲν ὑποδεχόμεθα εἰς τὴν οἰκίαν μας τὸν ξένον καὶ πτωχόν, ἐνῷ ἐξεύρομεν ὅτι εἶναι Ἀδελφὸς τοῦ Χριστοῦ, ἐνῷ γινώσκουμεν ὅτι δίδοντες εἰς αὐτὸν δανειζόμεν εἰς τὸν Θεόν; Διατί καταφρονοῦμεν καὶ περιπαίζομεν τοὺς ἐπαίτας, ἐνῷ ὡς ἀδελφοὺς τοῦ Χριστοῦ, ἐπρεπε νὰ συμπονῶμεν καὶ ἐλεῶμεν αὐτούς; Δὲν εἶναι μεγάλη ἀνοησία εἰς ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, τὸ νὰ μὴ θέλωμεν νὰ δανείσωμεν ὀλίγα εἰς τὸν Θεόν, διὰ νὰ μᾶς δώσῃ ἔπειτα αὐτὸς ἀπειροπλάσια;

Ὅτι δὲ ὅχι μόνον εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ὠφελεῖ μεγάλως τὸν ἄνθρωπον ἡ ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν παρούσαν τὸν ἀντε-εργετεῖ, πολλαπλασιάζουσα τὰ διδόμενα κατὰ τὸ ῥητὸν τοῦ προφήτου Δαβὶδ « Ὅλην τὴν ἡμέραν ἔλεεῖ καὶ δανεῖζει ὁ δίκαιος, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ εἰς εὐλογίαν ἔσται, » καὶ προφυλάττουσα ἀπὸ ἀσθενείας καὶ ἀπὸ ἄλλα διάφορα κακὰ, τὸ δὲ θαυμασιώτερον ὅτι ἀνασταίνει καὶ νεκρὸν, μανθάνομεν τοῦτο παρὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅστις εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων, διηγούμενος περὶ τῆς ἐλεήμονος Ταβιθᾶ, λέγει· ὅτι ποτὲ δὲν ἔπαυεν αὕτη τοῦ νὰ ἀγαθοεργῇ τοὺς πτωχοὺς, χήρας καὶ ὀρφανοὺς, νὰ παρηγορῇ τοὺς τεθλιμμένους, καὶ ἄλλα πολλὰ θεάρεστα νὰ κάμνῃ· Ὅτε δὲ ἀπέθανε συνήχθησαν ὅλοι οἱ πτωχοί, καὶ οἱ ὀρφανοί, καὶ αἱ χῆραι, καὶ μετὰ δακρύων παρεκάλουν τὸν Ἀπόστολον Πέτρον διὰ νὰ τὴν ἀναστήσῃ· ὁ δὲ Πέτρος συγκινηθεὶς ἀπὸ τὰς ἐπιμόνους δεήσεις αὐτῶν, ἐνόμισε περιττὴν τὴν προσευχὴν διὰ νὰ ἀναστηθῇ ἡ εὐεργετικωτάτη αὕτη Ταβιθᾶ· διὰ τοῦτο εἰπὼν μόνον τὸ « Ταβιθᾶ, ἀνάστηθι, » ὡς τοῦ θαύματος! εὐθὺς ἀνέστη καὶ ἀνε-νεκάθησεν ἡ πρῶν νεκρά. Βλέπετε, Ἀδελφοί μου, ὅτι αἱ ἐλεημοσύναι καὶ ἀγαθοεργεταὶ αὐτῆς, ἡδυνήθησαν νὰ τὴν ἀναστήσωσι νεκράν; Καὶ τίς ἡ ἀνάγκη νὰ πολυλογῶ διὰ νὰ παρστήσω πληρέστατα τὴν ὠφέλειαν τῆς ἐλεημοσύνης, ἀφοῦ καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς πολὺ καλὰ τὴν γνωρίζει; μάλιστα ὅστις ἔχει τὴν καλὴν συνήθει-

αν τοῦ νὰ ἐλεῇ τοὺς πτωχοὺς, τόσον πολὺ ἡδύνεται καὶ εὐχαρι-
ται εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην πράξιν, ὥστε τῷ φαίνεται ὅτι ὁ-
ταν ἐλεῇ, κερδίζει τὰ πάντα· καὶ ὅταν ποτὲ τύχῃ νὰ μὴν ἐλεήσῃ
τινὰ, μένει δυσηρεστημένος, καθὼς ὁ Τίτος ὁ βασιλεὺς τῆς Ῥώ-
μης, ὅστις ἔχων τὴν καλὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ἐλεῇ καθημερινῶς
τοὺς ἀπόρους καὶ ἐνδεεῖς, ἐπειδὴ εἰς μίαν τῶν ἡμερῶν δὲν ἔτυχε
κανεὶς νὰ τοῦ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, ἐπιστρέψας τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ
παλάτιόν του καὶ ἀναστενάζας, « ἐχάσαμεν, εἶπεν, ὦ φίλοι μου,
ταύτην τὴν ἡμέραν, διότι δὲν εὐηργετήσαμεν τινά. » Ὅταν δὲ
πλησιάσῃ εἰς θάνατον ὁ μεταδοτικὸς καὶ ἐλεήμων, ὅχι μόνον δὲν
λυπεῖται, διότι μέλλει νὰ ἀποθάνῃ, ἀλλὰ καὶ πλήρης χαρᾶς εἶναι
συναισθανόμενος τὰς ὁποίας ἔπραξεν εἰς διαφόρους ἀγαθοεργίας
εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του· καὶ εὐχαρίστως ἀποθνήσκει, ἐλπί-
ζων πλουσίας τὰς ἀμοιβὰς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν ἀπὸ τὸν φιλε-
λήμονα Κύριον.

Πληροφορηθέντες λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, τὴν μεγίστην ὠφέλει-
αν τῆς ψυχῆς, ἥτις προκύπτει ἐκ τῆς ἐλεημοσύνης, ἃς μὴ παύσω-
μεν διὰ τοῦτο ἐλεοῦντες τὸ κατὰ δύναμιν τοὺς ἐνδεεῖς καὶ πένη-
τας, φροντίζοντες ὅμως νὰ κάμνωμεν τοῦτο μὲ μυστικὸν τρόπον.
Διότι ἐὰν ἐλεῶμεν φανερώς δι' ἐπίδειξιν, δὲν λαμβάνομεν κανένα
μισθόν. Παρομοίως καὶ ὅταν δὲν ἐλεῶμεν μὲ ἐλευθεριότητα, ἀλ-
λὰ μὲ λύπην καὶ ἀκριβοσύνην μας, κανὲν ὄφελος δὲν λαμβάνο-
μεν· διότι ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ νὰ κάμνωμεν τὴν ἐλεημοσύνην, ἢ ὀλίγην
ἢ πολλήν, πάντοτε μὲ ἱλαρὸν καὶ χαρούμενον πρόσωπον. Ἄς ἐλε-
ῶμεν λοιπὸν ὡς πρέπει, Ἀδελφοί μου, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐλεηθῶ-
μεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἄς δανείσωμεν ἐδῶ τὸν Θεόν, ἐὰν
θέλωμεν νὰ μᾶς χρεωστῇ ἐκεῖ. Ἐδῶ ἃς σπείρωμεν, ἐὰν θέλωμεν
νὰ θερίσωμεν τοὺς καρποὺς εἰς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ βασιλείαν· ἥς
γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΗΣ ΤΥΡΙΝΗΣ.

Περὶ Νηστείας καὶ Ἀγάτης.

Ἰδού, ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί, ἦλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν μέλλομεν
ν' ἀρχίσωμεν τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας, καὶ νὰ νικήσωμεν τοὺς
ἀοράτους ἐχθρούς μας. Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἐπλησί-
ασεν. Ἄς ἐκδυθῶμεν ὅθεν κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, τὰ ἔργα

τοῦ σκότους, ἤγουν τὰς κακὰς καὶ αἰσχρὰς πράξεις μας, καὶ ἃς ἐνδυσθῶμεν τὰ ὅπλα τοῦ φωτός· ἃς στολισθῶμεν δηλαδὴ μὲ τὰς καλὰς καὶ θεαρέστους. Ἄς ἀποφύγωμεν πλέον τὰ συμπόσια καὶ τὰ μεθύσια, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀσέλγειαν, καὶ ἃς ἐνδυσθῶμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, μηδεμίαν φροντίδα λαμβάνοντες εἰς τὸ ἐξῆς περὶ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν· καθότι ἔλαμψεν ὁ καιρὸς τῆς πανσέπτου καὶ εὐλογημένης νηστείας! ἠνοίχθη τῶν ἀρετῶν τὸ στάδιον! Ἄς προσέλθωμεν λοιπὸν ὅσοι θέλομεν ν' ἀγωνισθῶμεν τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς νηστείας, διὰ νὰ στεφανωθῶμεν μὲ ἀμαραντίνους στεφάνους παρὰ τοῦ στεφοδότου βασιλέως καὶ Θεοῦ. Καὶ ἀφοῦ ἐνοπλισθῶμεν τοῦ Σταυροῦ τὴν πανοπλίαν, ἃς πολεμήσωμεν γενναίως κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, ἔχοντες μεθ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν πίστιν ὡς ὄχυρόν τοιχόκαστρον. Ἀμυντικά δὲ ὅπλα ἃς λάβωμεν, τὴν Προσευχὴν μὲν ὡς θώρακα, τὴν Ἐλεημοσύνην δὲ ὡς περικεφαλαίαν, ὡς σπάθην δὲ τὴν Νηστείαν, ἣτις ἐκκόπτει καὶ ἀποκρούει πᾶσαν τῶν ἐχθρῶν προσβολήν, καὶ μᾶς κάμνει ἀξιούς τῆς μὲ τὸν Θεὸν συνομιλίας· διότι δι' αὐτῆς ὁ Μωϋσῆς, καὶ συνόμιλος τῷ κτίστῃ ἤξιώθη γενέσθαι καὶ θεόπτης· δι' αὐτῆς οἱ τρεῖς Παῖδες ἰσχυρότεροι τοῦ πυρὸς ἀνεδείχθησαν· δι' αὐτῆς τῆς νηστείας λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἃς ἀνδρισθῶμεν κατὰ τῶν Δαιμόνων, καὶ ἃς ἀναδειχθῶμεν ἰσχυρότεροι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν. Αὐτὴν ἃς μεταχειρισθῶμεν ὡς τὸ ἰσχυρότερον ὅπλον κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν, καὶ πάσης κακίας ἀποτρεπτικὸν ὄργανον· μὲ τὸ μέσον αὐτῆς τῆς ἐπωφελοῦς Νηστείας, ἃς γείνωμεν ἀξιοὶ καὶ ἡμεῖς ὡς ὁ Μωϋσῆς, τοῦ νὰ συνομιλῶμεν μὲ τὸν Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς.

Ἄλλ' ὅμως, καθὼς ὅταν ἐλεῶμεν τινὰ, δὲν πρέπει νὰ δεικνύμεθα εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, οὔτε νὰ καυχώμεθα δι' αὐτὸ, κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον· « Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γινώτω ἢ ἀριστερά τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου » τοῦτέστιν ὅταν κάμνη τις ἐλεημοσύνην, ἃς μὴ γνωρίζῃ ἢ ἀριστερά του χεῖρ τί κάμνει ἡ δεξιὰ· ἐπειδὴ ἀλλέως δὲν ἀπολαμβάνει τῆς ἐλεημοσύνης τὸν μισθόν· παρομοίως καὶ ὅταν νηστεύωμεν, δὲν πρέπει νὰ φαινόμεθα εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅτι νηστεύομεν· ἐπειδὴ τοιοῦτοτρόπως παντελῶς δὲν ὠφελοῦμεθα, καθὼς μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος εἰς τὸ σημερινὸν εὐαγγέλιον. « Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψέ σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων » ἤγουν ὅταν νηστεύῃ τις ἃς ἀλείφῃ τὴν κεφαλὴν του, καὶ ἃς νίπτῃ καλῶς τὸ πρόσωπόν του, διὰ νὰ μὴ φαίνεται εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὅτι νηστεύει, καθὼς ἔκαμνον οἱ ὑπερήφανοι ἐκεῖνοι Φαρισαῖοι, οἵτινες ἀσχήμιζον ἐπίτηδες

τὰ πρόσωπά των, διὰ νὰ φανῶσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ἐνήστευον.

Νηστείαν δὲ λέγων, Ἀδελφοί μου, ἐννοῶ ὅχι μόνον τὴν ἀποχὴν τῶν φαγητῶν καὶ ποτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποχὴν τῶν κακῶν ἔργων τῆς γλώσσης δηλαδὴ τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀποχὴν τοῦ θυμοῦ, τὴν καταφρόνησιν τῶν ἐπιθυμιῶν, τὴν ἀποφυγὴν τῆς καταλαλιᾶς, τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιτορκίας καὶ τῶν παρομοίων. Ἐπειδὴ αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ εὐπρόσδεκτος τῷ Θεῷ νηστεία ἣν περ νηστεύοντες, τοῖς τε ἀγγέλοις ἐξομοιούμεθα, καὶ τῆς τρυφῆς τοῦ Παραδείσου καταξιούμεθα. Τῶν βρωμάτων δὲ μόνον ἀποχὴν ποιούμενοι, μὲ τοὺς δαίμονας ὁμοιάζομεν, οἵτινες δὲν τρώγουσι μὲν οὔτε πίνουνσι, γέμουσιν ὁμως φθόνου καὶ κακίας. Τοιαύτην νηστείαν ὅθεν ἄς νηστεύωμεν, Ἀδελφοί μου, ἐὰν θέλωμεν νὰ καρπωθώμεν τὰς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας, καὶ ὅχι ὁποῖαν ἐσυννηθίζομεν νὰ νηστεύωμεν ἄλλοτε, μόνον τῶν βρωμάτων ἀποχὴν ποιοῦντες, ἀπὸ μόνῃν τὴν ὁποῖαν ὀλότελα δὲν ὠφελοῦμεθα.

Μ' ὅλα ταῦτα οὔτε ἡ Νηστεία, οὔτε ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ ὠφελοῦσιν ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, ὅταν δὲν ᾔναι συνωδευμέναι μετὰ τῆς Ἀγάπης. Ἐπειδὴ ὁσὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ ἂν ἔχη τις, ὁσὴν ἐλεημοσύνην καὶ ἂν κάμνη, ὁσὴν νηστείαν, ὅσας ἄλλας καλὰς πράξεις καὶ ἀρετὰς ἂν ἔχη, ὀλότελα δὲν ὠφελεῖται, ἐὰν δὲν προηγῇται ὅλων τούτων ἡ Ἀγάπη, ἥτις εἶναι ἡ βάσις καὶ τὸ θεμέλιον τῶν ἄλλων ἀρετῶν, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην ἐπιστολὴν του· ὅτι « ἐὰν ἔχη τις καὶ τσαυτὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, ὥστε νὰ μετατοπίζη ὄρη, δὲν ἔχει δὲ ἀγάπην, τίποτε δὲν ἀξίζει. » Ἀκολουθῶς δὲ λέγει ὅτι, « καὶ ἂν διαμοιράσῃ τις εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἂν ὑπὸ τῆς πίστεώς του παραδώσῃ τὸ σῶμά του διὰ νὰ καυθῇ, δὲν ἔχει ὁμως ἀγάπην, ὀλότελα δὲν ὠφελεῖται. » Ἀφοῦ λοιπὸν οὔτε ἡ ἄκρα πρὸς τὸν Θεὸν πίστις, οὔτε ἡ πρὸς τοὺς πένητας ἐλεημοσύνη, οὔτε αὐτὸς ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως θάνατος ὠφελεῖ τὸν ἀνθρώπον χωρὶς τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦτο αὐτὴν πρῶτον πρέπει νὰ εἰσάξωμεν εἰς τὴν ψυχὴν μας ὡς θεμέλιον καὶ ῥίζαν τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἵνα ἐγκολπωθέντες πρότερον αὐτὴν ὡς ἐπωφελεστέραν, ὠφελώμεθα ἔπειτα καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.

Διὰ μέσου τῆς Ἀγάπης προσέτι καὶ μὲ τὸν Θεὸν ἐκονόμεθα, καθὼς λέγει καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος· « Ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀγάπη, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. » Οἱ τὸν φθόνον ὁμως ἢ τὴν ἐχθρὰν ἔχοντες, οὐ μόνον τοῖς δαίμοσιν ἐξομοιοῦνται, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην τῶν σοφῶν, καὶ

ὥς ἐχθρόν βλάπτουσι τὸν ἑαυτὸν των. Καὶ πάλιν κανὲν ὄφελος δὲν ἔχομεν, Ἀγαπητοί μου, ἐὰν ἀγαπῶμεν καὶ εὐεργετῶμεν μόνον τοὺς ἀγαπῶντας καὶ εὐεργετοῦντας ἡμᾶς, ἀλλ' ἐὰν ἀγαπῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν καὶ εὐεργετῶμεν τοὺς βλάπτοντας, καθὼς λέγει καὶ ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· « ἐὰν ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; ἐὰν δὲ εὖ ποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς ἀδικοῦντας ὑμᾶς. »

Ἀποφεύγοντες ὅθεν ὅλοι τὴν ἐχθραν, ὡς θηρίον ἐπιβλαβὲς καὶ ἀνῆκον εἰς μόνους τοὺς δαίμονας, ὡς ἐναγκαλιζώμεθα τὴν θεάρεστον Ἀγάπην, διὰ μέσου τῆς ὁποίας δυνάμεθα θαρράλως καὶ μετὰ παρρησίας νὰ παρακαλῶμεν τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Πατέρα μας, προσευχόμενοι καθ' ὃν τρόπον ὁ ἴδιος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ἐδίδαξεν· « ἄφες ἡμῖν, Πάτερ, τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. » ἤγουν συγχώρησον, Κύριε, τὰ ἰδικὰ μας πταίσματα, καθὼς καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τὰ πταίσματα τῶν ὅσων μᾶς ἔβλαψαν. Ἐπειδὴ ἐὰν κάμνωμεν τοιαύτην προσευχὴν, φυλάττοντες δηλ. ἐχθραν, καὶ περιμένοντες νὰ εὐρωμεν καὶ ῥὸν διὰ νὰ ἐκδικηθῶμεν τοὺς ἐχθροὺς μας, κατακρινώμεθα μάλιστα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀντὶ νὰ συγχωρηθῶμεν. Διότι τοιοῦτοτρόπως προσευχόμενοι, γινόμεθα φανεροὶ ὅτι ζητοῦμεν ν' ἀπατήσωμεν τὸν Θεόν· ζητοῦμεν δηλ. παρ' αὐτοῦ τὴν συγχώρησιν, λέγοντες συγχρόνως ὅτι καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν τοὺς ἐχθροὺς μας, μολονότι φυλάττομεν ἀκόμη τὴν ἐχθραν. Ἐπειτα πῶς δὲν θέλει παροργισθῇ καὶ κολάσει ἐτι μᾶλλον ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅταν ψευδόμεθα συχναῖς ἐνώπιόν του, λέγοντες ὅτι συγχωροῦμεν τοὺς ἐχθροὺς μας ἐνῷ δὲν τοὺς ἐσυγχωρήσαμεν, οὔτε φροντίζομεν διὰ νὰ τοὺς συγχωρήσωμεν;

Διὰ νὰ μὴν ὑποπτευώμεθα λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, μήπως παροργίσωμεν περισσότερον τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῆς τοιαύτης προσευχῆς, χρειάζεται πρῶτον νὰ συγχωρῶμεν ὅσους μᾶς ἔβλαψαν, καὶ ἔπειτα νὰ τολμῶμεν νὰ προσευχώμεθα οὕτω. Μὲ τοιοῦτον τρόπον προσευχόμενοι, ἀφοῦ δηλαδὴ συγχωρήσωμεν τοὺς πταίστάς μας, θέλομεν συγχωρηθῇ καὶ ἡμεῖς ἐξάπαντος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὁ ἴδιος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ὑπόσχεται σήμερον εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον. « Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν. » Ἐξ ἐναντίας δὲ δὲν θέλομεν συγχωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐὰν δὲν συγχωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς εἰς ἡμᾶς πταίσαντας, καθὼς ἀκολου-

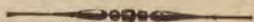
θως λέγει· « ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε, οὐδ' ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. »

Παρατηρήσατε ἕως ἐδῶ, Ἀδελφοί μου, δύο τινά· Πρῶτον, πόσον μέγα καὶ θεομίσητον ἀμάρτημα εἶναι ἡ ἔχθρα, καὶ δεύτερον, μὲ πόσῃν εὐκολίαν συγχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ ἀποστρεφόμενος καὶ μισῶν αὐτήν. Μέγα ἀμάρτημα, ἡ νὰ εἴπω καλλίτερα, μέγιστον ὄλων εἶναι ἡ ἔχθρα, καθότι καὶ ἂν μ' ὅλας τὰς ἀρετὰς ᾔν ἐστολισμένος τις, ὡς εἴπομεν, φυλάττῃ ὅμως κατὰ τινος ἔχθραν, ὁλότελα δὲν ὠφελεῖται ἐκ τῶν ὅσων ἔχει ἀρετῶν. Μ' εὐκολίαν δὲ λαμβάνει τις τὴν συγχώρησιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν του μένει τρόπον τινά, ἂν θέλῃ νὰ συγχωρηθῇ ἡ ὄχι, καθότι εὐθὺς ἅμα συγχωρήσῃ τοὺς ἐχθροὺς, πληροφορεῖται ὅτι ἐσυγχωρήθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου υπόσχεσιν, ὡς προεῖπομεν. Ὡστε βλέπει τις ὅτι καὶ δικαίῳ τῷ λόγῳ θέλομεν τιμωρηθῇ καὶ καταδικασθῇ εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν, ἀνίσως, ἐνῷ ὁ Θεὸς παραβλέπει καὶ συγχωρεῖ τὰ ἀναρίθμητα καὶ μέγιστα σφάλματά μας, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ συγχωρήσωμεν οὔτε τὰ ὀλίγιστα καὶ σμικρότατα σφάλματα τῶν ὁμοπίστων μας. Δικαιοῦτά ὃθεν θέλομεν παραδοθῇ εἰς τοὺς βασανιστάς, καθὼς ὁ ἀχρεῖος ἐκεῖνος δοῦλος, τὸν ὅποιον παραβολικῶς ἀναφέρει ὁ Κύριος εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον· Ὅστις, ἀφοῦ τῷ ἐχάρισεν ὁ Κύριός του, διότι τὸν ἠὺσπλαγχνίσθη, χιλίων ταλάντων ποσότητα, ἐφυλάκισεν αὐτὸς ἔπειτα τὸν σύνδουλόν του, δι' ἑκατὸν μόνον δηνάρια, τὰ ὅποια τῷ ἐχρεώσται.

Οὐ μόνον δὲ ψυχικῶς ὠφελούμεθα, Ἀδελφοί μου, ἀπὸ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, ἀλλὰ καὶ σωματικῶς. Ἐπειδὴ καθὼς οἱ υἱοὶ ἑνὸς ἐπιγείου πατρὸς καὶ αὐτάδελφοι, ἐὰν ἔχωσιν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν ἀναμεταξύ των, διάγουσι ζωὴν εὐτυχεστέραν ἀπὸ τοὺς εὕρισκομένους εἰς ἔχθραν καὶ διχόνοιαν ἀδελφούς, παρομοίως καὶ ἡμεῖς οἱ υἱοὶ τοῦ ἐπουρανίου Πατρὸς, καὶ ἀδελφικὴν ὡς πρὸς τὴν πίστιν συγγένειαν ἔχοντες, ἐὰν μὲν πολιτευώμεθα μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, καὶ εὐτυχεστέρως θέλομεν ζῆσαι, καὶ μεγίστην χαρὰν θέλει αἰσθάνεσθαι ὁ οὐράνιος Πατὴρ ἡμῶν, βλέπων τὴν καλὴν πολιτείαν, καὶ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην τῶν τέκνων του. Ἐὰν δὲ ἐξ ἐναντίας εὕρισκώμεθα εἰς ἔχθραν καὶ διχόνοιαν, καὶ τὴν παροῦσαν ζωὴν θέλομεν περάσαι δυστυχῶς καὶ ἀθλίως, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν θέλομεν τιμωρηθῇ ἀφεύκτως διὰ τὴν κακὴν καὶ θεοστυγὴ πολιτείαν μας.

Ἀφοῦ στοχασθῶμεν ὃθεν, Ἀδελφοί μου, ὅτι εἶναι καλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπωφελοῦς καὶ θεαρέστου ἀγάπης, καὶ κακὰ τὰ

τῆς ἐχθρας καὶ τοῦ φθόνου, ἃς ἀφήσωμεν πλέον εἰς τὸ ἐξῆς πᾶσαν ἐχθροπάθειαν καὶ μῖσος, καὶ ἃς ἀγαπηθῶμεν ἀδελφικῶς πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτως ὡς υἱοὶ τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀδελφοί, ἃς παρακαλέσωμεν τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καὶ Πατέρα μας, ἵνα συγχωρήσῃ μὲν ὡς φιλόανθρωπος τὰ μέχρι τοῦδε εἴτε ἐν ἔργῳ, εἴτε ἐν λόγῳ πταίσματα ἡμῶν, καταξιώσῃ δὲ διελθεῖν τὸν ψυχωφελεῖ τῆς νηστείας καιρὸν, καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μας μὲ ἄκραν πρὸς αὐτὸν πίστιν, μὲ ἀδελφικὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, μὲ ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πένητας, ἐν ἐνὶ λόγῳ, μὲ ἐκτέλεσιν ὧν τῶν ἐναρέτων πράξεων. Καταξιώσας δὲ προσκυνῆσαι τὰ ἄχραντα πάθη τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀπολαῦσαι τῆς ἐνδόξου καὶ τριημέρου αὐτοῦ Ἀναστάσεως, ἀναδείξῃ ἐπὶ τέλους ἀξίους καὶ τῆς ἀνεκφράστου ἐκείνης ἀγαλλιάσεως· ἥς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Α΄ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Περὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἥτοι ἀραστηλώσεως τῶν Ἀγίων Εἰκόνων.

Ἡμέρα χαρᾶς καὶ πλήρης εὐφροσύνης καὶ ἀγαλλιάσεως παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, ἡ παρούσα Κυριακή. Καθότι εἰς ταύτην μετὰ ἑξ ἡμερῶν ἀγῶνα, βλέπομεν ἤδη νενικημένον καὶ κατησχυμένον τὸν ἐχθρόν μας. Τὴν νίκην δὲ ταύτην ἀκούοντες σήμερον ἡμεῖς, τρέχομεν προθυμότερα καὶ εἰς τὸν ὑπόλοιπον τῆς νηστείας ἀγῶνα, καὶ ἐτι μᾶλλον ἐνθαρρυνόμεθα διὰ νὰ κατατροπώσωμεν τὸν εἰς τὴν σήμερον νικηθέντα ποτὲ ἐχθρόν μας, καὶ ἐπομένως νὰ λάβωμεν ἐπαθλον παρὰ τοῦ ἀθλοθέτου Βασιλέως καὶ Θεοῦ τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τὸν στέφανον. Χαίρετε λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, καὶ παντελῶς μὴ δειλιάτε, ἀλλὰ γενναίως ἐξακολουθήσατε μέχρι τέλους τὸν ἀγῶνα τοῦτον τῆς νηστείας, ἐξεύροντες ὅτι ὅσοι ὑπομείνουσι μέχρι τέλους, οὗτοι θέλουσι σωθῆ καὶ στεφανωθῇ. Ὅλοι δὲ σήμερον ἃς χειροκροτήσωμεν, καὶ ἃς προσφέρωμεν ὕμνους καὶ ἐπαίνους εἰς τὸν νικητὴν βασιλέα καὶ Θεόν. Καθότι βλέπομεν εἰς τὴν παρούσαν ἡμέραν, τὴν μὲν Ὁρθοδοξίαν στηλιτευομένην, τὴν δὲ Εἰκονομαχίαν μὲ ἐντέλειαν πλέον κατηργημένην. Εἰς ταύτην ἐπαυσεν ὁ κατὰ τῶν Ἀγίων Εἰκόνων πόλεμος, καὶ τὸ τρόπαιον τῆς Ὁρθοδοξίας ἐστήθη πρὸς αἰωνίαν δόξαν καὶ τιμὴν τῶν γενναίως ἀγωνισθέντων εἰς τὸν κατὰ τῆς Εἰκονο-

μαχίας πόλεμον, πρὸς αἰσχύνῃν δὲ καὶ καταφρόνησιν τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς χρηματισάντων Εἰκονομάχων. Ὅθεν καὶ ἐγὼ σήμερον θέλω διηγηθῆ συντόμως πρὸς γινώσιν σας, ἐπὶ τίνος βασιλείῳς ἔλαβεν ἀρχὴν ἡ Εἰκονομαχία, ποῖοι βασιλεῖς ἐχρημάτισαν εἰκονομάχοι, ποῖοι ἀντέστησαν γενναίως καὶ ἐβασανίσθησαν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδοξίας, πότε τέλος πάντων ἔπαυσεν ἡ Εἰκονομαχία, καὶ διατί παρελάβομεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἐορτὴν ταύτην τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τὴν παροῦσαν Κυριακὴν.

Πρῶτος, Ἀδελφοί μου, βασιλεὺς εἰκονομάχος ἐχρημάτισε Λέων ὁ Ἰσαυρος, ὅστις διὰ νὰ κἀμῃ χάριν εἰς τρεῖς Ἑβραίους, οἵτινες ἀπὸ ἑνα ἀετὸν περιτριγυρίζοντα αὐτὸν κοιμώμενον, προσεγνώρισαν καὶ προσεῖπον εἰς αὐτὸν τὴν μέλλουσαν βασιλείαν του, ἀπεφάσισε νὰ καταβιβάσῃ καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὰς ἀγίας εἰκόνας, εἰς τὸ ὅποιον οἱ τρεῖς θεομάχοι Ἑβραῖοι τὸν παρεκίνησαν. Πρὶν ὁμως βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ θεομίσητον τοῦτο ἔργον, ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ καὶ τὸν τότε πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Γερμανόν, ὅστις ἦτο πολλὰ πεπαιδευμένος καὶ ἅγιος ἄνθρωπος. Καὶ ἀφοῦ πρῶτον συνωμίλησε μὲ αὐτὸν φιλικῶς καὶ εἰρηνικῶς, τὸν λέγει τέλος πάντων· Στοχαζομαι, Δέσποτα Ἀγιε, ὅτι αἱ εἰκόνες, τὰς ὁποίας ἀσπαζόμεθα, δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ εἰδῶλα· διὰ τοῦτο μοι φαίνεται καλὸν καὶ θεάρεστον νὰ τὰς ἐβγάλῃς ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας, ἢ ἂν ἦναι ἀληθεῖς, ὅτι αὗται εἶναι ἅγιαι, πρόσταξον νὰ τὰς κρεμάσωσιν ὑψηλότερα, διὰ νὰ μὴ δύνωνται οἱ χριστιανοὶ νὰ φιλῶσιν αὐτάς, καὶ οὕτω νὰ τὰς μολύνωσιν ὡς ἁμαρτωλοί. Ὁ δὲ πατριάρχης Γερμανός, μεγάλως ἀναστενάζας διὰ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ βασιλέως, Δὲν εἶναι εἰδῶλα, τὸν λέγει, βασιλεῦ, αἱ ἅγιαι εἰκόνες, ἀλλὰ μορφώματα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἁγίων. Ὅστις λοιπὸν τὰς ἀσπάζεται, ὅχι μόνον αὐτάς δὲν μολύνει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἁγιάζεται καὶ φωτίζεται ἀπὸ αὐτάς· τὴν δὲ τιμὴν καὶ εὐλάβειαν δὲν προσφέρει εἰς τὴν σανίδα τῆς εἰκόνας, ἀλλ' εἰς τὸ πρωτότυπον καὶ ὁμοίωμα αὐτῆς. Τοιούτους λοιπὸν λόγους μὴ λέγῃς, ὦ βασιλεῦ, διότι γίνεσαι αἵρετικός· καὶ ἂν ὡς ἀγράμματος δὲν γνωρίζῃς ὅτι τὸ ὅποιον ζητεῖς νὰ κἀμῃ εἶναι μισητὸν εἰς τὸν Θεόν, μάθε λοιπὸν ἀπὸ ἐμέ, ὅτι εἶναι δίκαιον καὶ ἅγιον νὰ προσκυνῶμεν καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ ὅτι αὗται πολλάκις καὶ θαυματουργοῦσιν. Ἀφοῦ δὲ ἐδιηγήθη εἰς τὸν βασιλέα πολλὰ θαύματα τῶν ἁγίων εἰκόνων, τῷ εἶπε τέλος πάντων ὅτι θὰ κολασθῇ ἂν γείνῃ ὁμοιος μ' ἐκεῖνους, ὅσοι κατατρέχοντες τὰς ἀγίας εἰκόνας ἐτιμωρήθησαν. Τότε θυμωθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρράπισεν ἰσχυρῶς τὸν Πατριάρχην, καὶ τὸν ἀπεδίωξεν ἀπὸ τοῦ παλάτιόν του.

Ἀκολούθως ἠθέλησε νὰ συμβουλευθῇ ὁ παρκαρνώτατος βασιλεὺς καὶ ἓνα περίφημον διδάσκαλον, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐμαθήτευον δώδεκα μόνον μαθηταί, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν βιβλιοθήκην εὗρισκοντο ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ Ἑλληνικὰ βιβλία. Καὶ ἀφοῦ ἀνέφερεν εἰς αὐτὸν τὴν μιανὰν τοῦ γνῶμην ὁ βασιλεὺς, τὸν λέγει ἔπειτα ὁ Διδάσκαλος· Εἰς ὅλα τὰ βιβλία ὅσα ἀνέγνωσα, βασιλεῦ, δὲν ἤῤῥα κατηγορημένην οὔτε ἀπρεπὴ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων εἰκόνων· μάλιστα λέγουσιν ὅτι ὅστις δὲν τὰς προσκυνεῖ εἶναι αἵρετικός. Καὶ ποῦ τὸ ἤῤῥες, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ὅτι εἶναι πρέπον οἱ χριστιανοὶ νὰ προσκυνῶσι τὰς εἰκόνας; Καὶ εἰς ἄλλα διάφορα μέρη, εἶπε, τὸ ἤῤῥα, βασιλεῦ, προσέτι εἰς τὸν βίον τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἦτον ἄριστος ζωγράφος, ἐζωγράφησε τρεῖς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, ἐνόσῳ ἐζοῦσεν αὐτὴ, τὰς ὁποίας ἰδοῦσα ἡ Παναγία Θεοτόκος, ἠὺχαριστήθη καὶ εἶπεν· « Ἡ χάρις τοῦ Υἱοῦ μου καὶ ἡ ἰδική μου νὰ ἦναι μὲ αὐτάς. » Φανερόν λοιπὸν εἶναι, ὅτι ἂν ἐδυσχεραστεῖτο ἡ Παναγία, ἤθελεν ἐλέγξει τὸν Λουκᾶν διότι τὴν ἐζωγράφησε. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅτε ἀνέβαιnen εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν ἐν καιρῷ τοῦ πάθους διὰ νὰ προσευχηθῇ, καὶ νὰ δείξῃ αὐτῷ καὶ εἰς ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ προσευχώμεθα ἐν καιρῷ κινδύνου, ἴδρωσε τὸ ἅγιόν του πρόσωπον· καὶ ἀφοῦ ἐζήτησεν ἐν μανδύλιον διὰ νὰ σπογγισθῇ, ἐτυπώθη, ὡ τοῦ θαύματος! εἰς τὸ μανδύλιον τὸ ἅγιον πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ πολλὰ θαύματα τοῦτο μετὰ ταῦτα ἔκαμε. Τοῦτο λοιπὸν δὲν εἶναι σημεῖον τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Παναγίαν, καὶ εἰς πάντας προσέτι τοὺς Ἁγίους, εἶναι δεκτὴ καὶ εὐάρεστος ἡ προσκύνησις τῶν Ἀγίων Εἰκόνων; Ἀφοῦ δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ θαύματα τῶν Ἀγίων εἰκόνων διηγήθη πρὸς αὐτὸν, τὸν λέγει τέλος πάντων· Δὲν ἐρωτᾷς περὶ τούτου καὶ τὸν πατριάρχην Γερμανόν; Ἠρώτησα χθὲς αὐτόν, εἶπε, καὶ τὰς αὐτάς μὲ σὲ φλυαρίας μοὶ εἶπεν· ἀλλὰ φύγε ὀγλίγωρα καὶ σὺ ἀπ' ἐδῶ, διὰ νὰ μὴ πάθῃς τὰ ὅμοια μ' ἐκεῖνον, καὶ ἐγὼ κάμνω ὅ,τι θέλω. Ἀφοῦ δὲ ἀνεχώρησεν ὁ διδάσκαλος ὑβρισμένος, ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ ὁ θεοκατάρτος βασιλεὺς, διότι δὲν συγκατένευσεν εἰς τὸν σκοπὸν του, κατέκαυσε διὰ νυκτὸς τὸ διδασκαλεῖον, καὶ μαζὴ μ' αὐτὸ τὸν διδάσκαλον, τοὺς μαθητάς καὶ τὴν περίφημον ἐκεῖνην βιβλιοθήκην.

Ἀφοῦ εἶδε πλέον ὁ μιαινώτατος βασιλεὺς τὴν ἀμετάθετον γνῶμην τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ, θέτει ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον ὁμόφρονά του πατριάρχην, ὀνομαζόμενον Ἀναστάσιον, ὅστις ὁμοῦ μὲ ἄλλους ἀκόμη ὀπιδούς του, παρεκίνησε τὸν βασιλέα εἰς περισσοτέραν Εἰκονομαχίαν. Διατάσσει λοιπὸν ὁ ἀσεβέστατος βασιλεὺς, νὰ ἐβγά-

λωσιν ἀπὸ τὰς Ἐκκλησίας τὰς Ἀγίας Εἰκόνας, καὶ ἄλλας μὲν ἐξ αὐτῶν νὰ καύσωσιν, ἄλλας δὲ νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην πολλοὶ ἀντέστησαν γενναίως, καὶ ἔλαβον δεινὰ κολαστήρια ὑπὲρ τῶν Ἀγίων Εἰκόνων. Ἐκ τούτων δὲ διαπρέπουσιν ὁ ἅγιος Θεόφιλος ὁ ὁμολογητὴς, ὁ ἅγιος Λογγίνος ὁ στυλῖτης, οἱ ἅγιοι Ὑπάτιος καὶ Ἀνδρέας ἀπὸ τὴν Λυδίαν, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, τοῦ ὁποίου ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐκόπη διὰ τοῦ Ἀμην τῆς Δαμασκοῦ, ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ συμμαθητὴς του, οἱ ἅγιοι Γεώργιος ὁ Λημνιώτης, Βασίλειος ὁ ὁμολογητὴς καὶ ὁ συνασκητὴς του Προκόπιος. Καὶ ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν ἐπρόσταξε καὶ ἔδειραν δυνατὰ, ἄλλων τὰς κεφαλὰς ἔκαυσε μὲ τὰς ἁγίας Εἰκόνας ὁ τρισκατάρατος, ἄλλων τὴν μύτην ἢ τὴν χεῖρα ἔκοψε, καὶ ἄλλους τέλος πάντων ἐθανάτωσε.

Ἀποθανόντος δὲ τοῦ θηριώδους τούτου Λέοντος, διεδέχθη τὴν βασιλείαν καὶ τὴν θηριώδη γνώμην τῆς Εἰκονομαχίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος, ὁ ἐπονομαζόμενος Κοπρώνυμος· διότι ὡς λέγουσιν, ἐν ᾧ ἐβαπτίζετο, ἐκόπρισε τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τούτου τοῦ ἀσεβοῦς Κοπρωνύμου, πολλοὶ ἀσκηταὶ καὶ ὁμολογηταὶ διαφοροτρόπως ἐβασανίσθησαν, καὶ τέλος ἔγειναν θύματα ὑπὲρ τῶν ἁγίων Εἰκόνων· διαπρεπέστεροι δ' ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης, καὶ ὁ ἅγιος Στέφανος ὁ νέος, τῶν ὁποίων τὰς ἀνηκούστους βασάνους καὶ τιμωρίας δὲν εἶναι τώρα καιρὸς νὰ διηγηθῶ, καὶ ἐμπορεῖ νὰ τὰς μάθῃ ὅστις θέλει, ὅταν ἀναγνώσῃ τοὺς βίους των. Τρίτος δὲ μετὰ τοῦτον Εἰκονομάχος ἐχρημάτισε ὁ διάδοχος τῆς βασιλείας καὶ υἱὸς αὐτοῦ Λέων. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσαν οἱ εὐσεβέστατοι καὶ Ὁρθόδοξοι βασιλεῖς Κωνσταντῖνος καὶ Εἰρήνη, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγεινε καὶ ἡ οἰκουμένη ἐβδόμη σύνοδος, καθ' ἣν ἦσαν τριακόσιοι ἐξήκοντα Πατέρες, οἱ ὅποιοι ἐστερέωσαν τὰ δόγματα τῶν ἁγίων Πατέρων, καὶ τὴν προσκύνησιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων.

Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Εἰρήνης, ἐβασίλευσαν ἄλλοι τρεῖς βασιλεῖς ὁρθόδοξοι καὶ προσκυνοῦντες τὰς ἁγίας εἰκόνας, Νικηφόρος, Σταυράκιος, καὶ Μιχαὴλ ὁ Ῥαγκαβέ. Ἀποῦ ὅμως μετὰ τούτους ἐβασίλευσεν ὁ ἐξ Ἀρμενίας Λέων, ἀνενεώθη πάλιν ἡ Εἰκονομαχία, κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἐνῶ ἦτον ἀκόμη στρατιώτης τοῦ προκατόχου τοῦ βασιλέως Ῥαγκαβέ, ὑπῆγε καὶ ἐξωμολογήθη εἰς τινα ἐνάρετον καὶ προφητικὸν ἀσκητὴν, ὅστις τῷ προεῖπεν ὅτι μέλλει νὰ βασιλεύσῃ. Τοῦτον τὸν ἀσκητὴν θέλων νὰ ἐνταμώσῃ πάλιν ὁ Λέων ὅτε ἐβασίλευσε, διὰ νὰ λάβῃ τὴν εὐλογία

του, ἐφανερώσε τὸν σκοπὸν τοῦ τοῦτον καὶ εἰς τινὰ πρωτοσύμβου-
λὸν τοῦ ὀνόματι Θεοδοσίον, ὅστις ἦτο κρυφίως Εἰκονομάχος, καὶ
ὁ ὁποῖος διὰ τὴν συστήσῃ πάλιν τὴν Εἰκονομαχίαν, στέλλει εὐθὺς
πιστὸν τινὰ δοῦλον εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔμαθε παρὰ τοῦ βασιλέως
ὅτι κατῴκει ὁ ἀσκητής, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ δούλου ὅτι ὁ ἀσκη-
τὴς ἐκεῖνος ἀπέθανε, στέλλει ἔπειτα εἰς τὸν τόπον ἐκείνου ἓνα κα-
κογέροντα ψευδασκητὴν ὁμόφρονά του εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐκεῖνος ἐμό-
ναζε, καὶ τὸν ἐποῖον προδιέθεσε αὐτὸς νὰ μὴ δεχθῇ τὰ δῶρα τοῦ βα-
σιλέως, ὡς εἰδωλολάτρου. Οὕτω λοιπὸν πράξας ὁ ψευδασκητὴς ἐ-
κείνος, τὰ μὲν σταλέντα δῶρα τοῦ βασιλέως δὲν ἐδέχθη, παρήγ-
γειλε δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ νὰ μὴ προσκυ-
νῇ τοίχους καὶ σανίδια, διὰ τὸ ὅποιον εἶναι ὠργισμένος κατ' αὐτοῦ ὁ
Θεός. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ συμβουλήν
τοῦ Θεοδοσίου ἐνδυσθεὶς τὴν στολήν ἐκείνου, ὁ δὲ Θεοδοσίος τὴν
βασιλικὴν, ἐξῆλθον διὰ νυκτὸς εἰς τὸ μέρος ὅπου διέτριβεν ὁ ψευ-
δασκητὴς, ὅστις, προειδοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου δι' ἐπιστολῆς,
ἐξῆλθε τοῦ σπηλαίου κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ προὔπῃντησεν αὐ-
τοὺς ἐν μίλιον μακράν. Καὶ πρῶτον μὲν προεῖπεν εἰς αὐτοὺς ὡς
προορατικὸς δῆθεν, τὴν ἀλλαγὴν τῶν φορεμάτων τῶν, διότι τὴν
εἶχε προμηνύσῃ εἰς αὐτὸν ὁ Θεοδοσίος· τέλος πάντων εἶπεν εἰς
τὸν βασιλέα νὰ ἀφήσῃ τὴν εἰδωλολατρείαν, καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὰς εἰ-
κόνας καὶ ζωγραφίας τῶν Ἀγίων, εἰδεμὴ, μετ' ὀλίγας ἡμέρας
θέλει τὸν ἀφανίσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Εἰς τοῦ ψευ-
δασκητοῦ τούτου τοὺς λόγους πιστεύσας ὁ Λέων, μ' ὅλον ὅτι ἔως
τότε ἦτον εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος, προστάσσει ἑκτοτε νὰ ἐβγάλω-
σιν ἀπὸ τὰς ἐκκλησίας τὰς ἀγίας Εἰκόνας, καὶ οὕτως ἀνηγέρθη
νέα πάλιν Εἰκονομαχία.

Πολλοὺς λοιπὸν ἀγίους ἐβασάνισε καὶ οὗτος, ἐκ τῶν ὁποίων
ἄλλους μὲν ἐξώρισεν, ἄλλους δὲ ἔδειρε δυνατὰ μὲ νεῦρα ξηρὰ βω-
δίων, τὸν τότε πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρον ἐξώ-
ρισεν εἰς τὴν Θάσον, καὶ ἑκατὶ τὸν ἔθεσε μέσα εἰς σκοτεινὴν φυλα-
κὴν· ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἔθεσεν ἄλλον ὁμόφρονά του καὶ μάγον Ἰωάννην
ὀνομαζόμενον. Τέλος φονεύεται καὶ αὐτὸς μέσα εἰς τὸν Ναὸν τοῦ
φόβου ἀπὸ τὸν Τραυλὸν Μιχαήλ, ὅστις ἔλαβε μετὰ τὸν Λέοντα
τὴν βασιλείαν καὶ ἦτον ὁμοίως Εἰκονομάχος. Τελευταῖος δὲ μετὰ
τὸν εἰκονομάχον τοῦτον Μιχαήλ, καὶ πλέον θηριωδέστερος ἀπὸ
τοὺς προκατόχους τοῦ βασιλεὺς εἰκονομάχος ἐχρημάτισεν ὁ υἱὸς
τοῦ Θεόφιλος· ὅστις τὸν τότε μὲν πατριάρχην Μεθόδιον ἐξεθρόνι-
σε καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἔθεσεν ἄλλον ὁμόφρονά του, πολλοὺς δὲ ἄλλους
ἀγίους ἐβασάνισε καὶ ἐξώρισε διὰ τὰς ἀγίας εἰκόνας, μεταξὺ τῶν

ὁποίων ἦσαν οἱ ἅγιοι Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ Θεσσαλονίκης μητροπολίτης Ἰωσήφ, Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης οἱ αὐτάδελφοι, τοὺς ὁποίους ἀφοῦ ἐσημείωσεν εἰς τὸ βλέφαρον μὲ δώδεκα καταφρονητικούς στίχους, ἐπειτα τὸν μὲν Θεόδωρον ἐφυλάκισεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὸν δὲ Θεοφάνην ἐξώρισεν εἰς Θεσσαλονίκην, καὶ ἄλλα πολλὰ κακὰ ἔκαμεν ὁ τρισάθλιος.

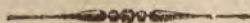
Ἡ γυνή του ὅμως καὶ βασίλισσα Θεοδώρα ἤτον ὁρδόδοξος, καὶ προσεκύνει κρυφίως τὰς ἁγίας εἰκόνας· διὰ δὲ τὰς πολλὰς κακουργίας του ὁ Θεόφιλος, ἐκυριεύθη ἀπὸ μίαν τόσον δεινὴν ἀσθένειαν, ὥστε ἠνοιχθῇ τὸ στόμα του, καὶ ἐφαίνοντο τὰ ἐντόσθιά του ὅλα. Βασανιζόμενος λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν του, ἐγνώρισεν ὅτι διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας τόσον πολὺ βασανίζεται. Καὶ ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἴδῃ εἰς ἓνα ἀπὸ τοὺς περιεστῶτας ἐγκόλπιον, ἔχον ἐξωγραφισμένον τὸν Χριστὸν, τὸ ἐζήτησεν ἀπ' ἐκεῖνον, καὶ ἅμα τὸ ἐφίλησεν ἔκλεισε τὸ στόμα του. Τότε ἡ βασίλισσα Θεοδώρα ἐννοήσασα ὅτι μετενόησεν ὁ ἀνὴρ της καὶ δέχεται τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἔρρεν εἰς αὐτὸν εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας, τὰς ὁποίας καταφιλήσας ὁ Θεόφιλος ἀπέθανε.

Τούτου δὲ τὴν βασιλείαν διαδεχθεῖσα Θεοδώρα ἡ γυνή του ὁμοῦ μὲ τὸν υἱὸν της Μιχαὴλ, ἐπρόσταξε νὰ ἀνακαινισθῶσι καὶ στολισθῶσι πάλιν ὅλαι αἱ ἐκκλησίαι μὲ τὰς ἁγίας εἰκόνας· νὰ συναθροισθῶσι περὶ αὐτὴν ὅλοι οἱ ἐξωρισμένοι καὶ φυλακισμένοι διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας ἅγιοι Πατέρες καὶ Ἀσκηταὶ διὰ νὰ στερεώσωσι τὴν Ὁρθοδοξίαν, καὶ νὰ καταργήσωσι τὴν Εἰκονομαχίαν. Ἀφοῦ λοιπὸν συνήχθησαν πανταχόθεν πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ θαυματουργοὶ Πατέρες, εἶπεν εἰς αὐτοὺς ἡ βασίλισσα· « Παρακαλῶ σας ἅγιοι Πατέρες, ἵνα δεηθῆτε πάντες τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνδρός μου, ὅστις, ὡς αἵρετικὸς, ἐξάπαντος εἶναι κολασμένος· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ εἶναι πολλή καὶ μεγάλη, ἴσως ἐπακούσῃ τῆς δεήσεώς σας, καὶ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνδρά μου. » Τότε ὁ πατριάρχης Μεθόδιος, ὅστις πάλιν ἔλαβε τὸν θρόνον, ἔκραξεν ὅλον τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ ἐσύναξεν εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν πάντας τοὺς Ἱερεῖς, Ἐπισκόπους, Ἀρχιερεῖς, Καλογήρους, Ἀσκητὰς καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐναρέτους καὶ θαυματουργοὺς ἄνδρας, ὅπου ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ πάντες μὲ νηφείαν καὶ μὲ δάκρυα κατὰ τὴν παρελθούσαν ταύτην ἀγίαν καὶ καθαρὰν ἐβδομάδα, ὑπὲρ τῆς συγχωρήσεως καὶ ἀναπαύσεως τοῦ ἀποθανόντος βασιλέως Θεοφίλου.

Καὶ αὕτῃ δὲ ἡ βασίλισσα Θεοδώρα μὲ πολλὰς ἀγαθοεργίας καὶ ἐλεημοσύνας, μὲ νηττεῖαν καὶ μὲ δάκρυα ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς

σὺν αὐτῇ εἰς ἄλλον Ναὸν τῆς Θεοτόκου ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός της. Κατὰ δὲ τὸ χθесινὸν Σάββατον, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται εἰς τὸν πατριάρχην διὰ νυκτός εἰς τὸν ὕπνον του, καὶ τῷ λέγει « ὅτι ἡκούσθη πλέον ἢ πρὸς τὸν Θεὸν δέησις των, καὶ ὅτι ἐσυγχωρήθη ὁ Θεόφιλος. » Ἀλλὰ διὰ περισσοτέραν πληροφориάν του ὁ πατριάρχης Μεθόδιος, ὑπῆγε διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ὅποιον εἶχεν εἰς τὴν ἀγίαν Ἰράπεζαν ἐσφραγισμένον χαρτίον, εἰς τὸ ὅποιον εἶχε γεγραμμένα ὅλων τῶν εἰκονομάχων βασιλέων καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοφίλου τὰ ὀνόματα· καὶ ὡς τὸ ἤνοιξε, βλέπει, ὦ τοῦ θαύματος! τῶν ἄλλων μὲν αἰρετικῶν βασιλέων τὰ ὀνόματα γεγραμμένα, τοῦ Θεοφίλου ὁμῶς ὅχι· καθότι εἶχεν ἐξαλειφθῇ. Ἀπὸ τοῦτο τὸ θαῦμα ἐπισώθη ὁ πατριάρχης καὶ ἡ βασίλισσα, καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἐχάρη καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν. Διὸ κατὰ διαταγὴν τοῦ Πατριάρχου, ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ μικροῦ βασιλέως Μιχαήλ, καὶ ὅλοι οἱ πολῖται, συνήχθησαν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον κατὰ τὴν παροῦσαν Κυριακὴν, ἔχοντες εἰς χεῖρας σταυροὺς καὶ εἰκόνας, καὶ ἐκεῖ ἐλειτουργήθησαν, προσφέροντες μεγάλας δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας εἰς τὸν Θεόν. Καὶ τοὺς μὲν αἰρετικούς καὶ εἰκονομάχους ἀνεθεμάτισαν, τοὺς δὲ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους ἐτίμησαν καὶ ἐμακάρισαν. Ἐκτοτε λοιπὸν ἐπεκράτησε συνήθεια νὰ ἐορτάζωμεν τὴν ἐορτὴν τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τὴν σήμερον.

Αὕτη εἶναι ἐν συντόμῳ, Ἀδελφοί μου, ἡ ὑπόθεσις τῆς σημερινῆς Κυριακῆς. Ἄς δοξάσωμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἐντελῆ στερέωσιν τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ διὰ τὴν παντελῆ ἐξαφάνισιν τῆς Εἰκονομαχίας. Ἄς ἀσπασθῶμεν καὶ ἅς καταφιλήσωμεν τὰς ἀγίας εἰκόνας μὲ τὴν ἀνήκουσαν συστολὴν καὶ εὐλάβειαν, καὶ μὲ μεγάλην καὶ ὅσον περισσότερον ἐνδέχεται καθαριότητα τοῦ σώματός μας, ὅπως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλκύσωμεν τὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἀγίων, καὶ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανίου βασιλείας. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Β'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Περὶ τῆς ὑπομονῆς, τὴν ὁποίαν χρειάζεται νὰ ἔχωμεν εἰς πᾶσαν θλίψιν ἡμῶν καὶ ἀσθένειαν.

Σήμερον ἀκούομεν, Ἀδελφοί μου, παρὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου, τὴν ὁποίαν ὁ Κύριος ἔδωκεν ἵσιν εἰς ἓνα παραλυτικόν· ὃχι ἐκεῖνον περὶ τοῦ ὁποίου διηγεῖται ὁ Θεολόγος καὶ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, ὅτι εἶχε τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη κατάκοιτος εἰς τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις στοάν τοῦ Σολομῶντος, καὶ ὅτι ἐπεθύμει μὲν νὰ ἰατρευθῇ, δὲν εἶχεν ὅμως ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν θάλῃ εἰς τὴν κολυμβήθραν ἐν ᾧ ἐταράττετο τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἓνα ἄλλον, ὅστις ἐβαστάζετο ἀπὸ τέσσαρας ἀνθρώπους, καὶ ἦτον εἰς τὴν Καπερναοῦμ. Καὶ οἱ δύο ὅμως οὗτοι κατήντησαν εἰς τὴν παραλυσίαν, ὃχι ἀπὸ ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἀλλὰ ἐξ ἁμαρτιῶν. Διότι τοῦτο φαίνεται ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθη εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος· εἰς ἐκεῖνον μὲν εἰπὼν τὸ, « ἶδε ὑγιῆς γέγονας, μὴκέτι ἁμάρτανε, » εἰς τοῦτον δὲ τὸ, « ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. » Ὡς διὰ τούτων τῶν λόγων καταδεικνύεται, ὅτι αἷτια τῆς καταλαβούσης αὐτοὺς παραλυσίας ἦσαν αἱ ἁμαρτίαι των· διὰ τοῦτο ἅμα ἐξηλείφθησαν τὰ αἷτια, ἤγουν ἐσυγχωρήθησαν αἱ ἁμαρτίαι, εὐθὺς ἡλευθερώθησαν καὶ ἀπὸ τὸ πάθος των. Καὶ καθὼς ὁ ἐμπειρὸς ἱατρός, γνωρίζων τὴν αἰτίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπῆγασεν ἐν πάθος, ἐξαλείφει πρῶτον αὐτὴν, καὶ οὕτως ἰατρεύει τὸν πάσχοντα, παρ-ομοίως καὶ ὁ πάνσοφος ἱατρός, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐξαλείφει τὰς αἰτίας τοῦ πάθους των δηλαδὴ τὰς ἁμαρτίας, καὶ οὕτως ἰατρεύει αὐτοὺς. Πρῶτον ἰατρεύει τὴν ψυχὴν, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἐπάσχε τὸ σῶμα, ἔπειτα ἐλευθερόνει καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὸ πάθος του.

Σεῖς μὲν, Ἀδελφοί μου, δυστυχεῖς καὶ λύπης ἀξίους ὑπολαμβάνετε ἴσως τοὺς ἄνωθεν παραλύτους διὰ τὸ πολυχρόνιον πάθος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπάσχον, ἐγὼ ὅμως φρονῶ τὸ ἐναντίον· ὑπολαμβάνω δηλαδὴ αὐτοὺς εὐτυχεῖς καὶ μακαρίους. Καθότι ἡ ἀσθένεια καὶ παραλυσία των, τοὺς παρεκίνησε νὰ ζητήσωσι τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος, ἣτις ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ ἐὰν δὲν ἡσθένει τὸ σῶμά των, δὲν ἠθελε θεραπευθῇ ἡ ψυχὴ των. Ἐὰν δὲν ἐπάσχεν αὐτὸ, ἠθελε πάσχει αἰωνίως ἡ ψυχὴ. Μακάριοι οὖν εἶναι αὐτοί· διότι ἀναγκαζόμενοι νὰ λάβωσι τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος, ἔλαβον προσέτι καὶ τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς· εὐτυχεῖς εἶναι οὗτοι, διότι ἔχοντες ἔνδειαν νὰ θεραπευθῶσι σωματικῶς, ἐ-

θεραπεύθησαν καὶ ψυχικῶς. Ποία μακαριότης καὶ εὐτυχία ὑπῆρξεν εἰς αὐτοὺς, ἴσως ἤθελε μ' εἶπη τις, ἀφοῦ ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη διέτριψε κλινήρης καὶ κατάκοιτος, καὶ ὁ ἄλλος δὲν ἐξεύρω πόσα; πρὸς τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἀπαντῶ, ὅτι ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν τῶντι δὲν ὑπῆρξεν, ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν ὁμῶς πολλὴ καὶ μεγάλῃ μακαριότης ὑπῆρξεν εἰς αὐτούς· ἐπειδὴ πότε ἤθελον εἶσθαι εὐτυχέστεροι οὗτοι, ὁπόταν ἁμαρτωλοὶ ὄντες, οὐδεμίαν θλίψιν καὶ τιμωρίαν δὲν ἐλάμβανον εἰς τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν, ἀλλ' ὅλας ὁμοῦ καὶ μεγαλητέρας τὰς τιμωρίας ἐλάμβανον εἰς τὴν αἰωνίαν ζωὴν, ἢ ὁπόταν ἐδῶ ὅχι μόνον τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν καιρὸν τῆς ζωῆς των διέτριστον μὲ ἀσθένειαν καὶ ταλαιπωρίαν, εἰς δὲ τὴν μέλλουσαν αἰωνίαν ζωὴν ἐλάμβανον ἀνάπαυσιν τῶν πόνων καὶ εὐδαιμονίαν; Χωρὶς ἀμφιβολίαν, ἤθελεν εἶπη τις, ὅτι εἶναι προτιμώτερον νὰ βασανίζεσθαι τις ἐδῶ προσωρινῶς ἐφ' ὅλης τοῦ τῆς ζωῆς, παρὰ νὰ βασανίζηται ἐκεῖ αἰωνίως, καὶ ἀσυγκρίτως λόγῳ αὐστηροτέρως.

Ἡ ἀσθένεια, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη θλίψις καὶ κακοπάθεια, Ἀδελφοί μου, ὠκονόμησεν ὁ Θεὸς ἵνα ἔρχηται εἰς ἡμᾶς ὡς ἐν ἱατρικόν νότον τῆς ψυχῆς μας, τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι μὲν καὶ φαίνεται πικρότατον εἰς ἡμᾶς, θεραπεύει ὁμῶς τάχιστα τὴν ψυχὴν μας ὁπόταν τὸ μεταχειρισθῶμεν καλῶς. Ἡ καλὴ δὲ μεταχείρισις τοῦ ἐπωφελοῦς τούτου βοτάνου συνίσταται εἰς τὸ νὰ δεχώμεθα τὴν ἀσθένειαν καὶ οἰκνῶν ποτε ἄλλην θλίψιν καὶ στενοχωρίαν μὲ ὑπομονὴν καὶ ἀγογγύστως. Ἡσθένησε δηλαδή τις ἐξ ἡμῶν; πρέπει νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεόν, στοχαζόμενος ὅτι ἡ ἀσθένειά του προήλθεν ἐξ ἁμαρτιῶν· καὶ πρῶτον νὰ ζητῇ τὸν πνευματικὸν ἱατρὸν, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν σωματικόν· πρῶτον νὰ ἐλπίζῃ τὴν ἀνάρρωσίν του εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς τὴν τοῦ ἱατροῦ. Συνέβη κανὲν δυστύχημα εἰς τινα; ἃς μὴ γογγύζῃ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἃς τὸ δέχεται ὡς δῶρον παρ' αὐτοῦ μὲ ὑπομονήν, εὐχαριστῶν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὁποίαν ἔλαβε περὶ τῆς ψυχῆς του φροντίδα. Καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν τὸ τοῦ Σολομῶντος « ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται » ἃς ζητῇ ἱκετικῶς παρ' αὐτοῦ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ, καὶ τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς ἐνταύτῳ καὶ τοῦ σώματος. Καὶ κατ' αὐτὸν μὲν τὸν τρόπον πολιτευόμενος ὁ τοιοῦτος, ἃς ἦναι βέβαιος, ὅτι καὶ ἂν δὲν θεραπευθῇ κατὰ τὸ σῶμα, κατὰ τὴν ψυχὴν ὁμῶς ἐξάπαντος θεραπεύεται.

Ἄλλ' ἐμπορεῖ τις ἀπὸ σᾶς νὰ εἶπη, διὰ τί κατὰ τὴν ψυχὴν θεραπεύεται ὁ ἀγογγύστως καὶ εὐχαρίστως δεχόμενος τὴν τιμωρίαν

αν, κατὰ δὲ τὸ σῶμα σπανίως; Ὁ τοιοῦτος ἄς μάθη παρ' ἐμοῦ, ὅτι τοῦ σώματος ἡ τιμωρία παρατείνεται καὶ μέχρι τέλους ζωῆς, ὅταν αἱ ἁμαρτίαι τοῦ πάσχοντος εἶναι πολλαὶ καὶ μεγάλαι, καὶ διὰ τοῦτο χρειάζονται μεγίστην ἱκανοποίησιν καὶ διαρκῆ τιμωρίαν. Ἐὰν λοιπὸν πάσχη τις καὶ μέχρι θανάτου, μ' ὅλον ὅτι ἤλπιζε νὰ θεραπευθῇ ἐτι ζῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἄς μὴ λυπῇται παντελῶς ἐνεκα τούτου, ἀλλὰ μᾶλλον ἄς χαίρῃται, βέβαιος ὢν, ὅτι μετὰ τὴν ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς του πρόσκαιρον ἐδῶ τιμωρίαν, θέλει ἀποφύγει τὴν αἰωνίαν ἐκείνην καὶ ἀτελεύτητον. Ὁ πτωχὸς Λάζαρος, τὸν ὁποῖον παραβολικῶς ἀναφέρει ὁ Κύριος, εἰς ὅλην τὴν παρούσαν ζωὴν του εἶχε θλίψεις καὶ βάσανα ἡλκωμένους καὶ λιμώττων, δι' ὅσα πταίσματα ὡς ἄνθρωπος ἐπραξεν. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸν ἐβλάψε τίποτε εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ὠφέλησε· διότι μετὰ θάνατον ὑπῆγεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, καὶ εὐφραίνεται αἰωνίως. Ὁ δὲ πλούσιος ὀδυνᾷται καὶ βασανίζεται αἰωνίως εἰς τὴν κόλασιν, διότι τὰ ἀγαθὰ ὅλα τὰ ἀπῆλαυσεν ἐπὶ τῆς γῆς. Πρὸς πίστωσιν δὲ τούτου περισσοτέραν ἀκούσατε προσέτι καὶ τὸ ἐξῆς.

Φαίνεται εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ὅτι ἀπεργόμενος ποτὲ πρὸς τὴν Ῥώμην ὁ Ἅγιος οὗτος δι' ὑπόθεσιν του τινὰ, διέβαινε περὶ τὸ ἐπέρας ἀπὸ μίαν χώραν, ὅπου ἠθέλησε νὰ μείνῃ μετὰ τοὺς Κληρικούς του τὴν νύκτα ἐκείνην, καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν του ἕνας καθ' ὑπερβολὴν πλούσιος, ὅστις ἀνέπαυσε πλουσιοπαρόχως τὸν Ἀρχιερέα, τὸν Διάκονόν του καὶ τοὺς λοιποὺς Κληρικούς. Ἰδὼν δὲ τὸν ἄπειρον πλοῦτον τούτου ὁ Ἅγιος, τὸν ἠρώτησε τὸ πρῶτ', εἰ ἐδοκίμασεν εἰς τὴν παρελθοῦσαν ζωὴν του καμμίαν θλίψιν ἢ κακοπάθειαν. Ὁ πλούσιος τὸν ἀπεκρίθη· Δι' εὐχῶν σου, Δέσποτα ἅγιε, ποτὲ ὁ Θεὸς δὲν με ἐλύπησεν, οὔτε μ' ἐζήμίωνσε πώποτε· καὶ ὅχι μόνον ἀπὸ ἀσθενείας καὶ ἄλλα διάφορα πάθη, τὰ ὁποῖα συμβαίνουν εἰς πολλοὺς, μ' ἐφύλαξεν ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ πολλὰς δωρεὰς μοι ἐχάρισεν ὁ Πανάγαθος· πλοῦτον, δόξαν, τέχνα καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀπόλαυσιν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐδάκρυσε καὶ λέγει πρὸς τὸν Διάκονόν του καὶ τοὺς λοιπούς· «Ὁ γλίσγωρα νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸν κατηραμένον τοῦτον οἶκον, διὰ νὰ μὴ προφθάσῃ καὶ ἡμᾶς τὸ κακόν, τὸ ὁποῖον ἐπαπειλεῖται κατὰ τούτου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐδράδυναν ἕως οὗ νὰ ἐτοιμάσωσι τοὺς ἵππους, τοὺς ἐπρόσταξεν αὐστηρότερα, διὰ νὰ φύγωσιν ἀπ' ἐκεῖ ὅσον τὸ δυνατόν ὀγλιγωρότερα. Μόλις δ' ἀπεμακρύνθησαν ἕως ἐν στάδιον, καὶ, ὦ τοῦ θαύματος! εὐθὺς ἐσχίσθη ἡ γῆ καὶ κατέπιε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μετὰ τὸν πλούσιον, μετὰ τὴν οἰκογένειάν του ὅλην, καὶ μετὰ ὅλα τὰ ἐν αὐτῷ πράγματα

του. Θαυμάζοντες δὲ οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν Ἅγιον, ἠρώτησαν αὐτὸν πῶς τὸ ἐγνώρισεν; Ὁ δὲ Ἅγιος τοῖς εἶπε· Νὰ ἡξεύρετε, τέκνα μου, ὅτι ὅταν ἔχη τις θλίψεις διαφόρους, πειρασμοὺς καὶ βάσανα εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὁ Κύριος εἶναι μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν παιδεύει ἐδῶ ὡς τέκνον του ἠγαπημένον, διὰ τὰ ὀλίγα ἁμαρτήματα, τὰ ὅποια ὡς ἄνθρωπος ἔπραξε, διὰ νὰ τὸν δοξάσῃ αἰωνίως εἰς τὴν βασιλείαν του. Ὅταν ἐξ ἐναντίας εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἀπολαμβάνῃ τις ἄλυτον υἱείαν, καὶ ἄμικτον δυστυχίας εὐτυχίαν, ὁ τοιοῦτος ἐξάπαντος θὰ ἀπωλεσθῇ· καὶ ἐπειδὴ ὁ δίκαιος κριτὴς εἶναι ὠργισμένος κατ' αὐτοῦ, καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ τὸν καταδικάσῃ εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν, τῷ δίδει ἐδῶ πρόσκαιρα ἀγαθὰ, ὡς ἀνταμοιβὴν τρόπον τινὰ τῶν ὀλίγων ἀγαθοεργειῶν του, τὰς ὁποίας ἴσως ἐτέλεσε. Ταῦτα ἀκούοντες καὶ ἡμεῖς, Ἀδελφοί μου, πρέπει νὰ θρηνῶμεν ἀπαρηγόρητα, ὅταν δὲν μᾶς παιδεύῃ ἐδῶ ὁ Θεὸς με καμμίαν πρόσκαιρον θλίψιν ἢ τιμωρίαν, καὶ νὰ χαिरώμεθα μεγάλως ὅταν μᾶς παιδεύῃ ἐδῶ με θλίψεις καὶ ταλαιπωρίας διαφόρους, διὰ τῶν ὁποίων καθαρίζονται καὶ συγχωροῦνται τὰ συγγνωστά ἡμῶν ἁμαρτήματα.

Μαθόντες λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, ὅτι τὰ κακὰ τὰ ὅποια μᾶς ἔρχονται εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, χρησιμεύουσιν ὡς ἱατρικὰ βότανα τῆς ψυχῆς μας, ὅταν δεχώμεθα αὐτὰ ἀγογγύστως, καὶ ὅτι ταῦτα ἀνταλλάσσονται εἰς τὴν μέλλουσαν μετὰ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ἃς μὴ λυπώμεθα διὰ τοῦτο εἰς πᾶσαν ἀσθενείαν καὶ δυστυχίαν μας, ἀλλὰ γενναίως ἃς ὑπομένωμεν καὶ εὐχαρίστως ἃς δεχώμεθα ταῦτα, ζητοῦντες τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς ἐνταύτῃ καὶ τοῦ σώματος. Ὡς εὐχαριστῶμεν τὸν Κύριον πάντοτε, καὶ διὰ τὰς εὐεργεσίας τὰς ὁποίας κάμνει εἰς ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, καὶ διὰ τὰς θλίψεις καὶ ἀσθενείας, τὰς ὁποίας μᾶς στέλλει πρὸς ψυχικὴν θεραπείαν μας καὶ διόρθωσιν, καθὼς εὐχαριστοῦμεν καὶ τὸν ἱατρὸν ὅποταν μᾶς διδῇ πικρότατα βότανα, διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸ σῶμά μας, τὸ ὁποῖον σήμερον εἶναι, καὶ αὖριον φθείρεται. Ὡς προσπέσωμεν εἰς τὸν Θεὸν μετὰ πίστεως καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ παράλυτοι κατὰ τὴν ψυχὴν, ζητοῦντες νὰ θεραπεύσῃ τὰς παραλελυμένους καὶ ῥυπαρὰς ἡμῶν ψυχὰς, καὶ νὰ μᾶς δυναμώσῃ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ πολιτευθῶμεν εὐαγγελικῶς καὶ ἀμέμπτως· διότι ἅμα τὸν παρακαλέσωμεν μετὰ πόθου καὶ πίστεως, θέλει εἶπῃ καὶ εἰς ἡμᾶς ὡς φιλόανθρωπος « ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι » καὶ « ἡ πίστις ὑμῶν σέσωκεν ὑμᾶς. » Ὡς σπουδάζωμεν προσέτι νὰ τελειώσωμεν προθύμως καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς νηστείας, διὰ νὰ κληρονομήσωμεν ὅλοι ἀνάπαυσιν αἰώνιον καὶ χαρὰν ἀνεκλάλητον, καὶ τὰ

συμβασιλεύωμεν πάντοτε μετὸν Δεσπότην Χριστὸν τὸν Ποιητὴν καὶ σωτῆρά μας· Ὡς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Γ'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Περὶ τῆς προσκυνήσεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Πάλιν ἡμέρα χαρμόσυνος, πάλιν πανήγυρις ἐπίσημος παρουσιάζεται σήμερον εἰς ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, διότι ὁ μέγας Βασιλεὺς, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, πρὶν ἔτι μεσάσωμεν τὸν ἀγῶνα τῆς νηστείας, προπέμπει τὴν σήμερον εἰς ἡμᾶς τὸ τροπαιοφόρον ὄπλον, τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, μετὰ τοῦ ὁποῖου τὴν δύναμιν καὶ βοήθειαν, μέλλομεν νὰ τελειώσωμεν καλῶς καὶ ἐνδοξῶς τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ κατατροπώσωμεν τοὺς ἀοράτους ἐχθροὺς μας· Αὐτὸν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς προὔπαντῶντες καὶ ὑποδεχόμεναι σήμερον, χαίρομεν πνευματικῶς καὶ ἀγαλλόμεθα· διότι εὕρισκόμεν αὐτὸν περὶ τὸ μέσον τῆς νηστείας, ἀναπαύοντα πρὸς ὀλίγον καὶ ἐνδυναμοῦντα ἡμᾶς, καθὼς εὕρισκε περὶ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ εὐσκιόφυλλον δένδρον· ὁ ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τοῦ καύματος ὁδοιπόρος, ὑπὸ τὸ ὅποιον πρὸς ὀλίγον ἀναπαυθεῖς, ἐνδυναμοῦται ἐπομένως εἰς τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοιπορίας του. Διὸ συνελθόντες ἅπαντες σήμερον, ἃς προσκυνήσωμεν καὶ ἀσπασθῶμεν τὸ πανσεβάσμιον ξύλον, τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, μετὰ χαρὰν καὶ μετὰ φόβον. Μετὰ φόβον μὲν, διότι δὲν εἴμεθα ἄξιοι νὰ τὸν ἀσπασθῶμεν, ἐκ τοῦ ὅτι εἴμεθα ἁμαρτωλοί· μετὰ χαρὰν δὲ, διότι δίδει βοήθειαν, καὶ παρέχει σωτηρίαν εἰς τοὺς μετὰ πόθου καὶ πίστεως ἀσπασζομένους αὐτόν.

Ὁ τίμιος Σταυρὸς, Ἀδελφοί μου, ἐχαρίσθη εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς ἐν ὄπλον ἰσχυρόν, μετὰ τὸ ὅποιον νικῶμεν καὶ φυγαδεύομεν τοὺς δαίμονας· Αὐτὸς εἶναι δύναμις εἰς τοὺς βασιλεῖς, ὡραιότης εἰς τὰς Ἐκκλησίας, φύλαξ εἰς τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς. Μακάριοι λοιπὸν εἶναι ὅσοι εὗρεθῶσιν ἄξιοι τῆς προσκυνήσεώς του· μακάριοι εἶναι ὅσοι τὸν ἀσπασθῶσι μετὰ καθαρᾶς καρδίας, καὶ ὅσοι εἶναι ἄξιοι νὰ ἀκολουθήσωσι τὸν εἰς αὐτὸν προσπαγόντα Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅστις μᾶς προσκαλεῖ σήμερον εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον μετὰ τοὺς ἀκολουθούτους λόγους· « Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν Σταυρόν

αὐτοῦ καὶ ἀκολουθήτω μοι· » τοῦτέστιν ὅστις θέλει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἅς ἀρνηθῇ ὅλως διόλου τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἅς σηκώσῃ ἐπάνω του τὸν Σταυρὸν του, καὶ ἅς τὸν ἀκολουθήσῃ. Δὲν μᾶς βιάζει ὁ Κύριος νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν, ἀλλ' ἀφίνει τὸν καθένα εἰς τὴν θέλησίν του. Διότι, ἀφοῦ ὑπόσχεται βασιλείαν οὐράνιον εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτὸν, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῇ βίαν· ἀφοῦ διὰ καλὸν μᾶς προσκαλεῖ, ἀρκεῖ νὰ εἴπῃ ἀπροσδιορίστως, « εἰ τίς θέλει. » Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εὐραστεῖται εἰς τὰ ἐκ προαιρέσεως γινόμενα ἀπὸ ἡμᾶς καλὰ, ὅχι δὲ καὶ εἰς τὰ ἐξ ἀνάγκης.

Τρία τινὰ λοιπὸν διατάσσει ὁ Κύριος εἰς τὸν θέλοντα νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Πρῶτον νὰ ἀρνηθῇ ὁλότελα τὸν ἑαυτὸν σου· ὃ ἐστὶ νὰ μὴ λυπῇται παντελῶς τὸ σῶμά του, νὰ τὸ ἀφίνη ἀνεπιμέλητον· καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην, νὰ ὑποφέρῃ γενναίως καὶ πείναν, καὶ δίψαν, καὶ ψυχὸς, καὶ καύσιν, καὶ πᾶσαν ἄλλην ταλαιπωρίαν καὶ κακοπάθειαν· διὰ δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν νὰ λαμβάνῃ καὶ διαφόρους βασάνους μέχρι θανάτου. Δεύτερον νὰ σηκώσῃ ἐπάνω του τὸν σταυρὸν του· δὲν διατάσσει μὲ τοῦτο ὁ Κύριος νὰ σηκώσῃ σταυρὸν εἰς τὸν ὥμόν του ὁ θέλων νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἀλλὰ νὰ ᾔηται ὁ τοιοῦτος νεκρὸς μὲν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ζωντανὸς δὲ εἰς τὸν Κύριον. Καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὅστις μέλλει νὰ σταυρωθῇ διὰ κανὲν πταῖσμα, βαστάζει σταυρὸν εἰς τὸν ὥμόν του καὶ περιπατεῖ τρέμων καὶ περιμένων τὸν θάνατον, παρομοίως καὶ οὗτος νὰ περιμένῃ τὸν θάνατον τόσον, ὥστε νὰ στοχάζεταιτι ὅτι δὲν θὰ ζῇτεῖ ἕως εἰς τὸ ἑσπέρας τὴν ἡμέραν, οὔτε ἕως εἰς τὸ πρωὶ τὴν νύκτα. Νὰ ἀποθνήσκῃ καὶ νὰ σταυρώνηται καθ' ἡμέραν, ὅχι τὸν φυσικὸν θάνατον, ἀλλὰ τὸν προαιρετικόν. Προαιρετικὸς δὲ θάνατος εἶναι τὸ νὰ ἀπονεκρόνῃ τὰ πάθη καὶ τὰς ὁρέξεις τοῦ σώματος του, καὶ νὰ καταφρονῇ τὰ κακὰ καὶ ἀπρεπῇ τῆς σαρκὸς θελήματα· καὶ οὕτω τὸ μὲν σῶμα νὰ θανατόνῃ, τὴν δὲ ψυχὴν νὰ ζωοποιῇ. Ἡ ἔννοια τούτου ἀναφαίνεται καλλίτερα εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὅστις περὶ αὐτοῦ λέγει· « Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. » Τρίτον δὲ τὸν διατάσσει νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἔπειτα ἀφόβως καὶ ἀδειλιάστως, καθὼς τὸν ἠκολούθησεν ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος· ὅστις, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, ἐσταυρώθη μὲ τὴν κεφαλὴν κάτω, καὶ τοὺς πόδας ἐπάνω. Καθὼς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅς τις ἔλεγε· « Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; » Καθὼς τὸν ἠκολούθησαν οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες, οἵτινες διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἔχυσαν τὸ αἷμά των·

Καθὼς τέλος πάντων, οἱ Ὅσιοι καὶ Ἀσκηταί, οἵτινες μὲ τὴν ἐγκράτειαν καὶ κακοπάθειαν ἐνέκρωσαν τὸ σῶμά των, διὰ νὰ ἀξιωθῶσι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ νὰ μὴ ζημιωθῶσι τὴν ψυχὴν, τὴν ὁποίαν ἐὰν κολάσῃ τις, δὲν θέλουν τὸν ὠφελῇσι μὴ τε ὅλα τοῦ κόσμου τούτου τὰ ἀγαθὰ, ἐὰν ᾗτο δυνατόν εἰς αὐτὸν ἐδῶ προσκαίρως νὰ τὰ ἀπολαύσῃ, καθὼς ἀκούομεν σήμερον τοῦτο εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον· « Τί γὰρ ὠφελῇσι ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; » Διὰ νὰ κερδήσῃ λοιπὸν τις τὸ πολυτιμότερον ἀφ' ὅλα, δηλαδὴ τὴν ψυχὴν του, καὶ νὰ ἀξιωθῇ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, χρειάζεται νὰ ζῇ ὅχι τρυφῶν, καὶ εὐωχούμενος, καὶ κατακόρως ἀπολαύων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, ἀλλὰ κακοπαθῶν καὶ ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τῆς πολλῆς κακουχίας καὶ σκληραγωγίας, καθὼς ἀλλαχοῦ τὸ λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον· « Στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν. »

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, Ἀδελφοί μου, ἐὰν θέλωμεν νὰ κληρονομήσωμεν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, πρέπει νὰ μὴν ἀγαπῶμεν τὴν καλοπάθειαν τοῦ σώματός μας, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς μας τὴν ὠφέλειαν νὰ ποθῶμεν καὶ νὰ ζητῶμεν. Ἐπειδὴ καλαὶ μὲν μᾶς φαίνονται αἱ ἡδοναὶ καὶ ἀπολαύσεις τοῦ σώματος, διότι δὲν βάλλομεν κατὰ νοῦν τὴν μετὰ θάνατον αἰωνίαν τιμωρίαν· ἀλλ' ὅταν συλλογισθῶμεν ταύτην καλῶς, καθὼς καὶ τὴν μέλλουσαν αἰωνίαν ἡδονὴν καὶ χαρὰν τοῦ Παραδείσου, εὐκόλως ἔπειτα καταφρονούμεν τὰς ἐνταῦθα προσωρινὰς ἡδονάς. Ὅταν ὀχυρώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας μὲ τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, εὐκόλως νηστεύομεν καὶ ἐγκρατευόμεθα. Διότι ὁ Σταυρὸς εἶναι δύναμις καὶ στερῆμα τῶν ἀγαθῶν ὅλων. Μὲ αὐτὸν τελειοῦνται ὅλα τὰ μυστήρια τῆς πίστεώς μας. Μὲ αὐτὸν οἱ ἱερεῖς λειτουργοῦσιν, οἱ Ἀρχιερεῖς χειροτονοῦσι, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἱερατικὴν πράξιν ἐκτελοῦσι. Καὶ ἡμεῖς λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, ἐὰν θέλωμεν νὰ φεύγωσι μακρὰν ἡμῶν οἱ Δαίμονες, καὶ νὰ μὴ πλησιάζωσιν ὁλοτελεῖα εἰς ἡμᾶς, ἅς μεταχειρίζομεθα τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἡμεθα ἀβλαβεῖς ἀπὸ παντὸς κακοῦ, ἅς φροντίζωμεν νὰ κάμνωμεν τὸν Σταυρὸν μας. Εἰς τὸν δρόμον, αὐτὸν ἅς λαμβάνωμεν συνοδοιπόρον· εἰς τὴν οἰκίαν, αὐτὸν ἅς ἔχωμεν φύλακα· εἰς τὴν θάλασσαν, αὐτὸν ἅς ἔχωμεν βοηθόν. Καὶ συντόμως νὰ εἶπω, εἰς ὅποιονδῆποτε καιρὸν καὶ τόπον κινδυνεύομεν, αὐτὸν ἅς εὐρίσκωμεν πρόχειρον βοηθόν. Χρεωστοῦμεν ὁμῶς νὰ τὸν κάμνωμεν ὅχι ὅπως τύχη καὶ ἀσυλλογίστως, καθὼς τὸν κάμνωμεν εἰς περισσότεροι,

ἀλλ' ἀφοῦ συνθέσωμεν τοὺς τρεῖς πρώτους δακτύλους, εἰς τύπον τῶν τριῶν προσώπων τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, τοὺς δὲ ἄλλους δύο φυλάξωμεν σφαιριστοὺς, νὰ τοὺς θέτωμεν πρῶτον εἰς τὸ μέτωπον, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν κοιλίαν, εἰς σημεῖον τοῦ ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς κατέβη εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐπομένως εἰς τὸν ἄδην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἠλευθέρωσε τὰς ψυχὰς τῶν δικαίων. Ἐπειτα νὰ τοὺς θέτωμεν εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον πρῶτον, καὶ τελευταῖον εἰς τὸν ἀριστερόν, εἰς σημεῖον τοῦ ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασίν του ὁ Κύριος ἀνελήφθη εἰς οὐρανοὺς, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, καὶ πάλιν εἰς τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν θέλει στήσει τοὺς μὲν δικαίους ἐκ δεξιῶν, τοὺς δὲ ἁμαρτωλοὺς ἐξ ἀριστερῶν. Καὶ μὲ τὸν τοιοῦτον Σταυρὸν τὸν παρακαλοῦμεν νὰ στήσῃ καὶ ἡμᾶς ἐκ δεξιῶν μὲ τοὺς δικαίους, καὶ ὅχι ἐξ ἀριστερῶν μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Αὐτὸ σημαίνει ὁ Σταυρὸς, Ἄδελφοί μου, ὅταν τὸν κάμνωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας διὰ τοῦτο χρεωστοῦμεν νὰ τὸν κάμνωμεν καθὼς πρέπει, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐνεργῇ καὶ ἡ δύναμίς του. Μὲ ἄλλον δὲ τρόπον ἐὰν τὸν κάμνωμεν, σείοντες δηλαδὴ τὴν χεῖρα, καὶ θέτοντες αὐτὴν ἀδιαφόρως, ἄλλοτε κατὰ τὸν ὦμον, καὶ ἄλλοτε κατὰ τὴν κοιλίαν, φαινόμεθα μὲ τοῦτο ὅτι περιπαίζομεν καὶ τὸν Σταυρὸν, καὶ τὸν εἰς αὐτὸν προσπαγέντα Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἀντὶ νὰ ἐξιλεώσωμεν τὸν Θεόν, τὸν παροργίζομεν ἔτι μᾶλλον μὲ τοιοῦτον Σταυρόν. Ἄς προσέχωμεν λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, διὰ νὰ κάμνωμεν τέλειον καὶ ἀληθινόν τὸν Σταυρόν μας· καὶ ἂν ἕως τώρα ἀπὸ ἀμάθειάν μας τὸν ἐσυνηθίζωμεν κακῶς, εἰς τὸ ἐξῆς ὁμῶς ἅς φροντισώμεν νὰ τὸν κάμνωμεν κατὰ τὴν προρρήθεισαν ὁδηγίαν. Οὕτω δὲ προσκυνοῦντες, ἅς καταφιλήσωμεν καὶ ἀσπασθῶμεν τὸν σήμερον παρουσιασθέντα εἰς ἡμᾶς πολυπόθητον καὶ τίμιον Σταυρόν· ὅπως ἐνδυναμωθέντες μὲ τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ βοήθειαν, διέλθωμεν προθύμως τὸν ὑπόλοιπον τῆς νηστείας καιρὸν, καὶ ἀξιωθῶμεν ἀπολαῦσαι ἐνταῦθα μὲν τοῦ αἰσθητοῦ Πάσχα, τῆς λαμπροφόρου δηλαδὴ Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἐκεῖ δὲ τοῦ νοητοῦ Πάσχα, δηλαδὴ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Δ'. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Περὶ Ἐξομολογήσεως.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, μᾶς διηγεῖται σήμερον, Ἀδελφοί μου, ὅτι ἓνας Πατὴρ ἔφερε πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱόν του, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον καὶ πρῶτον μὲν παρισταίνει εἰς αὐτὸν τὰ ὅποια πάσχει ὁ υἱὸς του ἀπὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα, ἔπειτα δὲ καὶ παραπονεῖται ὅτι τὸν ἔφερε καὶ εἰς τοὺς μαθητάς του διὰ νὰ τὸν ἰατρεύσωσιν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησε, καὶ φαίνεται ὅτι διὰ νὰ μὴ βλέπη τὴν ἀπιστίαν των, καὶ ἀκούη τὰς βλασφημίας των, ἐπεθύμει τὸ συντομώτερον τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἠλεγξεν αὐτὸν καὶ ὅλους κοινῶς τοὺς Ἰουδαίους, λέγων· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη! ἕως πότε θὰ σᾶς ὑποφέρω, ἀχάριστοι, βλέπων τὴν ἀπιστίαν σας, καὶ ἀκούων τὰς βλασφημίας σας; Ἐνῷ δηλαδὴ αἰτία τοῦ νὰ μὴ θεραπευῖται αὐτὸς εἶναι ἡ ἀπιστία σας, κατηγορεῖτε ἔπειτα καὶ ὀνειδίζετε τοὺς Ἀποστόλους μου ὅτι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν θεραπεύσωσιν; Ἐπειτα δεικνύων εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπομονὴν του καὶ μακροθυμίαν, ὡς συμπαθὴς καὶ φιλόανθρωπος Θεός, τοῖς λέγει· φέρετέ μοι τὸν ἄρρωστον. Ἀφοῦ δὲ ἔφερον αὐτὸν καὶ τὸν εἶδεν, εὐθὺς τὸν ἐτάραξε τὸ δαιμόνιον, καὶ πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἐκυλίετο ἀφρίζων. Ἠρώτησε δὲ τὸν πατέρα του ὁ Ἰησοῦς, Πόσος καιρὸς ἦτον ἀφ' οὗτου ἤλθεν εἰς αὐτὸν τὸ δαιμόνιον; Ὁ πατὴρ τῷ εἶπε, παιδιόθεν· καὶ πολλάκις τὸν ἔρριψεν εἰς τὸ πῦρ καὶ εἰς τὰ ὕδατα διὰ νὰ τὸν θανατώσῃ· ἀλλ' εἶτι δύνασαι, σπλαγχνίσου μας καὶ βοήθησον. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔκαμνε τὴν ἐρώτησιν περὶ τοῦ πόσον καιρὸν ἐπάσχεν ὁ υἱὸς του, ὅχι διότι δὲν ἐγνώριζεν, ἀλλὰ διὰ ταπεινοφροσύνην ἔκαμε, παρομοίως καὶ τὴν θεραπείαν ὅχι μὲ ἀνθρωπαρέσκειαν κάμνει, λέγων, ὅτι ἡ πίστις αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὸν πάσχοντα, καὶ ὅχι ἡ ἰδική του δύναμις. Τότε ὁ πατὴρ τοῦ παιδὸς ἐβόησε· « Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ »· τοῦτέστι, τὴν ὀλίγην μου πίστιν ὥς βοηθήσῃ καὶ ἀναπληρώσῃ ἡ ἰδική σου χάρις καὶ δύναμις. Ἐπειτα ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν ἐπετίμησε δεσποτικῶς τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα καὶ εἶπε· « Πνεῦμα ἄλαλον καὶ κωρὸν, ἐγὼ σὲ προστάσσω νὰ ἐξέλθῃς καὶ νὰ μὴ εἰσέλθῃς πλέον εἰς αὐτόν. » Τότε τὸ δαιμόνιον ἐφώναξε, καὶ ἐτάραξε δυνατὰ τὸν νέον, καὶ ἔπειτα ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτόν, ἀφοῦ τὸν ἄφησεν ὡς νεκρόν. Ἀλλ' ὁ Κύριος ἐζώωσε καὶ ἤγειρεν αὐτόν μετὰ τὴν θεοπρεπῆ καὶ μεγάλην του δύναμιν. Μετὰ ταῦτα ἠρώτησαν κατ' ἰδίαν τὸν Χριστὸν οἱ Ἀπόστολοι. Διὰ τί αὐ-

τοὶ δὲν ἡδυνήθησαν νὰ ἐκβάλλωσι τὸ δαιμόνιον; Καὶ εἶπεν εἰς αὐτοὺς· «Τοῦτο τὸ γένος δὲν ἐξέρχεται, παρὰ μὲ Προσευχὴν καὶ Νηστείαν.» Αὕτη εἶναι ἡ ὑπόθεσις τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, τὴν ἐποίαν ἐν συντόμῳ διηγηθεῖς, λέγω προσέτι καὶ τὰ ἐξῆς.

Πᾶς ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπος, Ἀδελφοί μου, ὁμοιάζει τὸν ἄνωθεν δαιμονιζόμενον· ἔχει δηλαδὴ πνεῦμα ἄλαλον καὶ κωφόν· ἄλαλον πνεῦμα ἔχει, διότι δὲν λαλεῖ· κωφόν διότι δὲν ἀκούει. Διὰ τοῦτο ὁ τοιοῦτος δὲν θεραπεύεται, ἀλλὰ πάσχει τὸ ὅποσον καὶ ὁ ἀσθενής. Ἐπειδὴ καθὼς ἐκεῖνος ὅταν δὲν λαλή, ὅταν δὲν ἐκφράζηται δηλαδὴ εἰς τὸν ἱατρὸν τὴν ἀσθενειάν του καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆς, ὅταν προσέτι δὲν ἀκούῃ τὴν ὁδηγίαν του, καὶ δὲν δέχεται τὰ παρ' ἐκείνου διδόμενα ἱατρικὰ, ἢ ταχέως ἀποθνήσκει, ἢ δυσκόλως θεραπεύεται· παρομοίως καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς· μὴ λαλῶν, μὴ ἐξαγορευόμενος δηλαδὴ εἰς τὸν πνευματικὸν ἱατρὸν, μὴ ἀκούων προσέτι τὰς σωτηριώδεις συμβουλὰς ἐκείνου, μένει αἰωνίως ἀθεράπευτος, ἥτοι ἀσυγχώρητος, καὶ ἀποθνήσκει ψυχικῶς. Ἐνῷ λοιπὸν ὁ ἁμαρτωλὸς ἔχει ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, πρέπει καὶ νὰ μὴ ζητῇ τὴν θεραπείαν του; πρέπει νὰ ἀφήσῃ τὴν ψυχὴν του νὰ θανατωθῇ; Εἰς τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν ἐπληροφορήθημεν ἴσως, Ἀδελφοί μου, πόσον ἀναγκαῖον καὶ προτιμητέον εἶναι τὸ νὰ κερδίτῃ τις ἡγουν νὰ σώσῃ τὴν ψυχὴν του, μὲ τὰ ὅποια λέγει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον· «Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ;» τοῦτέστι ποῖαν ὠφέλειαν θέλει λάβει ἓνας ἄνθρωπος, ἐὰν κερδήσῃ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; Ἐὰν δηλαδὴ κατακτήσῃ τις ἐδῶ προσκαίρως ὅλην τὴν οἰκουμένην ὡς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἐὰν ἀποκτήσῃ πολυταλάντους θησαυροὺς ὡς βασιλεὺς τῆς Λυδίας Κροῖσος, ἐὰν ἔχῃ ἄμικτον δυστυχίας εὐτυχίαν, καὶ πάντα τοῦ Κόσμου τούτου τὰ ἀγαθὰ, ποῖον ὠφελος θέλει ἔχει ἐκ τούτων ὁ τοιοῦτος, ὅταν ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὅταν θανατώσῃ αὐτὴν αἰωνίως;

Διὰ νὰ κερδήσῃ λοιπὸν ὁ ἁμαρτωλὸς τὴν ψυχὴν του, χρειάζεται νὰ ἀποδιώξῃ τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα. Τίνι δὲ τρόπῳ δύναται νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπ' αὐτό; μᾶς τὸ λέγει ὁ ἴδιος Ἰησοῦς Χριστός· μὲ τὴν προσευχὴν δηλαδὴ καὶ τὴν νηστείαν. Νηστεύων ἄρα καὶ προσευχόμενος ὁ ἁμαρτωλὸς, χρειάζεται νὰ δέηται τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ ἐκβάλῃ τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμά του· διὰ νὰ λύσῃ τὸν δεσμὸν τῆς γλώσσης του, καὶ ν' ἀποδιώξῃ τὴν κωφότητά του· διὰ νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ ἐξαγορευθῇ ἀνεμποδίστως καὶ ἐλευθέρως εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ νὰ ἀκούσῃ προθύμως καὶ μετὰ προ-

στοχῆς τὰς νοουθεσίας του. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡμᾶς, Ἀδελφοί μου, ὡς ἁμαρτωλοὺς ταραττεῖ τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἃς προσπαθήσωμεν νὰ τὸ ἀποδιώξωμεν μὲ τὴν προσευχὴν καὶ νηστείαν. Καὶ οὕτως ἐλευθερωθέντες ἀπ' αὐτό, ἃς ἐξαγορευθῶμεν καὶ ὁμολογήσωμεν τὰ κρύφια μας πταίσματα ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς· διότι αὐτὸς εἶναι ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅσα αὐτὸς συγχωρήσῃ εἶναι συγχωρημένα καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲ ἔχωμεν πολλὰ καὶ μεγάλα ἁμαρτήματα, Ἀδελφοί μου, καὶ στοχαζώμεθα ὅτι δὲν εἴμεθα συγχωρήσεως ἄξιοι, πάλιν δὲν πρέπει νὰ πίπτωμεν εἰς ἀπελπισίαν καὶ ἀπόγνωσιν διότι δὲν εἶναι καμμία ἁμαρτία τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ νικᾷ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ πανοικτίρμονος Πατρὸς μας. Ἐχομεν πλείστα παραδείγματα, ἐκ τῶν ὁποίων μανθάνομεν καὶ πληροφορούμεθα, ὅτι ὅσον μεγάλως καὶ ἂν σφάλῃ τις, πάλιν συγχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅταν δεῖξῃ ἀληθῆ καὶ καθαρὰν μετάνοιαν.

Ὁ προφῆτὰναξ Δαβὶδ, σὰς εἶπον καὶ ἄλλοτε, Ἀδελφοί μου, ἔκαμε διπλὴν παρανομίαν καὶ ταύτην μεγαλωτάτην· μοιχείαν δηλαδὴ καὶ φόνον· μ' ὅλον τοῦτο, μετανόησας ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας, ἐσυγχωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου Νάθαν. Ἐπειτα ποῖος ἄλλος, ὅσον μεγάλως καὶ ἂν ἤμαρτε, δὲν ἐσυγχωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐδειξεν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν μετάνοιαν; Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος, δὲν ἔκαμε τὴν πλεονεχίαν ἁμαρτίαν, ἀρνήθεις ἐκ τρίτου τὸν διδάσκαλόν του Ἰησοῦν Χριστόν; Ἀλλ' ἐπειδὴ μετενόησε καὶ ἐκλαυσε πικρῶς διὰ τὴν ἁμαρτίαν του, ὅχι μόνον τὸν ἐσυγχώρησεν ὁ Κύριος, θεραπεύσας μετὰ τὴν ἀνάστασιν του τὴν τριττὴν αὐτοῦ ἀρνήσιν, μὲ τὴν τριττὴν ἐρώτησιν, τὴν ὁποίαν τῷ ἔκαμε, καὶ πρωτεπίσκοπον τὸν ἀπέδειξε, δώσας εἰς αὐτὸν τὴν φροντίδα τοῦ ποιμένειν. Ἡ μιὰρὰ ἐκείνη καὶ παμβέβηλος Πόρνη, δὲν ἔλαβε τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν της, εὐθὺς ἅμα προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; Τὸν περιβόητον ἐκεῖνον Ληστήν, ὅστις ἐσταυρώθη πλησίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐσυγχώρησεν εὐθὺς ὅτε μετενόησε καὶ εἶπε « Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου; » δὲν εἶπεν εἰς αὐτόν ὁ Κύριος, ἀφ' οὗ εἶδε τὴν μετάνοιάν του, « Ἀμήν, λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῇ Παραδείσῳ; » Ἐπειτα διὰ τί νὰ μὴ τρέχωμεν ἡμεῖς εἰς τὸν πνευματικὸν πατέρα, ἐν ᾧ γνωρίζομεν ὅτι ὡς ἐπίτροπος τοῦ Θεοῦ, θέλει μᾶς συγχωρήσει ἐξάπαντος, ὅσον μεγάλως καὶ ἂν ἐπταίσαμεν; Διὰ τί νὰ περιμένωμεν τὴν μεγάλην ἐβδομάδα διὰ νὰ ἐξομολογηθῶμεν; Θα ζήσωμεν ἄρά γε ἕως τότε; Ἐνδέχεται νὰ ἀποθάνωμεν καὶ σήμερον ἢ αὔριον, ἢ καὶ

μεθαύριον, καὶ κατὰ τὸν Εὐαγγελικὸν λόγον, « Οὐδεὶς γινώσκει τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ οὐὶὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται » Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἡμεθα πάντοτε ἑτοιμοὶ, καὶ καθ' ἑκάστην σχεδὸν νὰ ἐξομολογώμεθα, διότι καὶ καθ' ἡμέραν ἀμαρτάνομεν; Καὶ πῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ σώσωμεν τὸ πολυτιμότερον ἀφ' ὅλα, δηλαδὴ τὴν ψυχὴν μας, ἀφοῦ ἀμελήσωμεν νὰ ἐξομολογηθῶμεν, καὶ νὰ δεῖξωμεν μίαν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν μετάνοιαν;

Ὅτι λοιπὸν ἀναγκαία πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν εἶναι πρὸ πάντων ἡ συχνὴ ἐξομολόγησις, ἱκανῶς ἴσως πληροφορούμεθα ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ῥηθέντων. Λεῖπεται δὲ ἤδη νὰ διαλάβωμεν καὶ περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ ἐξομολογώμεθα· διότι ὑπάρχει καὶ τρόπος, καθ' ὃν ἐξομολογούμενός τις, ὅχι μόνον δὲν συγχωρεῖται, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον καταδικάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον μεταχειρίζονται, ὅσοι δὲν ἐξομολογοῦνται μὲ ταπεινώσιν καὶ συντριβὴν καρδίας, ἀλλὰ, διὰ νὰ ἀθωώνωνται αὐτοὶ, ἀποδίδουσι τὴν αἰτίαν τῆς ἀμαρτίας των εἰς τοὺς ἀδελφούς των, εἰς τοὺς γονεῖς των, ἢ εἰς ἄλλον τινά. Τοιαύτη λοιπὸν ἐξομολόγησις, ὅχι μόνον δεκτὴ δὲν εἶναι εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ προσέτι καὶ μισητὴ. Ἀποδείξεις δὲ τῶν λεγομένων εἶναι ἡ ἐξῆς· Ἡμαρτον καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν, ὅτε ἦσαν εἰς τὸν Παράδεισον, φαγόντες ἀπὸ τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν καὶ ἐπειδὴ δὲν ὡμολόγησαν πταίστην τὸν ἑαυτὸν των, ἀλλ' ὁ μὲν Ἀδὰμ ἀπέδωκε τὴν κατηγορίαν εἰς τὴν Εὐάν, τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκε σύντροφον ὁ Θεός, ἡ δὲ Εὐά ἐρρίψε τὴν ἀφορμὴν εἰς τὸν Ὅφιν, διὰ τοῦτο ἐξωρίσθησαν τοῦ Παραδείσου, καὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον. Καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ λοιπὸν, Ἀδελφοί μου, ἐὰν εἴπωμεν εἰς τὸν πνευματικόν, ὅτι ὁ δεῖνα μᾶς παρεκίνησεν εἰς τοῦτο, καὶ ἡ δεῖνα ἔγεινεν αἰτία τοῦ κακοῦ, ἐὰν δηλαδὴ ἀποδώσωμεν τὴν αἰτίαν τῶν ἀμαρτιῶν μας εἰς ἄλλους, καὶ ὅχι εἰς τὸν ἑαυτὸν μας, τότε φαινόμεθα ὅτι ἀθωόνομεν μόνοι τὸν ἑαυτὸν μας ὡς ὁ Φαρισαῖος, καὶ ἐπομένως γινόμεθα ἀξιοκατάκριτοι ὡς ἐκεῖνος, καὶ ἐξοριζόμεθα τοῦ Παραδείσου ὡς οἱ πρωτόπλαστοι.

Διὰ τοῦτο ὅταν ἐξομολογώμεθα, Ἀδελφοί μου, ἅς μὴ ρίπτωμεν τὴν αἰτίαν καὶ ἀφορμὴν τῶν ἀμαρτημάτων μας εἰς ἄλλους, ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν μας ἅς τὴν ἀποδίδωμεν. Ἀς ὁμολογώμεν ἐλευθέρως καὶ χωρὶς ἐντροπὴν ὅλα τὰ πταίσματά μας, ἐὰν θέλωμεν νὰ συγχωρηθῶσιν. Ἡ ἀμαρτία, Ἀδελφοί μου, εἶναι ὡς μία λέπρα, τὴν ὁποίαν καθαρίζομεν ὅταν ὑπάγωμεν καὶ τὴν δεῖξωμεν εἰς τὸν πνευματικὸν ἱερέα. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, θέλων νὰ θεραπεύσῃ τοὺς δέκα λεπροῦς ἀνδρας, τοὺς ἔστειλε νὰ δεῖξωσι τὴν λέπραν τοῦ ἑαυτοῦ των

εἰς τοὺς ἱερεῖς, καθὼς τοῦτο φαίνεται εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον « Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. » Τοῦτο δὲ τοῖς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅχι διότι δὲν ἠδύνατο αὐτὸς νὰ τοὺς θεραπεύσῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς ὅτι εἰς τοὺς ἱερεῖς ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν νὰ θεραπεύωσι πᾶσαν ἀσθένειαν ψυχῆς τε καὶ σώματος. Ὅθεν ἂς ὑπάγωμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ πνευματικούς ἡμῶν πατέρας, καὶ ἂς φανερώσωμεν ὅλοι τὰ πάθη μας, διὰ νὰ λάβωμεν τὴν ἴασιν. Ἄς εἰπώμεν εἰς αὐτοὺς πάντα τὰ ἁμαρτήματα μεγάλα τε καὶ μικρά, καὶ ἂς δείξωμεν πλέον μίαν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν μετάνοιαν, διὰ νὰ λάβωμεν τελείαν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπομένως νὰ ὑποδεχθῶμεν καὶ νὰ μεταλάβωμεν ἀξίως αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Σωτῆρά μας, ὃ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ Ε΄. ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

*Διαλαμβάνων ὅτι πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπλῶς
τὰ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς.*

Εἰς τὴν σημερινὴν ὑπόθεσιν τοῦ Εὐαγγελίου βλέπομεν, Ἀδελφοί μου, ὅτι μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων του, συνέβη. ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συμβαίνει καὶ εἰς τὰ μικρὰ παιδία, τὰ ὅποια ὡς μωρὰ καὶ ἀνόητα διὰ τὴν ἡλικίαν των, ζητοῦσιν ἀπὸ τοῦς γονεῖς των, ὅχι συμφέροντα καὶ ὠφέλιμα πράγματα, ἀλλ' ἐπιβλαβὴ καὶ ἀνάρμοστα. Ταῦτα δὲ ὅχι μόνον δὲν τοῖς δίδουσιν οἱ γονεῖς των, ἀλλὰ καὶ παντοιοτρόπως προσπαθοῦσι διὰ νὰ ἐκβάλωσιν ἀπ' αὐτὰ τὴν παιδικὴν καὶ σφαλερὰν γνώμην των, ὡς βλαβεράν καὶ ἐπικίνδυνον. Λοιπὸν καὶ ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους τινὲς, ὡς ἀφώτιστοι εἰσέτι καὶ μὴ ἐννοοῦντες τὰ λεγόμενα παρὰ τοῦ Διδασκάλου, ἐζήτησαν παρ' αὐτοῦ πράγματα, τὰ ὅποια τοῖς ἐφαίνοντο μὲν ὡς καλὰ καὶ συμφέροντα, δὲν ἦσαν ὁμῶς κατ' ἀλήθειαν τοιαῦτα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ὅχι μόνον δὲν ἐπήκουεν εἰς τὰς ἀνοήτους αἰτήσεις αὐτῶν, ἀλλὰ προσέτι καὶ τοὺς ὠνειδίξε δι' αὐτάς, τὸν μὲν κορυφαῖον τῶν Ἀποστόλων Πέτρον, ὀνομάσας ἄλλοτε Σαταναῖν, διότι τὸν ἐσυμβούλευε νὰ μὴ παραδοθῇ εἰς θάνατον, ἀλλὰ νὰ διαμένῃ εἰς τὸ Θαβώριον Ὅρος, τοὺς δυο δὲ προκρίτους μαθητάς του σήμερον ὀνειδίσας καὶ εἰπὼν « Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. » Ἄς

εἰπώμεν δὲ καὶ λεπτομερέστερα τὴν σημερινὴν τοῦ Εὐαγγελίου ὑπόθεσιν.

Ὅτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς προεῖπεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰ μέλλοντα νὰ τῷ ἀκολουθήσωσιν ὅταν ὑπάγῃ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ δειλιάσωσι παντελῶς ἢ ἀπιστήσωσιν ὅταν ἰδῶσιν αἰφνιδίως τὰ παθήματά του χωρὶς νὰ τοῖς τὰ προεῖπῃ, οἱ δύο μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, ὡς μὴ φωτισθέντες εἰσέτι ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ ἐννοοῦντες καλῶς τὰ λεγόμενα, ἐνόμισαν ὅτι ὁ Διδάσκαλος πορεύεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ βασιλεῦσῃ. Ὡς δὲ φιλόδοξοι λοιπὸν καὶ ἀγαπῶντες τὰ πρωτεῖα, πρῶτον μὲν ἔβαλον τὴν μητέρα των διὰ νὰ μεσιτεύσῃ εἰς αὐτόν, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ ἴδιοι παρουσιασθέντες εἶπον· Διδάσκαλε, θέλομεν νὰ μᾶς κάμῃς τὸ ὅποιον σοῦ ζητοῦμεν. Τί θέλετε; τοὺς ἠρώτησεν ὁ Κύριος· θέλομεν, τῷ εἶπον, ὅταν βασιλεύσης, νὰ θάλλῃς τὸν ἕνα ἀπὸ ἡμᾶς νὰ καθισῇ ἐκ δεξιῶν σου, καὶ τὸν ἄλλον ἐξ ἀριστερῶν.

Βλέπετε, Ἀδελφοί μου, τί ἄκαιρον καὶ ἀνάρμοστον ζήτημα τοῦ ἔκχμνον οἱ υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου; Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῖς ἔλεγεν ὅτι ἀναβαίνει εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ λάβῃ θάνατον ὑπὲρ ἡμῶν, αὐτοὶ δὲ νομίζοντες ὅτι ἐμελλε νὰ βασιλεύσῃ ἐκεῖ, ἐζήτουν ὡς ἀνόητοι πρωτοκαθεδρίας καὶ τιμὰς· διὰ τοῦτο καὶ τοῖς εἶπεν· « οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε »· δὲν ἐξεύρετε δηλ. τί ζητεῖτε. Τοιοῦτον συμβαίνει καὶ εἰς πολλοὺς ἐξ ἡμῶν τὴν σήμερον, Ἀδελφοί μου, ζητοῦντας ἀνοήτως παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄλλος μὲν τιμὰς καὶ δόξας, ὡς οἱ ἄνωθεν υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, ἄλλος δὲ πλοῦτον, ἄλλος ζωὴν πολλήν, ἄλλος τέκνον ἀρσενικόν, καὶ ἄλλος ἄλλο τι, τὰ ὅποια φαίνονται μὲν εἰς τοὺς πολλοὺς ὡς συμφέροντα καὶ ὠφέλιμα, πολλάκις ὁμῶς τὰ τοιαῦτα γίνονται καὶ ἐπιβλαβῆ· Ἐπειδὴ ὁ ἰδιώτης καὶ πλούσιος, ὅστις ζῇ μὲν ἡσυχῶς καὶ εὐχαρίστως, ζητεῖ δὲ καὶ ἀξίωμα, ἀφοῦ τὸ λάβῃ, ἐνδέχεται νὰ μισηθῇ καὶ ἐπιβουλευθῇ ἀπὸ πολλοὺς. Ὁ πτωχὸς, ἀφ' οὗ πλουτήσῃ, ἐνδέχεται νὰ θανατωθῇ ἀπὸ λησῆας, ἢ νὰ παρακινήθῃ εἰς τὴν κακίαν ἐξ αἰτίας τοῦ πλούτου. Ἐκεῖνος ὅστις ζητεῖ πολυζωίαν, ἐνδέχεται μὲ τὴν πολυκαιρίαν νὰ αὐξήσῃ τὰ ἁμαρτήματά του, καὶ ἐπομένως νὰ κολλασθῇ. Ὁ ζητῶν τέκνον ἀρσενικόν, ἐνδέχεται εἰς τὸ γῆράς του νὰ κακοπαθῇ ἀπ' αὐτό· καὶ ὅ,τι ἄλλο ἂν ζητῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν Θεὸν ὡς ὠφέλιμον, ἐνδέχεται νὰ τῷ γεινῇ βλαβερόν. Ζητοῦντες λοιπὸν τὰ τοιαῦτα καὶ ἡμεῖς δὲν ἐξεύρομεν τί ζητοῦμεν. Καὶ διὰ νὰ πληροπορηθῇτε καλῶς, Ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐξεύρει τί νὰ ζητήσῃ, ἀκούσατε τί συνέβη πρὸς τὸν ὅσιον Δαυιδ.

Ἀπερχόμενος πολλάκις ἀπὸ τὴν σκήτην τοῦ εἰς τὴν Θηβαίδα ὁ Ὅσιος οὗτος, διὰ νὰ πωλῇ τὸ ἐργόχειρόν του, ἐφιλοξενεῖτο πάντοτε ἀπὸ ἑνα πετροκόπον ὀνομαζόμενον Εὐλόγιον, ὅστις εἶχε τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ νηστεύῃ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, μ' ὅλον ὅτι ἡ ἐργασία του ἦτο βαρεία, καὶ τὸ ἐσπέρας νὰ ὑποδέχεται καὶ φιλεῖν τοὺς ξένους καὶ πτωχοὺς, ἐξοδεύων ὅσα χρήματα ἐλάμβανε δι' ἡμερησίον του μισθόν. Τὰ ψυχροφελέστατα ταῦτα καὶ θεάρεστα ἔργα τοῦ Εὐλογίου βλέπων ὁ ὅσιος Δανιήλ, ἐνόμισεν ὅτι ἀφοῦ ὁ Εὐλόγιος ἔκαμε τοιαῦτα καλὰ χωρὶς νὰ ἔχῃ πλούτον, ἐάν ἦτο πλούσιος, ἤθελε κάμει ἐξάπαντος πολὺ περισσότερα καὶ μεγαλύτερα καλὰ. Ὅθεν ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων, νηστεύων πολλὰς ἐβδομάδας, διὰ νὰ δώσῃ πλούτον εἰς τὸν Εὐλόγιον. Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσιν ἡμερῶν, δεόμενος ὑπὲρ τοῦ Εὐλογίου ὁ ὅσιος Δανιήλ, καὶ κοιτόμενος ἀπὸ τὴν πείναν, βλέπει ἕνα ἐνδοξον καὶ σεβάσμιον ἄνδρα, ὅστις τῷ λέγει «Τί ἔχεις Δανιήλ καὶ κοίτεσαι;» Ἀπεφάσισα νὰ μὴ φάγω, εἶπεν ὁ Ὅσιος, ἕως ὅτου ἐπακούσῃ τῆς δεήσεώς μου ὁ Κύριος, ὥστε νὰ πλουτίσῃ τὸν Εὐλόγιον, διὰ νὰ ἐλεῇ τοὺς πτωχοὺς περισσότερον. Ὁ φαινόμενος τῷ εἶπε· «Καὶ τί φροντίζεις σὺ διὰ τὸν Εὐλόγιον; Διὰ νὰ δοξασθῇ δι' αὐτοῦ τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, τὸν εἶπε· «Γίνεσαι ἐγγυητὴς περὶ τῆς ψυχῆς του ἐάν πλουτήσῃ;» τῷ εἶπεν ὁ φαινόμενος· Μάλιστα, εἶπεν ὁ Δανιήλ· ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυῶμαι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς κρίσεως. Ταῦτα εἰπὼν ἀνοήτως ὁ Ὅσιος, τῷ ἐράνην ὅτι εὗρεθῇ εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, καὶ ὅτι ἕνας νέος ἐκάθητο εἰς τὸν λίθον τοῦ μνήματος, καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ὁ Εὐλόγιος. Ὁ φαινόμενος νέος ἠρώτησε τὸν Δανιήλ· «Σὺ ἔγινες ἐγγυητὴς τοῦ Εὐλογίου;» Μάλιστα εἶπεν ὁ Δανιήλ. Τότε βλέπει δύο νέους, οἵτινες ἐγέμισαν ἀπὸ χρήματα τὸν κόλπον τοῦ Εὐλογίου. Ταῦτα δὲ ἰδὼν ὁ Δανιήλ, ἐκατάλαβεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐπήκουσε τῆς δεήσεώς του· καὶ μετ' ὀλίγου ἡμέρας, κτυπῶν εἰς μίαν πέτραν ὁ Εὐλόγιος, εὔρεν ὑποκάτω αὐτῆς θησαυρὸν καθαροῦ χρυσοῦ· τὸν ὅποιον ἰδὼν ὁ Εὐλόγιος, διελογίζετο πῶς νὰ τὸν διαχειρισθῇ, χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ ὁ ἐξουσιαστὴς τοῦ τόπου. Ἦλθε λοιπὸν εἰς τὸν νοῦν του νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, διὰ νὰ μείνῃ μέχρι τέλους ἀγνώριστος. Καὶ ἀφοῦ ἐλάβεν ὅλον ἐκεῖνον τὸν θησαυρον, ὑπῆγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ἐψηφίσθη ἑπαρχος, διότι ἐπρόσφερε πολλὰς δωρεὰς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστίνον καὶ ἀγοράσας ἐν μέγα παλάτιον, ἔζη ἡμερίμνωσ μετὰ δόξαν μεγάλην, καὶ μετὰ πολλὴν ὑπερηφανίαν, λησμονήσας ὅλως διόλου τὴν προτέραν φιλοξενίαν τοῦ καὶ ταπεινώσιν.

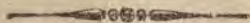
Μετὰ δύο δὲ ἔτη ὁ ἐγγυητὴς αὐτοῦ Δανιήλ, εἶδεν εἰς τὸ ὄραμά του δεδεμένον τὸν Εὐλόγιον, καὶ συρόμενον ἀπὸ ἑνα μαῦρον ἄνθρωπον, καὶ ἐξυπνήσας ἐκατάλαβε τὴν ἔννοιαν. Ὅθεν μεγάλως ἐλυπεῖτο καὶ ἀνεστέναζε διὰ τὴν ὁποίαν ἔδωσεν ἐγγύησιν. Καὶ ἀποῦ ὑπῆγε πάλιν εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ πωλήσῃ τὸ ἐργόχειρόν του, ἠρώτησε διὰ τὸν Εὐλόγιον. Μαθὼν δὲ τὰ συμβάντα εἰς αὐτὸν, ὑπῆγε μὲ πολλὴν του κόπον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου εὗρὼν τὸ παλάτιόν του, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐξερχόμενον μετὰ δόξης καὶ δορυφορίας πολλῆς· « Σὲ παρακαλῶ, Ἐκλαμπρότατε, ἐφώναζε, νὰ μοὶ δώσης ὀλίγην ἀκρόασιν, καὶ νὰ καταδεχθῇς νὰ σοὶ εἰπῶ ἕνα λόγον μυστικόν. » Ἄλλ' ὁ Εὐλόγιος δὲν τὸν ὠμίλησε παντελῶς, καὶ οἱ σωματοφύλακές του μὲ ὄνειδισμοὺς τὸν ἔδειραν καὶ τὸν ἀπεδίωξαν. Ἀποῦ δὲ διέμεινε τέσσαρας ἐβδομάδας ἐξωθεν τοῦ παλατίου του, χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τὸν ὀμιλήσῃ, τέλος πάντων προσέπεσεν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου, δεόμενος μετὰ δακρύων διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν ἐγγύησιν. Μετὰ μακρὰν προσευχὴν, ἀπὸ τὸν κόπον του ἀπεκοιμήθη· βλέπει δὲ εἰς τὸν ὕπνον του πολὺν λαόν, καὶ ἀκούει φωνὴν λέγουσαν οὕτως· Ἡ βασίλισσα ἔρχεται, καὶ ἔλθετε πάντες νὰ τὴν προσκυνήσητε. Τότε ὁ ὁσιος Δανιήλ, ἰδὼν τὴν Βασίλισσαν τῶν ἀπάντων καὶ Θεοτόκον, ἐδόησε πρὸς αὐτὴν Ἐλέησόν με, Δέσποινα, τὸν δεῖλαιον, καὶ ἐλευθερώσόν με ἀπὸ τὴν ἐγγύησιν, τὴν ὁποίαν ἀνοήτως ἔδωσα διὰ τὸν Εὐλόγιον. « Δὲν γίνεται τοῦτο, » εἶπεν ἡ Παναγία. Τότε ἐξυπνήσας ὑπῆγε πάλιν εἰς τὸ παλάτιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐξερχομένου ὁμοίως τοῦ Εὐλογίου, ἔτρεχε κατόπιν αὐτοῦ ὁ Δανιήλ, φωνάζων καὶ παρακαλῶν αὐτὸν διὰ νὰ τῷ δώσῃ ἀκρόασιν. Ὁ δὲ θυρωρὸς ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, καὶ τόσον πολὺ τὸν ἔδειρεν, ὥστε τὸν ἄφησεν ἡμιθανή. Ἀποῦ τέλος πάντων εἶδεν ὅτι τίποτε δὲν κατορθώνει, ἀνεχώρησε περίλυπος διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Βλέπει δὲ πάλιν εἰς τὸν ὕπνον του ὅτι εὗρέθη εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως, καὶ ὅτι ὁ ἴδιος νέος ἐκάθητο εἰς τὸν λίθον τοῦ μνήματος, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν μὲ ἄγριον βλέμμα· « Διὰ τί δὲν τελειόνεις, ἄθλιε, τὴν ὑπόχρείν σου; » Αὐτὸς δὲ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸν φόβον του, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνοίξῃ τὸ στόμα του. Τότε προστάσσει νὰ τοῦ δέσῃ τὰς χεῖρας ὀπίσω, καὶ νὰ τὸν κρεμάσωσιν ὡς κατάδικον· εἶπε δὲ καὶ ταῦτα πρὸς αὐτόν· « Ἐπειδὴ συ ἠθέλησας νὰ φανῇς διακριτικώτερος ἀπὸ ἐμέ, καὶ ἐζήτησας νὰ πλουτήσῃ ὁ Εὐλόγιος, μάθε τώρα μὲ ταύτην σου τὴν τιμωρίαν, νὰ μὴ ζητῇς πλέον πράγματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα εἰς σὲ εἶναι ἄδηλα. » Ἐνῷ δὲ ἐκρεμοῦσαν αὐτόν, βλέπει τὴν Βασίλισ-

σαν τῶν Ἀγγέλων διαβαίνουσιν ἀπ' ἐκεῖ μετὰ δόξης πολλῆς, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐβόησε μετὰ δακρύων· Σπλαγχνίσθητί μοι, Δέσποινά μου Θεοτόκε, καὶ λύτρωσαί με ἀπο τὴν ἐγγύησιν. Εἰς τὴν δέησιν τούτου ἐπικαμφθεῖσα ἡ Κυρία Θεοτόκος, παρεκάλεσε τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ Υἱόν της, διὰ νὰ συγχωρήσῃ τὸ πταῖσμά του. Ὁ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς, εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἰδοὺ τώρα διὰ χάριν τῆς Μητρός μου σὲ συγχωρῶ· φυλάξου ὁμως εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ κάμῃς πλέον παρόμοιον ζήτημα. Ἀφοῦ δὲ ἐπρόσταξε καὶ τὸν ἔλυσαν, τῷ εἶπεν· Ὑπαγε τώρα καὶ ἡσύχαζε εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ ἐγὼ θέλω φέρει τὸν Εὐλόγιον εἰς τὴν προτέραν του θέσιν. Ταῦτα ἰδὼν ὁ ὁσιος Δανιήλ, ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἐξύπνησε, καὶ ἐδόξαζε τὸν Κύριον καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, διότι τὸν ἡλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν ἐγγύησιν. Ὅθεν ὑπῆγεν εἰς τὸ κελλίον του καὶ ἡσύχαζε.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστίνος, καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Ἰουστινιανός, ὅστις τόσον ἐμίσησε τὸν Εὐλόγιον, ὥστε ἐζήτηε νὰ τὸν θανατώσῃ. Ὁ Εὐλόγιος λοιπὸν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸν θάνατον, ἠναγκάσθη διὰ νὰ φύγῃ κρυφίως καὶ νὰ ὑπάγῃ πάλιν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν, ἀφήσας τὸν πλοῦτόν του ἔρημον. Ὑπῆγε δὲ πάλιν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦρε τὰ χρήματα, καὶ πολλὴν ὥραν ἐπετροκόπει, ἐλπίζων νὰ εὑρῇ καὶ ἄλλα, ὁμως ματαιῶς ἐκοπίαζεν. Ἐπειδὴ λοιπὸν κατήντησεν εἰς τὴν προτέραν του πενίαν, ἐπανελάβε διὰ τοῦτο καὶ τὸ πρῶτόν του ἔργον, προσέτι καὶ τὴν θεάρεστον συνήθειαν τοῦ νὰ φιλεῖ τὸ ἐσπέρας τοὺς ξένους καὶ πτωχοὺς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὑπῆγε πάλιν ὁ ὁσιος Δανιήλ εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ὅπου εὗρισκε καὶ ἄλλοτε τὸν Εὐλόγιον, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπὸ τὴν χαρὰν του ἐδάκρυσε, καὶ μεγάλως ἐδόξασε τὸν Θεόν. Ἀφοῦ δὲ συναλλήλως ἐφιλήθησαν, ἔπλυνε πάλιν τοὺς πόδας τοῦ Ὁσίου ὁ Εὐλόγιος, καὶ τὸν ἐφίλευσεν ὡς καὶ πρότερον. Ἐπειτα τὸν ἠρώτησεν ὁ ὁσιος Δανιήλ, εἰς ποίαν κατάστασιν ἦτον, εἰς μεγάλην ἀπορίαν χρημάτων εὗρίσκομαι, πάτερ, τὸν εἶπε καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ δεηθῇς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μοὶ δώσῃ τινὰ βοήθειαν. Ἀμποτε νὰ ἦσο πτωχότερος, Ἀδελφέ μου, τῷ εἶπεν ὁ Δανιήλ. Τότε ἐδιηγῆθη ἐξ ἀρχῆς τὴν ὑπόθεσιν εἰς αὐτόν ὁ Δανιήλ· ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτοῦ καὶ ἐπλούτησε καὶ πάλιν ἐπτώχευσεν. Ὅθεν πολλὴν ὥραν ἐκλαυσαν καὶ οἱ δύο δοξάζοντες τὸν Θεόν. Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ὁσιον Δανιήλ ὁ Εὐλόγιος· Παρακάλεσον πάλιν, πάτερ, τὸν Κύριον διὰ νὰ μοὶ βοηθήσῃ, καὶ σὲ ὑπόσχομαι νὰ μὴ φανῶ πλέον εἰς τὸν εὐεργέτην ἀχάριστος. Ὁ δὲ Ὁσιος τὸν εἶπε· Μὴ περιμένῃς, φίλε μου, ἀπὸ τὸν Κύριον τί περισσότερον, παρὰ μόνον τὴν ἡμε-

ρήσιόν σου δαπάνην ὡς τὸ πρότερον. Καὶ κάλλιον νὰ ὑπάγῃς πτωχὸς εἰς τὸν Παράδεισον, παρά εἰς τὴν Κόλασιν πλούσιος.

Μαθόντες ὅθεν, Ἀδελφοί μου, τὰ ὅποια ἔπαθεν ὁ ὅσιος Δανιὴλ διὰ τὸ ἀνόητον ζήτημά του, ἅς μὴ ζητῶμεν καὶ ἡμεῖς πράγματα, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα δὲν γνωρίζομεν εἰς τι θὰ μᾶς χρησιμεύσωσιν, ἀλλὰ νὰ ζητῶμεν ἀπλῶς τὰ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς γινώσκει κάλλιστα ποῖα εἶναι τὰ συμφέροντα εἰς ἡμᾶς. Ἡμεῖς ἐνδεχόμενον νὰ ἤμεθα ἡπατημένοι, καὶ νὰ ζητῶμεν ὡς ὠφέλιμα τὰ βλαβερά, ἀλλὰ ὁ Θεὸς γινώσκει βεβαίως τί μᾶς ὠφελεῖ. Ἡμεῖς πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν οὐράνιον βασιλείαν του, καὶ ὁ Θεὸς φροντίζει ἔπειτα καὶ μᾶς δίδει ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καθὼς ὁ ὁσῖος Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς τὸ λέγει «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ἡμῖν.» Πῶς δὲ δυνάμεθα νὰ κληρονομήσωμεν αὐτήν; μὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους· μὲ τὴν ταπεινῶσιν δηλαδὴ, καθὼς τὸ ἐπληροφορήθημεν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, καὶ καθὼς σήμερον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ὑπόσχεται εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον· «Ὅστις θέλει νὰ γένῃ πρῶτος, λέγει, καὶ συγκαθέδρῳ εἰς τὴν βασιλείαν μου, πρέπει νὰ ταπεινῶνται καὶ νὰ γίνῃται μικρότερος ἀπὸ ὅλους.» Μὲ τὴν μετάνοιαν ἢ τὴν ἐξομολόγησιν· καθὼς τοῦτο εἶδομεν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου υἱοῦ, τὸν ὅποιον μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας ἐδέχθη ὁ Θεός· Μὲ τὴν ἐλεημοσύνην, διὰ τῆς ὁποίας εἶδομεν ὅτι ἐλευθεροῦται τις ἀπὸ τὴν Κόλασιν, καὶ προσκαλεῖται πρῶτος εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν· Μὲ τὴν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς μας συμπάθειαν καὶ ἀγάπην, καθὼς μᾶς τὸ βεβαίως αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγων, ὅτι «ἐὰν συγχωρήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς μας, θέλει συγχωρήσῃ καὶ ἡμᾶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ αὐτοῦ.» Μὲ τὴν προσευχὴν τέλος πάντων καὶ μὲ τὴν νηστείαν, τὴν ὁποίαν ἅς σπουδάζωμεν, Ἀδελφοί μου, νὰ τελειώσωμεν καλῶς καὶ θεαρέστως, διὰ νὰ λάβωμεν ἑπαθλον τῆς κατὰ τῶν δαιμόνων νίκης τὸν ἀμαράντινον στέφανον, καὶ νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς οὐρανῶν βασιλείας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΣΙΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΤΡΙΑΚΗΝ ΤΩΝ ΒΑΙΩΝ.

Περὶ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Κοινωνίας.

Ἰδοὺ σὺν Θεῷ, Ἀδελφοί μου, διεπεράσαμεν τὸ ράδιον τῆς τεσσαρακονθημέρου ταύτης Νηστείας, καὶ εὐτυχῶς κατηντήσαμεν εἰς τὴν ἐπιφανῆ καὶ ὑπέρλαμπρον ταύτην ἑορτὴν καὶ ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ λυτρωτὴς τοῦ γένους ἡμῶν, καθεσθῆις ἐπὶ πώλου ὄνου, παρὰ μὲν τῶν ἀκάκων νηπίων καὶ παίδων τῶν Ἑβραίων, ἤκουε τὸ « Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. » προὔπαντῶμενος ὑπ' αὐτῶν μετὰ βαίων καὶ κλάδων φοινίκης· ὑπὸ δὲ τῶν πατέρων αὐτῶν ἐβλασφημεῖτο καὶ ἐπεβουλεύετο διὰ θάνατον ὡς πλάνος καὶ στασιαστὴς. Ὡς μεγάλης μανίας καὶ πωρώσεως τῶν πατέρων! Ὡς ἀγαπητῆς καὶ εὐλογημένης φωνῆς τῶν παίδων! δὲν εἶναι μεγάλης ἀπορίας ἄξιον, Ἀδελφοί μου, τοῦτο, οἱ μὲν μωροὶ δηλαδὴ καὶ μόλις ἱκανοὶ τοῦ νὰ λαλῶσι παῖδες, νὰ τὸν ὀνομάζωσι Κύριον καὶ Βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ δὲ καὶ τῶν νηπίων μωρότεροι ἀναδειχθέντες πατέρες νὰ ζητῶσιν ἀνυπομόνως τούτου τὸν θάνατον; Καὶ διατί ἄραγε ἐπεθύμουν τὸν θάνατόν του; Μήπως δὲν εἶχον ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ ἴδωσι τὰ καθ' ἑκάστην γινόμενα παρ' αὐτοῦ θαύματα, καὶ μάλιστα τὸ μέγα καὶ παράδοξον, ὅπερ ἐτέλεσε χθὲς εἰς τὸν Λάζαρον; Μήπως δὲν εἶχον αὐτία διὰ ν' ἀκούσωσι τοὺς πανσόφους καὶ θαυμαστοὺς αὐτοῦ λόγους;

Ναί, λέγω, εἶχον αὐτοὶ καὶ ὀφθαλμοὺς καὶ αὐτία, ἀλλ' ἠκολούθησεν εἰς αὐτοὺς τὸ ὁποῖον προεῖπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν καὶ δι' αὐτούς, τοὺς Ἑβραίους, καὶ δι' ἡμᾶς προσέτι τοὺς ἁμαρτωλοὺς τοὺς ἐπιμένοντας εἰς τὴν ἀμετανοησίαν καὶ ἀπιστίαν· « Πορεύθητι καὶ εἰπὲ τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε· ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνιῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. » Ὑπαγε, λέγει ὁ Θεὸς πρὸς τὸν προφήτην Ἡσαΐαν, καὶ εἰπὲ εἰς τὸν λαὸν τοῦτον· Μὲ τ' αὐτία σας θέλετε ἀκούσει, ἀλλὰ δὲν θέλετε ἐννοήσει· καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς σας θέλετε ἰδεῖ, ἀλλὰ δὲν θέλετε καταλάβει· καθότι ἐπαχύνθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ ἔγειναν βαρέα τὰ αὐτία των· καὶ ἐκλείσαν τοὺς ὀφθαλμούς των, διὰ νὰ μὴ βλέπωσι μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των,

καὶ νὰ μὴν ἀκούωσι μὲ τὰ αὐτία των καὶ καταλαμβάνωσι μὲ τὴν καρδίαν των, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ θεραπευθῶσι.

Βλέπετε, Ἀδελφοί μου, εἰς πόσῃν θεομαχίαν καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος ἀπομακρυνόμενος κατ' ὀλίγον ἐκ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ προχωρῶν εἰς τὸ κέντρον τῆς πονηρίας; Βλέπετε πόσον ἀποτυφλίνει τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὥς τε τὸν κάμνει νὰ μὴ γνωρίζῃ τὰ τοῦ Θεοῦ μεγάλα θαυμάσια; Βλέπετε εἰς ποῖον βαθμὸν τῆς κακίας προχωρεῖ τις, ὅταν μεθυσθῇ ἀπὸ τῆς αὐθαδείας τοῦ φάρμακον, τὸ ὁποῖον τὸν ποτίζει ἡ ἁμαρτία, ὥστε καὶ νὰ βλασφημῇ· ἔπειτα δὲν συστέλλεται, καὶ νὰ ἐναντιω-
νηται εἰς τὴν παντοδυναμίαν τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ δὲν φοβεῖται; Στοχάζεσθε προσέτι ὅτι ἐνῷ ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἁμαρτία εἶναι δύο ἄκρα ἐναντία, ὅσω περισσοτέραν ἐπιρρέπειαν ἔχει τις πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, τόσω μᾶλλον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεόν· καὶ ὅσω περισσο-
τέραν κλίσιν ἐξ ἐναντίας ἔχει πρὸς τὸν Θεόν, τόσω μᾶλλον ἀπο-
μακρύνεται ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν;

Φοβούμενοι ὅθεν καὶ ἡμεῖς, Ἀδελφοί μου, μήπως ὑποπέσωμεν εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς Ἑβραίους μωρίαν καὶ τύφλωσιν, καὶ ἐπο-
μένως ἀπομακρυνθῶμεν ὁλότελα ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἃς δρᾶμωμεν ὡς οἱ ἀπειρόκακοι καὶ ἀθῶοι παῖδες εἰς τὴν αὐτοῦ ὑπο-
δοχὴν καὶ προϋπάντησιν, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν βράϊα καὶ κλάδους φοινίκης, ἢ νὰ εἶπω καλότερα, τοὺς κλάδους τῶν καλῶν καὶ ἐνα-
ρέτων πράξεων. Ἄς τὸν ὑποδεχθῶμεν μετὰ φόβου καὶ πίστεως, ἔχοντες καθαρὰν τὴν ἡμῶν συνειδήσιν. Ἄς προσπαθῇτωμεν, λέγω, διὰ ν' ἀποκτήσωμεν τὸ ἀρμοδιώτερον μέσον τῆς προσεγγίσεως μὲν εἰς τὸν Θεόν, ἀπαμακρύνσεως δὲ τῆς ἁμαρτίας, τὸ ὁποῖον εἶ-
ναι ἡ θεία καὶ ἱερὰ κοινωνία, ἐν τῶν πρωτίστων τῆς Ἐκκλησίας μυστηρίων, ἀφ' ὅσα παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Πληροφορούμεθα δὲ τὸ μέγα ὄφελος, τὸ ὁποῖον προκύ-
πτει εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας, παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις λέγει· «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πί-
νων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ.»

Ἄς μὴν ἀκούωμεν ὅθεν, Ἀδελφοί μου, τοὺς λόγους ὑπερηφά-
νων τινῶν, οἵτινες διὰ ν' ἀποφύγωσι τὴν ἱερὰν Κοινωνίαν, μυρίας φιλονεικίας μεταχειρίζονται, θέλοντες νὰ παραστήσωσιν ὡς ἀπρε-
πες καὶ ἀσυγχώρητον τὸ νὰ μεταλαμβάνῃ τις τετράκις ἢ καὶ συ-
χνότερα κατ' ἔτος. Προσποιούμενοι προσέτι οὗτοι, ὅτι ἔχουσι με-
γάλην πρὸς τὰ θεία εὐλάβειαν, λέγουσιν ὅτι μόνον εἰς τὸ Πάσχα
πρέπει τις νὰ μεταλαμβάνῃ, ἐπειδὴ μόλις τότε δύναται νὰ κάμῃ
τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν. Ἐγὼ ὁμως λέγω πρὸς ταῦτα, ὅτι

ἡ καλὴ προετοιμασία δὲν συνίσταται εἰς τὸ μῆκος τοῦ καιροῦ, ἀλλ' εἰς τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς. Καὶ ὅτι ἂν δὲν ᾔναι τις ἄξιος διὰ νὰ μεταλαμβάνῃ συχνάκις, πολὺ περισσότερον ἀνάξιος θέλει εἶναι διὰ νὰ μεταλάβῃ καὶ μόνον εἰς τὸ Πάσχα. Διότι μὲ τὸ μακρυνὸν διάστημα τοῦ καιροῦ παλαιοῦται ἡ ἁμαρτία, ρίζοῦται ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὴν καρδίαν του, στερεοῦται ἡ κακὴ συνήθεια εἰς αὐτὸν, αἰχμαλωτίζεται περισσότερον ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς, καὶ γίνεται πλεόν ἀνίκανος τοῦ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν μὲ ὄλην τῆς τὴν προθυμίαν. Τοιαύτη λοιπὸν εὐλάβεια, ὁποῖαν δεικνύουσιν αὐτοὶ μὲ τὰς προφάσεις των, εἶναι ἡ πλεόν μεγαλύτερα χαρὰ τῶν δαιμόνων· διότι τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὰ ἄγια, τοὺς σύρει εἰς διάφορα πάθη, καὶ τοὺς κατασταίνει τῶν δαιμόνων παίγιον.

Οὗτοι λοιπὸν δὲν εἶναι ἀφανεῖς, ὅτι ἀποφεύγουσιν τὴν θεῖαν καὶ ἱερὰν Κοινωνίαν, ὅχι διὰ τὴν μεγάλην εὐλάβειαν τὴν ὁποῖαν πρὸς αὐτὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ διότι θέλουσι νὰ ἔχωσι καιρὸν εἰς τὸ νὰ θεραπεύωσιν ἐλευθέρως τὰ ἄλογα πάθη καὶ τὰς ὀρέξεις των. Ἡμεῖς ὅμως, Ἀδελφοί μου, ἅς προθυμοποιώμεθα νὰ μεταλαμβάνωμεν συχνάκις ἐκ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας, διὰ νὰ ἤμεθα πάντοτε ἐνδυναμωμένοι ἐκ τῆς χάριτος καὶ βοηθείας αὐτῆς, καὶ διὰ νὰ μὴ γινώμεθα ἐκ τῆς πολυχρονίου στερήσεως αὐτῆς, πρόχειρον τῶν ἀοράτων ἡμῶν ἐχθρῶν ἔρμαιον. Ἄς μὴ νομιζώμεν ὅτι εἶναι ἀπρεπὲς τὸ νὰ μεταλαμβάνωμεν συχνάκις, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀπάτη σατανικὴ, ἀποτρέπουσα ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ καλοῦ, καὶ προτρέπουσα ἐπὶ τὸ κακόν. Ἄς φρονῶμεν δ' ἐξ ἐναντίας ὅτι ἡ ἀξίως γινομένη συχνότερα μεταλήψις εἶναι ἐπωφελεστέρα, ἐπειδὴ αὐτὴ καθαρίζει καὶ λαμπρύνει τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀγιάζει ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, φωτίζει τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ αἰσθήσεις, τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὰς κακὰς πράξεις καὶ ἐπιθυμίας, τὸν κάμνει μέλος τοῦς Θεοῦ, καὶ τὸν κατασταίνει τρομερὸν εἰς τοὺς δαίμονας.

Ἔως ἐδῶ, Ἀδελφοί μου, στοχάζομαι ὅτι ἀρκετὰ σᾶς ἀπέδειξα τὴν μεγάλην ὠφέλειαν, τὴν ὁποῖαν ἀπολαμβάνει καθεὶς χριστιανὸς ἐκ τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας. Χρεωστῶ ὅμως νὰ σᾶς ἀποδείξω ἀκολούθως, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ πλητιάζωμεν εἰς τὸ μέγα τοῦτο μυστήριον μὴ ἔχοντες ἐνδυμα γάμου, δηλαδὴ νὰ ἤμεθα καθαροὶ καὶ συνωδευμένοι μὲ τὰς καλὰς πράξεις καὶ ἀρετάς. Γινώσκετε στοχάζομαι, Ἀδελφοί μου, ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος, ἐκ τῶν ὁποίων μεταλαμβάνομεν ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, εἶναι αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ Θεοῦ, καὶ κανεὶς βέβαια ἀπὸ ἡμᾶς δὲν ἀμφιβάλλει εἰς τοῦ-

το. Ἄν λοιπὸν μέλλοντες νὰ δεχθῶμεν εἰς τὸν οἶκόν μας ἐπίγειον καὶ φθαρτὸν βασιλέα, κάμνωμεν τόσας προετοιμασίας, καὶ εὐτρεπίζωμεν τὸν οἶκον ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας προτῆτερα, πόσω μᾶλλον πρέπει νὰ καθαρίζωμεν καὶ νὰ εὐτρεπίζωμεν τὸ σῶμα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μέλλομεν νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν Βασιλέα τῶν Βασιλευόντων, καὶ Κύριον τῶν Κυριευόντων; Διὰ νὰ μεταλαμβάνωμεν λοιπὸν ἀξίως, Ἀδελφοί μου, πρῶτον πρέπει νὰ ἐξαγορευώμεθα· ἡγοῦν νὰ λέγωμεν τὰ κρύφια μας ἁμαρτήματα ἐνώπιον πνευματικοῦ πατρὸς, πρὸς τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν δικαιολογήματα ἐκ μέρους ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον τὰς κακὰς καὶ αἰσχρὰς πράξεις μας, δεικνύοντες ἐνταύτῳ μίαν ἀληθῆ καὶ καθαρὰν μετάνοιαν, καὶ τελείαν ἀποχὴν τῶν πρότερον ἁμαρτημάτων ὑποσχόμενοι εἰς αὐτὸν Τελειοῦντες δ' ἔπειτα καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διορισθεῖσαν ἱκανοποίησιν, καὶ διὰ νηστείας καὶ γονυκλισιῶν δεόμενοι τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀξιῶσῃ ἡμᾶς τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας, τοιοῦτοτρόπως νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὰ ἄχραντα μυστήρια.

Ἐὰν ὅμως τολμήσωμεν νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὴν θείαν καὶ ἱερὰν Κοινωνίαν ἀνεξομολόγητοι καὶ ἀνάξιοι ὄντες, ὅχι μόνον ὀλότελα δὲν ὠφελούμεθα ὑπ' αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ κατακαίόμεθα. Ἐπειδὴ αὕτη εἶναι πῦρ, τὸ ὁποῖον κατακαίει μὲν τοὺς ἀναξίως κοινωνοῦντας, φλέγει δὲ ὡς ἀκάνθας τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίζει τὰς ψυχὰς τῶν μετὰ καλῆς συνειδήσεως προσερχομένων. Προσέτι ἐὰν ἔχωμεν ἔχθραν κατὰ τινος, πρέπει πρῶτον νὰ ἀγαπηθῶμεν μὲ αὐτὸν, καὶ ἔπειτα νὰ προσερχώμεθα εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν ὡς τὸ λέγει διὰ στίχων καὶ ὁ μέγας Βασίλειος·

« Πρῶτον καταλλάγηθι τοῖς σὲ λυποῦσιν

ἔπειτα θαρρῶν μυστικὴν βρῶτιν φάγε. »

ἡγοῦν διαλλάγηθι μὲ τοὺς ὅσοι σὲ βλάπτουσι, καὶ ἔπειτα πλησίον σε μὲ θάρρος εἰς τὰ ἄχραντα μυστήρια.

Μ' ὅλον ὅτι δὲ πολλοὶ ἀπέδειξαν τὴν μεγάλην βλάβην, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει ἡ θεία Κοινωνία εἰς τοὺς ἀναξίως αὐτὴν μεταλαμβάνοντας, ἐναργέστατα ὅμως τὴν ἀποδεικνύει εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους πρώτην ἐπιστολὴν τοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, λέγων: « Ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον, ἢ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἐνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου. » ἡγοῦν ὅστις τρώγει καὶ πίνει τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἀναξίως, θέλει καταδικάζεσθαι ἐπίσης μ' ἐκείνους, οἵτινες ἐξεκέντησαν διὰ τῆς λόγῃς τὸ σῶμά του διότι ἐξίτου ἐνοχος καθίσταται καὶ οὗτος καταπιττῶν τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου μὲ τὴν ἀνάξιότητά του. Ἐφεξῆς δὲ λέγει· « Δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ

τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου » Ἄς δοκιμάζῃ δηλαδή πρῶτον καθίεις τὸν ἑαυτὸν του, ἐὰν ᾖται ἄξιος τῆς θείας Κοινωνίας, καὶ ἔπειτα τοιοῦτο-τρόπως ἄς μεταλαμβάνῃ· καθότι, ὅστις τρώγει καὶ πίνει τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναξίως, καταδίκην καὶ τιμωρίαν τοῦ ἑαυτοῦ του τρώγει καὶ πίνει, ἀφοῦ δὲν στοχαζέται τὸ μεγαλεῖον τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Τελευταῖον δ' ἀναφέρων τὰ ὅποια πάσχουσι κακὰ οἱ ἀναξίως μεταλαμβάνοντες, λέγει· « Διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί, εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. » Διὰ τοῦτο, λέγει, μεταξὺ ἡμῶν τῶν ἀναξίως κοινωνούντων, πολλοὶ μὲν κοίτονται εἰς μακροχρονίους ἀσθενείας, πολλοὶ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν αἰφνιδίως· διότι ἐὰν κατεδικάζωμεν μόνοι τὸν ἑαυτὸν μας, δὲν ἠθέλομεν πλησιάζει ἀναξίως εἰς τὴν ἱερὰν Κοινωνίαν, καὶ ἐπομένως κολάζεσθαι καὶ ἐν τῇ παρούσῃ καὶ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς δὲν καταδικάζομεν τὸν ἑαυτὸν μας, ὁ Κύριος κρίνει ἡμᾶς ὡς πατήρ, καὶ μὲ τὰς ὁποίας τιμωρίας μᾶς δίδει ἐδῶ πρόσκαιρα, μᾶς συμβουλεύει νὰ μετανοήσωμεν, διὰ νὰ μὴ μᾶς κολάσῃ ἐκεῖ μετὰ τῶν ἀπίστων αἰῶνια.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πληροφορηθέντες, Ἀδελφοί μου, ὅτι ἡ θεία καὶ ἱερὰ Κοινωνία, ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖ τοὺς ἀναξίως αὐτὴν μεταλαμβάνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς κολάζει μάλιστα περισσότερον, διὰ τοῦτο προτιμότερον εἶναι νὰ ἀπέχωμεν, παρὰ νὰ πλησιάζωμεν ἀναξίως εἰς τὸ μέγα τοῦτο τῆς ἱερᾶς Κοινωνίας μυστήριον.

Μ' ὅλα ταῦτα ἄς μὴ ἀμελήσωμεν, Ἀδελφοί μου, διὰ νὰ μεταλάβωμεν ἅπαντες ἀξίως τῆς θείας καὶ ἱερᾶς Κοινωνίας, ἀλλ' ἄς ἐτοιμασθῶμεν εἰς τὴν ὑποδοχὴν ταύτης, συνωδευμένοι μὲ καθαρὰν πλὴρον ἐξομολόγησιν, μὲ τελείαν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, μὲ ἐλεημοσύνην πρὸς τοὺς πένητας. Καὶ ἂν μὲν ἕως τῶρα δὲν ἐνηστεύσαμεν, ἢ ἐνηστεύσαμεν φυλάττοντες κατὰ τινος ἔχθραν καὶ μὲ τοῦτον τὸν τροπὸν παντελῶς δὲν ὠφελήθημεν, ἄς προθυμηθῶμεν τοῦλάχιστον νὰ νηστεύσωμεν εἰς τὴν ἀκόλουθον ταύτην ἐβδομάδα τῶν ἀγίων παθῶν. Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν Εὐδομαδα ἐπάθεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ τοῦτο πρὸς τιμὴν αὐτῆς, χρειάζεται νὰ παύσωμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ πάσαν ἐργασίαν, καὶ νὰ ἐρχώμεθα ἀδιακόπως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, δοξολογοῦντες καὶ

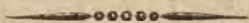
εὐχαριστοῦντες τὸν Κύριον ἡμῶν, δι' ὅσα παθήματα κατεδέχθη
νὰ λάβῃ δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἐὰν δὲ καὶ κατὰ τὰς τρεῖς
πρώτας ἡμέρας τῆς ἁγίας ταύτης καὶ μεγάλης ἐβδομάδος, Δευ-
τέραν δηλαδὴ Τρίτην καὶ Τετάρτην ἀναγκασθῶμεν ὑπὸ τῆς πενί-
ας διὰ νὰ ἐργασθῶμεν, δὲν πρέπει ὁμῶς νὰ λείπωμεν καὶ ἀπὸ τὴν
Ἐκκλησίαν, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἀγρυπνίας καὶ λειτουργίας.

Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Σαββάτου, τῆς ὁ-
ποίας τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ὑπεροχὴν, μοὶ φαίνεται, ὅτι δὲν γνω-
ρίζετε, νὰ ἀπέχητε, Ἀδελφοί μου, ἀπὸ πᾶσαν ἐργασίαν· ἐπειδὴ τὰ
μέγιστα ἁμαρτάνετε εἰς τὸν Θεόν, μὴ ἐρχόμενοι τότε εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν, καὶ κάμνοντες ἐργασίας, ὅσας δὲν κάμνετε ἴσως εἰς τὴν
παραμικρὰν ἑορτήν. Δια νὰ σᾶς πληροφορήσω δὲ τὴν ἐπισημό-
τητα καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς τῆς ἡμέρας, σᾶς λέγω, ὅτι ὄχι
μόνον ἀπάσας τοῦ χρόνου καὶ τῶν ἄλλων τεσσαρακοστῶν τὰς ἡ-
μέρας ὑπερτερεῖ ἡ ἁγία ἐκείνη ἡμέρα τοῦ μεγάλου Σαββάτου,
ἀλλὰ καὶ τῆς παρελθούσης ἤδη μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καὶ αὐ-
τῆς προσέτι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Ἑβδομάδος τὰς ἡμέρας.
Ὡστε εἶναι ἡ ἁγιωτέρα καὶ ἐπισημοτέρα ἀπασῶν τῶν ἡμερῶν
τοῦ ἔτους. Ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ
Θεὸς ἡμῶν, καταβάς εἰς τὸν Ἄδην χωρὶς νὰ πειρασθῇ ὑπ' αὐτοῦ,
ἐγύμνωσεν αὐτὸν, καὶ ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τὴν κόλασιν τὰς ψυχὰς
πάντων τῶν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ κεκοιμημένων δικαίων. Κατ'
αὐτὴν τὴν ἡμέραν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, συνελθόντες πάντες ἐν τῇ
Ἐκκλησίᾳ, ὥς ἀναπέμφωμεν τὰς ἀνηκούσας δοξολογίας καὶ εὐ-
χαριστίας εἰς αὐτὰν, ψάλλοντες τοὺς ἐπινικίους ὕμνους· « Ἀνά-
στα ὁ Θεός » καὶ τὰ λοιπά.

Ἄς μὴ φροντίζωμεν τότε νὰ προετοιμάσωμεν φαγητὰ διάφο-
ρα διὰ τὸ Πάσχα· ἀλλ' ὥς προετοιμάζωμεν ταῦτα κατὰ τὴν με-
γάλην Πέμπτην, τοιοῦτοτρόπως ὥς κάμωμεν, Ἀδελφοί μου, ἐὰν
θέλωμεν νὰ ἐπαινεθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, καθὼς ἐπηνέθη καὶ ἡ Μαρία ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, ὅτε
τὴν κατηγόρει πρὸς αὐτὸν ἡ ἀδελφὴ τῆς Μάρθα, διότι δὲν κατε-
πιάνετο εἰς καμμίαν ὑπηρεσίαν· ἀντὶ νὰ ἐλέγξῃ τὴν Μαρίαν ὁ Κύ-
ριος, τὴν ἐπῆνεσε μάλιστα καθὼς ἀκούομεν εἰς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέ-
λιον· διότι αὐτὴ ἐδιάλεξε τὴν καλὴν μερίδα, ἀφοῦ κατεγίνετο μό-
νον εἰς τὸ ν' ἀκροάζηται τοὺς σωτηριώδεις λόγους τοῦ Θεοῦ. Τὴν
δὲ Μάρθαν παραπονεθεῖσαν πρὸς αὐτὸν ὄχι μόνον δὲν ἐδικαίωσεν,
ἀλλὰ καὶ κατηγόρησε, διότι κατεγίνετο εἰς τὰς πολλὰς καὶ ἀπρε-
πεῖς ὑπηρεσίας.

Ἄς ἀπέχωμεν ὅθεν, Ἀδελφοί μου, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἀπὸ

τοιαύτας θεομισήτους ἐργασίας, καὶ ἅς καταγινώμεθα μόνον εἰς τὰς θεαρέστους δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας, διὰ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς, νὰ ἐορτάσωμεν καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα λαμπρῶς καὶ χαρμοσύνως, μετὰ δὲ θάνατον ἀξιώσῃ ἡμᾶς καὶ τοῦ αἰωνίου Πάσχα, τῆς αἰδίου τρυφῆς καὶ τῆς αἰωνίου χαρᾶς. Ἦς γένοιτο πάντας ἡμᾶς τοὺς συνελθόντας ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιланθρωπία τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

Αἱ τρεῖς μεγάλαι ἀρεταὶ, δι' ὧν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως ἕκαστος ἀξιοῦται κατὰ τὴν ἐμὴν παρατήρησιν.

Πρώτη τῶν μεγάλων ἀρετῶν εἶναι, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσέβεια.

Διὰ ταύτης τὰ μέγιστα ὠφελεῖται τις· καθότι δεικνύει μέγα σέβας εἰς τὸν Θεόν, στοχαζόμενος συνομιλίαν μετὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ὁποίαν κάμνει προσευχὴν (α). Καὶ ἐπειδὴ ζητεῖ μετὰ ταπεινώσεως τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν του, εὐκόλως διὰ τοῦτο λαμβάνει τὴν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Δευτέρα αὐτῶν εἶναι, ἡ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν συμπάθεια.

Ἐπειδὴ διὰ ταύτης ὁ Χριστιανὸς, ὅχι μόνον συγχωρεῖ ἐκείνους οἵτινες τὸν ἐβλάψαν, ἀλλὰ προσέτι δέεται καὶ ὑπὲρ τῆς ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεώς των, προθύμως διὰ τοῦτο συγχωρεῖ

(α) Ἐν καιρῷ τῆς προσευχῆς εἴτ' ἐν ἐκκλησίᾳ, εἴτ' ἐν οἰκῇ ποτε ἐτέρῃ τόπῳ γινομένης, πρέπει νὰ στεκώμεθα μετ' εὐλαθείας, χωρὶς νὰ ὁμιλῶμεν ἢ νὰ γελοῦμεν, ἢ νὰ ἔχωμεν τὸ νῦν μας εἰς μερίμνας βιωτικὰς. Ἐπειδὴ εὐρισκόμεθα ἐνώπιον βασιλέως, καὶ τούτου ἐπαι-
ραγίον.

καὶ τούτου τὰς ἁμαρτίας ὁ Θεὸς, ὡς διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ὑπόσχε-
ται ἡμῖν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, λέγων « Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις »
καὶ τλπ. ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου ὁ αὐτὸς μᾶς στερεῖ ταύτης τῆς ἐλπίδος, ἐπι-
φέρον ἐἰς τοῦτο τὴν πειρασμὸν τοῦ παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῖς βίαντι-
σταῖς δούλου· ὅστις ἀφοῦ ἡλεήθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου αὐτοῦ εἰς πόλ-
λα καὶ μεγάλα, δὲν ἠθέλησεν ἔπειτα νὰ ἐλεήσῃ αὐτὸς τὸν σύνδου-
λόν του εἰς ὀλιγώτατα καὶ μικρά.

Καὶ τρίτη, ἡ ὑποκοιδὸς Ταπεινώσεως.

Οὐχ ἥτιον δὲ ταύτης ἀξιοῦται τῆς συγχωρήσεως ὁ Χριστιανός. Καθότι ὁμολογῶν τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἁμαρτωλότερον πάντων τῶν ἀνθρώπων, κηρύττων τὰς βδελυράς τοῦ ἀνομίας, εἰς τὰς ὁποίας πᾶς ἄνθρωπος εὐκόλως ὑποπίπτει, καὶ λέγων ἐν πάσῃ ταπεινώσει τὸ « Ἡμαρτον ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους, » ἀμέσως διὰ τοῦτο συγχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἰς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀπιστῇ τις, ἀφοῦ ἐνθυμηθῇ μάλιστα τὴν εὐκόλως γινομένην συγχώρησιν πρὸς τὸν Τελώνην, τὸν Ἀσωτον υἱόν, τὸν Μανασσὴν καὶ λοιπούς.

Ὡς διὰ τῶν ἀνωτέρω τριῶν μεγάλων ἀρετῶν ἀξιοῦται συγχωρήσεως ὁ Χριστιανός, οὕτως ἐξ ἐναντίας καταδικάζεται εἰς ἀτελεύτητον κόλασιν, καὶ μόνον μίαν ἐκ τῶν τριῶν ἐναντίων κακιῶν ἔχῃ· δηλ. τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀσέβειαν τὴν ἐχθραν, ἢ τὴν ὑπερηφανίαν.

Εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως.

Σήμερον, ὦ Χριστιανοί, ἦλθα νὰ τραγωδήσω,
τὴν κατὰ σὰρκα γέννησιν Χριστοῦ νὰ σᾶς μηνύσω·
Ὅστις ἰδὼν τὸ πλάσμα του δομένον ᾽ς τὴν κκκίαν,
κ' ἐγκαταλείψαν τὴν αὐτοῦ ἀληθινὴν θρησκείαν,
παρασυρθὲν δ' ὀλόκληρον ᾽ς τὴν εἰδωλολατρείαν,
καὶ δι' αὐτὸ πεμπόμενον εἰς κόλασ' αἰωνίαν,
κατέβη κ' ἐγεννήθηκεν ἀπὸ τὴν Παναγίαν,
ἄφθορον οὔσαν καὶ ἀγνὴν, ὀνόματι Μαρίαν,
᾽ς τὴν Βηθλεὲμ ᾽ς ἐν σπήλαιον, ᾽ς τὴν φάτνην τῶν ἀλόγ.
Συγχρόνως δὲ κι' ὁ Αὐγουστος μονάρχῃσε ᾽ς τὸν Κό.
κ' ἐξέδωκε διάταγμα εἰς τὸ ὑπήκοόν του,
ν' ἀπογραφῶσιν ἅπαντες εἰς τὸ κατὰστίχόν του.
Ἀνέβη δὲ κι' ὁ Ἰωσήφ σὺν τῇ μεμνηστευμένῃ
ἀφθόρῳ γυναικὶ αὐτοῦ, οὔσῃ ἐγκαστρωμένῃ,
ἐκ Ναζαρέτ εἰς Βηθλεὲμ, ὅπως ἀπογραφῶσι,
κ' ἔτυχεν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκεῖ νὰ πληρωθῶσι
τοῦ νὰ γεννήσ' τὸν Κύριον· ὅστις καὶ ἐγεννήθη
μέσα εἰς σπήλαιον μικρὸν, κ' εἰς φάτνην ἀνεκλίθη.
Εἰς τούτου δὲ τὴν γέννησιν Ἄγγέλ' ἐδοξολόγουν,
κ' οἱ νυκτοφύλακες βοσκοὶ ἀκούοντες ἠγόρουν.
Ἄγγελος δὲ οὐράνιος τότε αὐτοῖς ἐπέστη,
σωτὴρ τοῦ Κόσμου σήμερον, λέγων, ὅτι ἐτέχθη.
Δραμόντες εἶτα καὶ αὐτοὶ ᾽ς τὴν Βηθλεὲμ ἀνεῦρον
τὸν Ἰωσήφ καὶ τὴν ἀγνὴν Παρθένον μετὰ τὸ τέκνον.
Μάγοι δ' ἀπὸ ἀνατολῶν ἰδόντες τὸν ἀστέρα,
ἐκίνησαν νὰ εὕρωσι τὸν νέον Βασιλέα.
Κ' εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ἐλθόντες ἠρωτοῦσαν,
ποῦ εἶν' ὁ νεογέννητος, ὃνπερ αὐτοὶ ᾽ζητοῦσαν,
τῶν Ἰουδαίων ἐκσιλεύς; ἵνα τὸν προσκυνήσουν,
καὶ δῶρα πολυτίμητα ᾽ς αὐτὸν νὰ προσκομίσουν.
Ἡρώδης ἀφοῦ ἤκουσε τοῦτο πολὺ ᾽θυμώθη,
᾽ καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσ' ὁμῶς δὲν ᾽φανερώθη.
Ἀλλὰ τοὺς μάγους προσκαλεῖ καὶ ἀκριβῶς μανθάνει
τὸν χρόνον ἀπὸ μέρους των καθ' ὃν ἀστὴρ ἐφάνη.
Εἶτα τοὺς λέγει καὶ αὐτὸς ὁπότεν τὸν εὕρητε,,

πάλιν περάσατ' ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμένα νὰ εἰπῆτε·

καθότι θέλω καὶ ἐγὼ αὐτὸν νὰ προσκυνήτω,
καὶ δῶρα πλουσιώτατα εἰς τοῦτον νὰ χαρίσω.

Οἱ μάγοι δ' ὁδηγούμενοι ἀπ' τὸν αὐτὸν ἀστέρα,
ἤρξαν τὸ νεογέννητον καὶ τὴν αὐτοῦ Μητέρα·

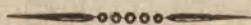
καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸ, προσέφερον συγχρόνως
λίθον, σμύρναν καὶ χρυσὸν κατὰ πολλὰ πρεπόντως.

Κ' ἐπειδὴ Ἄγγελος Θεοῦ εἶπε νὰ μὴ γυρίσουν
εἰς τὸν Ἡρώδην καὶ Χριστοῦ τὴν εὑρεσιν μνηύσουν,
ἠπάτησάν τον καὶ αὐτοὶ, ἀλλάξαντες τὸν δρόμον·
Ἀλλὰ κ' αὐτὸς εἰς τὴν Βηθλεὲμ κάμνει μέγαλον φόνον·

Σφάζει πολὺ πλῆθος βρεφῶν 'πὸ διетоῦς καὶ κάτω,
τέλος φονεύεται κ' αὐτὸς χειρὶ τῇ ὁράτῳ.

Τῆς αὐρινῆς, ὦ Κύριοι, ἡμέρας τὴν αἰτίαν,
διηγηθέντες σύντομα, ἀφίνομεν ὑγίαν.

(Τὸ ἀνωτέρω ᾄδεται τῇ παρχμονῇ.)

Εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Τὴν σήμερον, Χριστιανοὶ, ἄρχεται ἔτος νέον,
χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν πᾶσιν ἡμῖν παρέχον.

Καθ' ὅτ' εἰς ταύτην ὁ τεχθεὶς ἐκ τῆς Παρθένου Κόρης
Χριστὸς ὁ ὑπεράγαθος Θεὸς τε καὶ Δεσπότης

Ὁ παλαιὸς τῶν ἡμερῶν καὶ ἄναρχος πατρόθεν,
ὦν δὲ καὶ ὁκταήμερος ἐπὶ τῆς γῆς μητρόθεν,
εἰς τὸν νόμον τὸν Ἑβραϊκὸν θέλων νὰ ἐκπληρώσῃ,
καὶ γένος τὸ ἀνθρώπινον νὰ τὸ ἐλευθερώσῃ,
δὲν ἐπησχύνθη νὰ δεχθῇ μορφὴν τὴν ἀνθρωπείαν,
καὶ νὰ τοῦ περιτέμωσι σαρκὸς ἀκροβυστίαν.

Σήμερον καὶ ὁ Κεσαρεὺς Βασίλειος ὁ μέγας,
ὃς ἦν ἀρχιεπίσκοπος εἰς τοὺς Καππαδοκίους,
μετέβ' εἰς τὸ ποθοῦμενον· ὅστις ἐν τῇ ζωῇ του
γονίας ἔχων κ' ἀδελφοὺς ἴσους τῇ ἀρετῇ του,

Ἐσπούδασε τὴν θύραθεν καὶ ἱερὰν σοφίαν,
ἃς περ ἐξέμαθ' ἐν βραχεῖ, ὡς ἔχων εὐφυΐαν.

Καὶ προσκυνήσας ἔπειτα τοὺς τόπους τοῦ Κυρίου,
ς' τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἀπήλαυσε τοῦ θείου

καὶ ἱεροῦ βαπτίσματος· γενόμενος δοχεῖον
τοῦ παναγίου Πνεύματος, διαλεκτὸν καὶ θεῖον.

Ὡς ὢν δ' ὑψίνους καὶ λαμπρὸς πρᾶξιν καὶ θεωρίαν,
χάριν θεόθεν εἴληφε τὴν θαυματοποιεῖν.

Καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ὁ πρῶτος ἱεράρχης,
τὸν διαδέχεται αὐτὸς ὁ τῆς Τριάδος λάτρης,
φωστὴρ ὁ διαυγέστατος τῆς οἰκουμένης πάσης,
καὶ τῶν πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν ὁ κάλλιστος προστάτης.

Τὰ δ' ἄπειρ' αὐτοῦ θαύματα νὰ τὰ ἀπκριθῇσω
ἐπίσης μ' εἶν' ἀδύνατον, ὡς ἄστρα νὰ μετρήσω.

Διὸ καὶ μετὰ θάνατον Χριστῷ συμβασιλεύων
αἶν αὐτὸν ἐξίλεοι, ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύων·

καὶ ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὸν μετ' ἄρκος εὐλαβείας,
ἀπολαμβάνει τάχιστα τῆς τούτου βοηθείας.

Εἰς τὴν διπλὴν ταύτ' ἐορτὴν Δεσποτικὴν κ' ἁγίαν,
ἃς εὐφρανθῶμεν, ὦ πιστοί, μὲ πλείστην εὐθυμίαν,
καὶ ἃς πανηγυρίσωμεν σκιρτῶντες εὐφροσύνῳς,
δοξάζοντες τὸν ἅγιον λαμπρῶς καὶ χαρμολύπῳς·

Ἄς τὸν παρακαλέσωμεν προσέτι ἐκ καρδίας,
ὅπως χαρίζεται ἡμῖν ἀφθόνους εὐτυχίας,
προσέτι 'ς τὸ ἀρχόμενον ἔτος καρποφορίαν,
κ' εἰς περιόδους τῶν ἐτῶν πολλὰς, καλὴν ὑγείαν.

(Τοῦτο ἄδεται αὐθημερόν.)

Εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Θεοφ

Πάλιν, Κύριοί μου, κ' ἄλλ' ἐορτὴν
ἤλθην ν' ἀναγγείλω δεσποτικὴν·

τοῦ Χριστοῦ μας, λέγω, τὸν βαπτισμὸν,
καὶ τοῦ κόσμου ὅλου τὸν φωτισμὸν.

Ἄν ἡ παρελθοῦσα ἦνχι φαιδρά,

ἀλλ' ἡ αὐριαν' εἶναι πλέον λαμπρά.

Καθότ' εἰς ἐκείνην βρέφος μικρὸν
εἶδαμ' ἀλλ' εἰς ταύτην ἄνδρα σωστὸν,
Ἰησοῦν τὸν Κύριον καὶ Θεόν,
καὶ παντὸς τοῦ Κόσμου δημιουργόν.

Οὗτος οὖν ὁ κτίστης καὶ λυτρωτής,
ὅτε εἶχε γεῖναι τριανταετής,
θέλων ν' ἀποπλύνῃ τὴν παλαιὰν

ἁμαρτίαν Εὐχῆς καὶ τοῦ Ἀδάμ,
εἰς τὸν Ἰορδάνην τὸν ποταμὸν
ἦλθεν ἵνα λάβῃ τὸν βαπτισμὸν.

Καὶ τὸν Ἰωάννην ἐκεῖ εὐρών,
βάπτισμα ἐζήτει ἀπὸ αὐτόν.

Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης εἶπεν αὐτῷ,
ἐγὼ χρεῖαν ἔχω νὰ βαπτισθῶ.

Ἰησοῦς δὲ πάλιν παρακινῶν,
καὶ τὸ « ἄφες ἄρτι » αὐτῷ εἰπὼν,
πείθεται καὶ ἀπλύνει ὁ Πρόδρομος
εἰς τὴν θείαν κάραν ὑπότρομος.

Ὅτε δ' ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ποταμὸν
εἰσῆλθ' ἵνα λάβῃ τὸν βαπτισμὸν,
ἡ θάλασσα εἶδε καὶ ἔφυγεν,
Ἰορδάνης πίσω ἐπέστρεφεν.

ἅμα δὲ εἰσῆλθε ὃς τὸν ποταμὸν,
δίδει ὃς τὰ νερά τὸν ἁγισμὸν.

καὶ τὴν ἁμαρτίαν τὴν παλαιὰν
ἐξάλειψ' ὁλότελα τοῦ Ἀδάμ.

Ὡς δ' ἐβαπτίζετ' ὁ Ἰησοῦς,
εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς.

τὸ πνεῦμα δ' ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν,
ὡσάν περιστέρι πολὺ λαμπρόν.

Καὶ φωνὴ ἠκούσθη ἐκ τοῦ πατρὸς
« Οὗτος εἶν' υἱός μου ἀγαπητός. »

Μαθόντες, πιστοί, ὅτι τ' αὐριανὰ
ἔργα τοῦ Χριστοῦ μας εἶναι λαμπρά,
ὡς λαμπροφορήσωμεν καὶ ἡμεῖς,
μεγαλεῖον βλέποντες ἑορτῆς,

ἐπισήμου ὄντος καὶ θαυμαστῆς,
καὶ παντὸς τοῦ κόσμου ἁγιαστικῆς.

Πάντες δ' ὡς συνέλθωμεν οἱ πιστοὶ
ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτ' ἑορτῇ,

κ' ὅς πᾶνηγυρίσωμεν εὐσεβῶς
ἅμα τε λαμπρῶς καὶ περιχαρῶς,
προσφέροντες ὕμνους εἰς τὸν λυτρωτὴν
καὶ τοῦ γένους μας ἐλευθερωτὴν.

(Τῇ παραμονῇ.)

Εἰς τὴν ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου.

Σήμερον πιστοὶ ὅλοι χαρῇ τε
θαῦμα μέγιστον ἀκροασθήτε.
Λαζάρος νεκρὸς, φίλος Κυρίου,
τετραήμερος, ὥσπερ ἐξ ὕπνου,
ἔξεγίρεται ἀπὸ τοῦ τάφου,
ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ ἡμῶν Πλάστου.
Ὅστις εἰσελθὼν ἐν Βηθανίᾳ,
ὅπου Μάρθα ἦν καὶ ἡ Μάρία·
καὶ ἰδὼν αὐτὰς θρηνολογούσας
τὸν αὐτάδελφον· κ' αὐτῷ λεγούσας,
« δὲν θ' ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μας,
ἂν ἦτο ἐσὺ συμωτινός μας. »
Ἄκρυσεν κ' αὐτὸς ὡς φίλος ἄκρως,
καὶ ἠρώτησε « ποῦ εἶν' ὁ τάφος; »
ἤγγικεν δὲ αὐτὸν ὅπ' ἦν θαυμνός
ἡμέρας τέσσαρας, καὶ βρωμισμένος,
μὲ τὰ δέματα φασκιωμένος·
καὶ μὲ λίθον μέγαν σκεπασμένος·
καὶ προστάζ' εὐθύς ἵνα σηκώσουν
τὸν μέγαν λίθον καὶ ἀπώσουν.
Κράζει ἔπειτα ἔναντι πάντων,
« Φίλε, ἔξελθε ἀπὸ τὸν τάφον. »
κ' ὡ τοῦ θαύματος! εὐθύς ἀνέστη
καὶ ἀνέζησε τριάντα ἔτη.
Τὴν ἐπαύριον δὲ καθαλλάρης
εἰς ὄναριον ἡμῶν ὁ πλάστης
Ἱερουσαλὴμ περιδεύει,
καὶ μετὰ πολλῆς δόξης προβαίνει.
Ὅχλος δὲ πολὺς μετὰ παιδίων,
τὸν προὔπαντοῦν μετὰ βαΐων,
λέγοντες αὐτῷ· « Εὐλογημένε

Κόσμου Βασιλεῦ καὶ δοξασμένε,
 Σῶσον, ὡσσανά, 'λευθέρωσέ μας,
 τοῦ Δαβὶδ υἱέ, καὶ λύτρωσαί μας.
 Ἄλλ' οἱ γραμματεῖς τὸν ἐβλοσυροῦσαν,
 κ' ὡς στασιαστὴν τὸν ἐβλασφημοῦσαν,
 ἀνυπόμονα δὲ τὸν ἐζητοῦσαν,
 καὶ τὴν σταύρωσίν του ἐμελετοῦσαν.
 Παύω, φίλοι μου, ἐδῶ αἰτίαν
 τὴν τῆς ἐορτῆς, κί' ἀφίνω 'γείαν.

(Αὐθημερόν.)

Εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, ἥτοι εἰς τὰ Ἅγια Πάθη καὶ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Χριστὸς σταυροῦται σήμερον, καὶ ἐκουσίως πάσχει,
 ὁ οὐρανὸς, ἡ γῆ, τὸ πᾶν, σήμερον σκυθρωπάζει.

Πρὸ πάντων δ' οἱ χριστιανοὶ ἀνάμνησιν ποιοῦντες
 τῆς τοῦ Χριστοῦ Σταυρώσεως καὶ πενθιμοφοροῦντες,
 δοξαζομεν τὴν ἄφατον αὐτοῦ μακροθυμίαν,
 ἣν πρὸς ἡμᾶς ἐνέδειξε δι' ἄκραν εὐσπλαγχνίαν.

Τούτου κ' ἐγὼ περίλυπος ἔρχομαι νὰ μνησῶ
 τὰ Πάθη καὶ τὴν Σταύρωσιν εἰς σᾶς κ' ἐξιστορήσω,
 δι' ὧν ἡμᾶς κατήλλαξε πρὸς τὸν αὐτοῦ Πατέρα,
 φύσις δ' ἡμῶν ἡ ἐκπτωτος ἔγεινεν ὑπερτέρα.

Ὁ Κύριος τοῖς Μαθηταῖς προεῖπ' ὅτ' ἵνα ἄρῃ,
 τὸ καθ' ἡμῶν Χειρόγραφον, ἀνάγκ' ἦτο νὰ πάθῃ.
 Οὐκὶ δὲ εἰς τὸν μέλλοντα προδοῦν' ἐπὶ θανάτῳ!
 κάλλιον ἦτον εἰς αὐτὸν τὸ νὰ μὴν ἐγεννᾶτο!

Ἄλλ' ὁ Ἰούδας κινηθεὶς ἀπὸ φυλαργυρίαν,
 διὰ τριάντ' ἀργύρια τελεῖ τὴν προδοσίαν.

Σύνθημα δίδει πρόθυμον μὲ συντομίαν τρέχει:
 δολίως τὸν καταφιλεῖ· « Χαῖρε Ῥαββὶ » τὸν λέγει.

Οἱ θεοκτόνοι δ' ὁπαδοὶ ὥσπερ ληστὴν καὶ ξένον
 πιάσαντες τὸν φέρουσι 'ς τὸν Ἄνναν δεδεμένον.

Οἱ Μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ σκορπίζοντ' ἀπὸ φόβον
 Πέτρος καὶ Ἰωάννης δὲ τὸν συνοδεύουσι μόνον.

ἐκεῖ δ' ἐξεταζόμενος περὶ τοῦ τί διδάσκει;
« Ἡ διδασχὴ μ' ἀπήντησεν, ἔστι γνωστὴ τοῖς πᾶσι
καὶ τοῖς παρεστικόσι σοι· διότι δημοσίως,
πάντοτ' ἐγὼ ἐλάλησα καὶ πώποτε κρυφίως.

Λοιπὸν τοὺς ὅσοι ἤκουσαν ἐρώτησον νὰ μάθῃς,
δὲν εἶν' ἀνάγκη δι' ἐμὲ πλέον νὰ ἐξετάζῃς. »

Ἐνας δὲ τῶν ὑπηρετῶν τὸν Ἰησοῦν ῥαπίζει,
λέγων συγχρόνως πρὸς αὐτόν· « Τί οὕτως ἀποκρίνη; »

« Εἰ μὲν κακῶς ἐλάλησα πρέπει νὰ τ' ἀποδείξῃς·
ἄλλως, τῷ εἶπε, διὰ τί ἀδίκως με ῥαπίζεις; »

Ἀπὸ τὸν Ἄνναν πέμπεται καὶ πρὸς τὸν Καϊάφαν,
καὶ ὁ Πέτρος τὸν ἀκολουθεῖ με προθυμίαν ἄκραν.

Ἐκεῖ δὲ τὸ συνέδριον ἐζήτουν μαρτυρίαν,
ὅπως τὸν θανατώσωσι· δὲν εὗρον δὲ καμμίαν.

Δύο δὲ ψευδομάρτυρες μετ' οὐ πολὺ προσήλθον,
καὶ διὰ λόγων τῶν ἐξῆς αἰτίαν τῷ προσήπτον.

« Εἰς τρεῖς ἡμέρας, εἶρηκε, δύναται νὰ κριμινίσῃ
τὸν τοῦ Θεοῦ ναὸν κ' εἰς τρεῖς νὰ τὸν οἰκοδομήσῃ.

Πρὸς ταῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς, « Τί ἔχεις ν' ἀπαντήσῃς;
τῷ εἶπε καὶ πῶς δύνασαι ψευδεῖ νὰ τ' ἀποδείξῃς; »

Καὶ τότε μὲν ὁ Κύριος οὐδόλως ἀπεκρίθη·
ἀλλ' ὅτε ὁ Ἀρχιερεὺς τὸν ὥρκισε νὰ εἴπῃ,

ἂν ἦναι τοῦ Θεοῦ υἱός, τὸν λέγει, « Σὺ τὸ εἶπας·
καὶ ὅ,τι θά σοι ἔλεγον, σὺ μόνος τὸ προεἶπας. »

Ἀκούσας ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ ἕτερα νὰ λέγῃ,
δι' ὧν τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἤρχισε νὰ ἐμφαίνῃ,

« Ἰδοὺ, τοῖς λέγει ταραχθεῖς, τίς ἡ μαρτύρων χρεῖα;
παρὼν νῦν ὡμολόγησεν· ὦ! πόσῃ βλασφημίᾳ! »

Θανάτου λοιπὸν ἔνοχος ἐκ τούτ' ἀπεφασίσθη.
μὲ χλεύην εἰς τὸ πρόσωπον ἐπτύσθη κ' ἐραπίσθη.

Ὁ Πέτρος δ' ἀρνησίχριστος ἐν τούτῳ ἀπεδείχθη,
καὶ τῆς ἀλέκτορος φωνῆς ἀκούσας ὑπεμνήσθη
τοῦ ῥήματος, ὃ εἶρηκε Κύριος προλαβόντως,
« ὡς ἀπαρνήσῃς τρεῖς αὐτόν, » κ' ἔκλαυσ' ὑπερβαλλόντως.

Πρωτὶ δὲ κατεδίκασαν τὸν Ἰησοῦν θανάτῳ,
καὶ δέσαντες παρέδωκαν τῷ δικατῇ Πιλάτῳ.

Τοῦτο ἰδὼν μετανοεῖ Ἰούδας ὁ προδότης,
καὶ στρέψας τὰ ἀργύρια πνίγεται δι' ἀγχόνης.

Ὁ Ἰησοῦς δὲ πρᾶστας ἐνώπιον Πιλάτου,
πανδῆμῳ κατακρίνεται ὡς ἔνοχος θανάτου.

Ἀλλ' ὁ Πιλάτος ἔλεγεν ὅτ' εἶναι ἀδίκημα,
εἰς ἓνα ἄνδρα δίκαιον νὰ γείν' μισαιφονία·

ἔθος δ' ὑπάρχει πρὸς ἐσᾶς ἓνα τινὰ ν' ἀφῇται

ς' τὴν ἐρρτὴν τὸν Βαῤῥαβᾶν, ἣ τοῦτον ν' ἀπολύσω;
 « Μὴ τοῦτον πάντες ἔκραζον, μὴ τοῦτον ἑλευθερώσης·
 τὸν Βαῤῥαβᾶν ἀπόλυσον, καὶ τοῦτον νὰ σταυρώσης. »

Μετὰ πολλὰς κατακραυγὰς ὁ Κύριος τῆς δόξης
 Σταυρῷ καταδικάζεται μὲ πλείστας ἀτιμώσεις.

Χολὴν καὶ ὄξος γύεται· μέσῳ ληστῶν σταυροῦται·
 ἐμπαίζει· ὁ μακρόθυμος· δι' οὗ Κόσμος λυτροῦται.

« Τετέλεσται » δ' ἐν τῷ Σταυρῷ κράζας φωνὴ μεγάλη
 παρέδωκε τὸ πνεῦμά του ἐν ὥρᾳ τῇ ἐννάτῃ.

Εἰς τοῦτο δὲ τὸ μεταξὺ Ἥλιος ἐσκοτίσθη,
 Ναοῦ τὸ καταπέτασμα ἀπ' ἂν ὡς κάτω ὄχισθη·
 σεισμός τὴν γῆν κατέλαβεν, ἠνοίχθησαν οἱ τάφοι,
 καὶ σώματα ἠγέρθησαν· τὸ πᾶν κατεταράχθη.

Ὁ δ' Ἐκκτόνταρχος ἰδὼν τὰ φοβερά σημεῖα,
 υἱὸν Θεοῦ τὸν Ἰησοῦν κηρύττει παρρησίᾳ.

Καὶ οἱ συμπορευόμενοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν,
 ὑπέστρεφον τὰ στήθη των κτυπῶντες μὲ πικρίαν.

Οἱ Ἰουδαῖοι τὸ λοιπὸν προσῆλθον τῷ Πιλάτῳ
 ἵνα μὴ μείνουν ἅς τὸν Σταυρὸν τὰ σώματ' ἐν Σαββάτῳ·
 καὶ ἐπεισάν τον λέγοντες ἵνα κατεαγῶσι

Ληστῶν τὰ σκέλη καὶ Χριστοῦ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἀρθῶσι·

Τὰ σκέλη ὅθεν τῶν ληστῶν κατέαζαν ὡς ζώντων,
 τὸν δ' Ἰησοῦν ὄντα νεκρὸν εἰς ἐκ τῶν λογχοφόρων
 τούτου λογχεύει τὴν πλευράν, ἥτις καὶ ἐν τῷ ἁμα,
 αἷμα καὶ ὕδωρ ἔβλυσεν ἀθανασίας κραῖμα.

Πλούσιος δέ τις Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας,
 ὅστις ὑπῆρξε μαθητῆς, προσῆλθε τὸ ἑσπέρας
 πρὸς τὸν Πιλάτον, κ' ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ θάψῃ
 σῶμα νεκρὸν τὸ Ἰησοῦ καὶ νὰ ἐνταφιάσῃ·

ὅπερ λαβὼν ὁ Ἰωσήφ ἀρώμασι κηδεύει,
 καὶ εἰς μνημεῖον τὸ καινὸν αὐτοῦ ἐναποθέτει.

Πολλαὶ γυναῖκες δὲ ἐκεῖ κλαίουσαι καὶ πενθοῦσαι,
 ἐκάθηντο ἀπέναντι τοῦ τάφου θεωροῦσαι.

Ἐν συντομίᾳ, Κύριοι, παθὼν τὴν ἱστορίαν
 τοῦ Ἰησοῦ διηγηθεῖς ἀφίνω σας ὑγείαν.

(Αὐθημερόν.)

Κατάλογος τῶν Φιλομούσων Συνδρομητῶν.

ΣΜΥΡΝΗ.

Γ. Ἀδαμαντιάδης.
 Σταμ. Ἰωαννίδης.
 Ἄντ. Ριματισόπουλος.
 Δημ. Νικολάου.
 Ἰωάν. Α. Τριανταφυλλίδης.
 Κ. Ἀποστόλου.
 Κων. Π. Βερόπουλος.
 Ε. Χ. Νικολάου.
 Α. Ν. Τέρπου.
 Γεώργιος. Ἀγιοταφίτου.
 Β. Μητρόπουλος.
 Ἰωάν. Νικολαΐδης Πατραῖος.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ.

Ὁ Πανιερ. Ἀγ. Καμπανίας Κ. Ἱερό-
 θεος. 5
 Ἀγ. Κίτρου. Κ. Θεόκλητος. 3
 Ἀγ. Ἀρδαμερίων Κ. Ἰγνάτιος. 3
 Ὁ Ἀρχιμ. Θεσσαλον. Κ. Ἄνθιμος.
 Ὁ Σύγγελ. Παπ. Δαμασκηνός.
 Ὁ Αἰδ. Οἰκονόμος Παπ. Νάκος ἐκ
 Μοράντζ.
 Παπ. Ἰωάν. Ἐφημ. τοῦ Ἀγ. Ὑπα-
 τίου.
 Ὁ κατηχητ. Παπ. Ἰγνάτιος τοῦ Ἀγ.
 Μηνᾶ.
 Ὁ Ἱερομ. Ἰωακείμ Οἰκονομ. Θεό-
 κλητος.
 Γρηγόριος προεστ. τῆς Λαοδι-
 ανῆς.
 Ὁ Αἰδес. Παπ. Ἀναστάσιος Φραγ-
 γόπουλος. 2
 Παπ. Ἀστέριος Ἀθηναῖος.
 Ὁ Ἱεροδ. Νεόφυτος ἐκ Βιτωλίων.

Ἀγάπιος Λέσβιος.
 Ὁ Ἀρχιδιάκ. Ἄνθιμος Θεσσαλον.
 Ὁ Ἱεροδ. Διονύσιος ἐκ Γοματίου. 2
 Ὁ Κ. Ἀπόστολ. Γεωργιάδης.
 Ἀναστάς. Δημητριάδης.
 Γεώργιος Ἀ Καρύπης.
 Δημήτρ. Α Καρύπης.
 Μίλτων Ἰωάννου Ἄβοτ.
 Ὁ Ἱεροδ. Κ. Βησσαρίων.
 Ὁ Αἰδес. Παπ. Θεόδωρος.
 Ὁ Κ. Γεώργιος Σακελλαρίου.
 Α. Κ. Κοζήνας.
 Θεμιστοκλ. Χ. Ρήγα.
 Χ. Ἀθανάσιος Στέριου.
 Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Ἀμπατζ.
 Γεώργ. Ψικκῆς Λέσβιος.
 Ἀθανάσιος Κ. Καρύπης.

ΔΡΑΚΙΑ ΤΗΣ ΘΕΤΤΑΛΟΜΑ- ΓΝΗΣΙΑΣ.

Ὁ Αἰδес. Παπ. Ἀλέξανδρος Οἰκ.
 Ὁ Πανος. Παπ. Διονύσιος.
 Ὁ Αἰδес. Παπ. Ἰωάν. Πρωτόπαπ.
 Παπ. Ἀπόστολος.
 Παπ. Κωνσταντῖνος.
 Ὁ Ἱερομ. Παπ. Νικηφόρος.
 Παπ. Δανιήλ.
 Ὁ δημοδιδ. τῆς Νεοδμήτ. Γενικ.
 Πηλιακ. Σχολῆς Ἱεροδίακ. Β. Ἀ-
 ποστολίδης ἐξ Ἀγίου Λαυρεν-
 τίου.
 Ὁ τῆς αὐτῆς Σχολ. Ἑλληνοδ. Λεω-
 νίδας Ν. Κουκουσέλ. ἐξ Ἀγ. Λαυρ.
 Ὁ Κ. Ἀπόστολος Ν. Παπα.
 Νικόλ. Δ. Μούτου.

Χ. Ἀλέξανδρος Δημάδης.
Νικόλαος Σαπουνᾶς.
Ἀθανάσιος Κουμουτζιάδης.
Ἀπόστολ. Ν. Ζαραϊνοῦ.
Ἀθανάσ. Παγώνης Ζωγράφος.
Γιαννοῦλος Γ. Φιλίππου.

ΑΓΙΟΣ ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ.

Αἰδεσιμومουσικ. Σακελάριος Παπαῖ
Κωνσταντίνου.
Ὁ Ἱερόπαις Φίλιπ. Παπ. Ἰωάννου.
Ὁ Πάτροκλος Δ. Παλαμηδᾶ.

ΠΟΡΤΑΡΙΑ.

Ὁ Παπ. Δημήτριος Πνευματικός.
Ὁ Αἰδес. Παπ. Ἰωάν. Καραγιαννόπ.
Παπαῖ Δημ. Κωνσταντίνου.
Ὁ Κ. Κωνστ. Ἀναγν. Ν.
Δημ. Τριανταφύλλου ψάλτης.
Κωνστ. Ἱερόπαις.
Ἰωάν. Γ. Ζωγράφος.
Ἀλέξιος Δ. Τριανταφυλ.
Ἰωάν. Στεριάδης.
Σταμούλης Ἀθ. Χ. Ἀναγν.
Γεώργ. Ἀποστ. Χαλκ.
Νικόλαος Ναούτζης.
Νικόλαος Καλτζογιάννη.
Ζήσης Ν. Δούκα.
Κωνσταντ. Δ. Μιλιόρου.
Δημήτρ. Σαρῆ.
Εὐστάθ. Γιοβαννάκη.
Νικόλαος Γ. Βλαχλῆς.
Ἰωάν. Θηριάν.
Χ. Δροσοῦλα, ἐκ τῆς Ἀγ. Ἄννης.
Δ. Α. Χρυσοχοῦ.
Νεόφ. Ἠγούμ. τῆς Μον. τοῦ Προδ.
Ἀλέξ. Ν. Φαρμακοποιός.
Ἰωάν. Παπ. Δήμου.
Βαήτζης Τριβελλᾶς.
Ἐκκλησι. τῶν Ἀγ. Ἀναργύρων.
Ἰωάν. Δ. Ἀναγν. Τζιντζιλέ.

Δημήτρ. Μανόλη ψάλτης.
Νεκόλ. Κ. Καλαποδᾶ.
Μῆτρος Ἀγγελ. Χαρίτου.
Ἰωάν. Κ. Βατσαρέας.
Νικόλ. Ἀγγελ. Παπ. Δήμου.
Ἀγγελ. Ἀθαν. Οἰκονομίδ.
Ἀθανάσ. Τζιακμόπουλος.
Μηχάλαος.
Νικόλ. Μ. Βλάχου.
Νικόλ. Ἰω. Παπουτζ. ἐξ Ἀγροφ.

ΚΑΤΗΧΩΡΙ.

Ὁ Αἰδес. Πρωτοπ. Ἀπόστ. Π.
Ἀλεξ.
Σακελ. Παπ. Κωνσταντ.

ΚΟΥΚΟΥΤΡΑΒΑ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΗΣ.

Ὁ Αἰδес. Σακελ. Παπ. Ζαφείριος.
Παπ. Δημήτριος.

ΒΩΛΟΣ.

Ὁ τοῦ Ἀγ. Νικολ. Ἱεροδ. Νεόφ.
Ὁ τῆς αὐτ. Ἐφημ. Παπ. Νικόλ.
Οἰκονόμου.
Ὁ Μουσικολογιώτατος Κ. Α. Δη-
μητριάδης, ἐξ Ἀγ. Γεωργίου.
Ὁ Κ. Κωστής Χ. Ἀνανιάδ. Βυ-
ζάντιος.

ΑΝΑΚΑΣΙΑ ΒΩΛΟΥ.

Ὁ Αἰδ. Παπ. Καλλίν. Δημητ.
Παπ. Γεώργιος.
Παπ. Αθανάσιος.
Παπ. Δημήτ. Ν. ἐξ Ἀγ. Ὀνουφρ.
Παπ. Φίλιππος.
Ὁ Κ. Ἰωάν. Κ. Κτσούπης.
Γεώργ. Ν. Αναγνώστ.
Γεώργιος Δημητρίου.
Ἀγγελῆς Κ. Γεωργατζάνη.

ΕΠΑΝΩ ΜΑΧΑΛΑΣ ΒΩΛΟΥ.

Ο Αιδεσ. Παπ. Ἰωάν. Οἶκον.
Παπ. Ἰωάν. Παπ. Κωνστ.
Παπ. Ἰωάν. Τριανταφ.

ΑΝΑΚΑΣΙΑ.

Νικόλαος Ἰω. Μίτζινας.
Ἀγγελῆς Κ. Αλχιόπουλος Ἀναγν.
Δημήτριος Μ. Δουμοσάρη.
Νικόλας Κ. Ζωγράφος.
Ὁ Αἰδέσιμος Παπᾶ Νικόλαος Γ.
Δαλάκας.
Κυρίτζης Ῥιζομηλίτης.

ΚΑΡΑΜΠΑΣΙ.

Ὁ Αἰδεσ. Παπᾶ Νικόλαος Παπᾶ
Δημητρίου.
Ἰωάννης Ἀποστόλου Καλόγηρος.
Δημήτριος Ἰατρός.
Ὁ Αἰδεσ. Παπᾶ Δημήτριος Χρι-
στοδούλου, ἐκ Λεχ.
Παπᾶ Δημήτριος Φιλίπ. ἐκ Πινακ.

ΒΥΖΙΤΖΑ.

Ὁ Αἰδεσ. Παπᾶ Γεώργιος Παπᾶ
Νικολάου.
Ὁ Ἐπίτροπ. Σταμούλης Ἰωάννου
Σταμούλη.
Ὁ Κ. Μαργαρίτης Α. Μαργαρίτου.
Ὁ Ἱεροδ. Εὐστάθιος.
Ὁ Κ. Θεόδωρος Γ. Χ. Νίκου.
Ν. Δ. Δικμαντόπουλος.
Ἰωάννης Γ. Χ. Κωνσταντ.
Ἰωάννης Γ. Μπακτζεβάνος.
Ἰωάννης Α. Διανέλου.
Γεώργιος Δ. Σωτηρόπουλος-
Ἀφροδίτη Ἀ. Κτούπη.
Ν. Ἰωάννου Σακελλαρίου.

ΜΗΛΙΑΙ.

Ὁ Αἰδετ. Ἰωάν. Κ. Ριζόπουλος.
Ὁ Πανος. Ἰωσήφ Ἱερομόναχος.
Ὁ Αἰδεσ. Παπᾶ Πανταζῆς.
Ὁ Κ. Κωνσταντῖνος Γαρέφης.
Κωνστ. Κουκουβίνης.
Γεώργιος Δ. Δελιγιάννης.
Φίλιππος Δ. Φιλίππου.
Ἰωάννης Νικολάου.
Εὐστάθιος Ἰωάννου Εὐστάθ.
Εὐστάθιος Κώστηνας.
Δημήτριος Πανταζῆ.
Κωνσταντῖνος Γ. Τσῶρος.
Ἀνδρέας Ἰωαννίδης.
Πέτρος Γεωργιάδης.
Κωνσταντῖνος Θεοδώρου.
Κωνσταντῖνος Δ. Λαδίχης.
Ἰωάννης Γ. Ματῆ.
Νικόλαος Α. Κούρταλης.
Γεώργιος Δ. Καβούρης.
Ἰωάννης Λαμπαδάριος.
Ἰωάννης Σακελλαρίδης.
Δημήτριος Παγώνης.
Ἰωάννης Ἀργυρόπουλος.
Πέτρον Εὐσταθίου.
Ἰωάννης Κωνσταντᾶ.
Τριαντάφυλλος Εὐσταθίου.
Γεώργιος Εὐσταθίου Ρηγόπουλος.
Κωνσταντῖνος Γ. Φιλιππίδης.
Βασίλειος Β. Τιζμπούρης.
Παναγιώτης Ἰωάννου Νούτζου.
Νικόλαος Κλέζου.
Δημήτριος Κονιτζιώτης.
Βασίλειος Ἀργυράκης.
Γεώργιος Βλάχου.
Δημήτριος Εὐσταθίου Κρίγκου.
Κωνσταντῖνος Γ. Ἰατρός.
Ἰωάννης Κ. Γιαννάκη.
Νικόλαος Κυρίτζης.
Ἀπόστολος Εὐαγγελινάκη.
Κωνσταντῖνος Θωμά.

ΑΡΓΑΛΑΤΣΗ.

Ὁ Αἰδ.σ. Παπᾶ Γεώργ. Οἶκον.
 Παπᾶ Παρῤῥήσης.
 Παν.σ. Παπᾶ Διονύσιος.
 Παπᾶ Νικηφόρος.
 Παπᾶ Καλλίνικος ἐκ Μετοχίου.
 Αἰδ.σ. Παπ. Ἀστέριος, ἐκ Μπιστ.
 Παπᾶ Ἀλέξανδρος, αὐτόθεν.
 Ὁ Μουσικ. Κ. Ἀναγνώστης Οἶκον.
 Ὁ Ἐλ. Ἀναγνώστης Κωνσταντ.
 Ὁ Κ. Κωνσταντ. Κουτζιαμάνης.
 Μ. Μαγιώρος.
 Ν. Μαγέρεμος.
 Μουσ. Γ Χ Τρίζου.

ΤΡΙΚΕΡΑ.

Ὁ Παν.σ. Κ. Νεόφυτος.
 Αἰδ.σ. Παπᾶ Ἐλεήμων.
 Παπᾶ Νικόλαος.
 Ὁ Κ Δημήτριος Κουμπουρέλης.

ΛΑΥΚΟΣ.

Ὁ Αἰδ.σ. Παπ. Νικόλ. Σακελλάρ.
 Ὁ Κ Νικόλαος Μαλαθούνης.

ΠΡΟΜΗΡΙΟΝ.

Ὁ Αἰδ. Οἶκον. Ἰωάν. Κωτρώνης 2
 Παπᾶ Ἰωάννης Φιλίππου.
 Παπᾶ Γεώργιος Παπᾶ Εὐσταθίου.
 Ὁ Κ. Γεώργιος Κοτρώνης.
 Σταμούλης Θ. Μαμάς.
 Γιαννῖος Σταμάτη Κουτσιρῆς.
 Μανόλης Ἀναγν. Γουργιώτης.
 Μαργαρίτης Α. Λιόλιος.
 Νικόλαος Κυριατζίδης.
 Εὐστάθιος Μελαγχρόπουλος.
 Ἰωάν. Δ Παπᾶ Ἰωάννου.
 Δημήτριος Ἰωάννου.
 Κωνσταντῖνος Ἰωάν. Χρυσοχού.
 Ἡ Ἐκκλησι. τῶν Εἰσοδίων.
 Δῆμος Οἰκονομόπουλος.
 Εὐαγγελ. Οἰκονομόπουλος.

ΜΟΥΣΙΡΙΣ.

Ο Αἰδ.σ. Παπ. Δ. Οἶκον ὁμος.

Παπᾶ Ἀπόστολος Σακελλάριος.
 Ὁ Κ. Κωνστ. Κουρμπετόπουλος.
 Δημήτριος Ἰωάννου Πανταζῆ.
 Ἠλίας Σωτηρίου.
 Ἀπόστολος Σταματόπουλος.
 Δημήτριος Κ. Τρυπακόπουλος.
 Γεώργιος Δ. Ματζαγκόπουλος.
 Κωνσταντῖνος Μελαγχρινόπουλος.
 Κ Γ Κωστάκη.
 Νικόλαος Κ Ρίζος.
 Νικόλαος Γεωργανιός.
 Γεώργιος Ν Τζιλογικανόπουλος.
 ΤΑΤΑΡΙ ΦΑΡΣΑΛΟΥ ΤΗΣ ΘΕΤ.

Ὁ Αἰδ.σ. Παπᾶ Κωνσταντῖνος.
 Παπᾶ Βησσαρίων.
 Παν.σ. Ἀρχιμ. Νεόφυτος.
 Ὁ Ἑλληνοδ. Δ Α Σειραδόπουλος.
 Ὁ Κ. Χρήστος Βασιλείου.
 Ἀθ. Σακελλάριος, ἐκ Λαζαρεπούγ.
 Κωνστ. Τριανταφύλλου, αὐτόθεν.
 Θεόδ. Πολυμέρου, ἐκ Μπαῖρακλῆ.
 Τριαντάφ. Ἀναγνώστου, αὐτόθεν.
 Δημ. Ἀναγνώστου, ἐκ Ψυχικοῦ.
 Παπᾶ Δημήτριος, ἐκ Κουλανεσίτζ.
 Παπᾶ Δημήτρ. ἐκ Καραδημητρετζί.
 Ἀθαν. Μωραΐτης, ἐκ Τζεχμέτ.

ΧΑΝΤΣΗΜΕΣΙΣ.

Ὁ Αἰδ.σ. Π. Οἰκονόμος.
 Δημ. Π. Χαντση Ἀλληλοδ.
 Τριαντάφυλος Χ. Ἀθανασίου.
 Ζήσης Ἰωάννου.
 Ἀναγνώστης Ἀκριβούση.
 Ἰωάννης Ἀθανασίου Κριτσιάνη.
 Ὁ Ἐξ. Κ. Ἰωάννης Κ. ἐξ Ἰωαννίν.
 Ὁ Αἰδ.σ. Παπᾶ Τριαντάφυλλος.
 Ὁ Αἰδ.σ. Παπᾶ Ἀἴμος.
 Ζήσης Τσιβηλέκης.
 Ἀναγνώστης Κουτούλα.
 Χρήστος Π. Ἰωάννου, ἀπὸ Βρίνινα.
 Ἀπόστολος Δημητρίου, αὐτόθεν.